

Ako sa zúčastniť na ochrane životného prostredia?

Občiansky kompas

Rôzne typy konaní s dopadom na životné prostredie – od výrubu drevín, cez udeľovanie výnimiek na vykonávanie činností v chránených územiach až po povoľovanie investičných činností s výrazným dopadom na životné prostredie, sa môžu diať za aktívnej a efektívnej účasti verejnosti. Existuje viacero spôsobov, ako sa môže verejnosť v týchto konaniach zapojiť. Všetky typy konaní obsiahnuté v nasledujúcej príručke sú zároveň aj správnymi konaniami a vzťahuje sa na ne preto správny poriadok (zákon č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní), ak osobitné zákony neuvádzajú niečo iné. Správny poriadok obsahuje všeobecnú úpravu pravidiel a postupov pre konania, ktoré vedú štátne orgány. Viac o postupe štátnych orgánov a obcí v správnom konaní, ako aj o právach a povinnostiach účastníkov správneho konania sa dozviete aj v ďalšej príručke Občianskeho kompasu – [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#).

V prípade, že napriek tomu nenájdete odpoveď na vaše otázky, do pozornosti dávame aj príručky – [Ako ovplyvniť investičné zámery okolo nás](#) či – [Ako sa brániť zásahom do vlastníctva a súkromia](#), ak sa váš problém týka výstavby (napr. problém s hlukom).
(Tento manuál bol aktualizovaný v novembri 2021)

[Chcem podporiť občiansky kompas, aby slúžil všetkým](#)

Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (EIA)

Všeobecne o procese EIA

Proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (tzv. proces EIA – z anglického Environmental Impact Assessment) podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (ďalej len “zákon o EIA”) predchádza povoľovaniu vymedzených činností s výrazným dopadom na životné prostredie. Proces EIA znamená prvý krok k povoleniu a následnej realizácii činnosti, ktorá môže výrazne ovplyvniť životné prostredie a zasiahnuť do kvality života miestnych obyvateľov – iba takéto činnosti totiž podliehajú procesu EIA. Predmetom posudzovania podľa zákona o EIA je aj posudzovanie vplyvov strategických dokumentov na životné prostredie, avšak v tomto manuáli sa venujeme iba procesu posudzovania navrhovaných činností.

Tento manuál sa venuje procesu EIA upravenému novelou účinnou od 1.1.2015, ktorá priniesla významné zmeny z pohľadu práv verejnosti v tomto konaní.

Ak sa verejnosť, miestni obyvatelia, či ochrancovia životného prostredia dozvedia, že začína proces EIA, mali by spozornieť – nielen preto, že výsledkom procesu EIA môže byť povolenie činnosti s vplyvom na životné prostredie, ale najmä preto, že svojou aktívnou účasťou v procese EIA môžu významne ovplyvniť výsledok povoľovania činnosti a spôsob jej realizácie (v niektorých prípadoch aj úplne zamedzenie realizácie činnosti).

Je preto dôležité, aby ľudia a organizácie, ktorých zaujíma životné prostredie a majú záujem ovplyvniť povoľovanie činností s dopadom na životné prostredie, boli počas procesu EIA aktívni a najmä, aby v súlade so zákonom vykonali procesné kroky, ktoré im umožnia čo najefektívnejšie využiť ich práva, ktoré im zákon o EIA priznáva.

Na úvod je potrebné uviesť, čo je vlastne účelom zákona EIA. Slovanami zákona ním najmä je:

- včasne a účinne zabezpečiť vysokú úroveň ochrany životného prostredia so zreteľom na podporu trvalo udržateľného rozvoja,
- zistiť, opísať a vyhodnotiť priame a nepriame vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie,
- objasniť a porovnať výhody a nevýhody navrhovanej činnosti vrátane ich variantov a to aj v porovnaní s nulovým variantom,
- určiť opatrenia, ktoré zabránia znečisťovaniu životného prostredia, zmiernia znečisťovanie životného prostredia alebo zabránia poškodzovaniu životného prostredia,
- získať odborný podklad na vydanie rozhodnutia o povolení činnosti podľa osobitných predpisov (napr. podľa cestného alebo stavebného zákona).

Konanie o posudzovaní vplyvov na životné prostredie je tzv. správnym konaním, na ktoré sa ako všeobecný právny predpis vzťahuje správny poriadok, ak zákon o EIA neuvádza niečo iné. Viac k správne konaniu a k postupu štátnych orgánov v správnom konaní môžete nájsť v Občianskom kompase v časti [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí.](#)

Pojmy používané v EIA

Príslušnými orgánmi v procese EIA sú nasledujúce orgány štátnej správy:

- Ministerstvo životného prostredia SR je príslušný orgán pre všetky činnosti, ktoré podliehajú povinnému posudzovaniu ich vplyvov na životné prostredie,
- Okresný úrad v sídle kraja vykonáva zisťovacie konanie navrhovaných činností s dosahom na územie kraja, v ktorom má sídlo a zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností, ak taká povinnosť vyplynie z tohto zisťovacieho konania,
- Okresný úrad vykonáva zisťovacie konanie navrhovaných činností s dosahom na územie okresu, v ktorom má sídlo a zabezpečuje posudzovanie navrhovaných činností, ak taká povinnosť vyplynie z tohto zisťovacieho konania.

Okresný úrad v sídle kraja je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých rozhoduje okresný úrad.

Ministerstvo je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých rozhoduje okresný úrad v sídle kraja.

Minister je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje ministerstvo. Ak sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena umiestňuje na území viacerých krajov, ministerstvo určí, ktorý okresný úrad v sídle kraja je príslušným orgánom. Ak sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena umiestňuje na území viacerých okresov, okresný úrad v sídle kraja určí, ktorý okresný úrad je príslušným orgánom.

Dotknutým orgánom je ten orgán verejnej správy, ktorého záväzný posudok, súhlas, stanovisko, rozhodnutie alebo vyjadrenie vydávané podľa osobitných predpisov podmieňujú povolenie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny.

Dotknutá obec je obec, na území ktorej sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať, alebo ktorej územia sa týka navrhovaný strategický dokument, alebo ktorej územie môže byť zasiahnuté vplyvom navrhovanej činnosti, jej zmeny alebo prijatím navrhovaného strategického dokumentu.

Rezortný orgán je ústredný orgán štátnej správy (napr. ministerstvo), do pôsobnosti ktorého patrí navrhovaná činnosť alebo jej zmena.

Povoľujúci orgán je obec alebo orgán štátnej správy (napr. okresný úrad) príslušný na rozhodovanie v povoloňovacom konaní.

V zmysle zákona o EIA **je verejnosťou aj len jedna fyzická osoba, právnická osoba** alebo viac fyzických alebo právnických osôb, ich organizácie alebo skupiny.

Podľa zákona o EIA je **dotknutá verejnosť** definovaná ako verejnosť, ktorá je dotknutá alebo pravdepodobne dotknutá konaním týkajúcim sa životného prostredia, alebo má záujem na takomto konaní (sú to napr. miestni obyvatelia, ktorým chcú vyrúbať a zastavať nimi používaný park; miestna organizácia, ktorej cieľom je chrániť vzácne biotopy v okolí; či organizácia ako Greenpeace, ktorá rieši celospoločenské problémy týkajúce sa ochrany životného prostredia). Aby sa členovia verejnosti mohli stať dotknutou verejnosťou a tak aj účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností, musia prejaviť záujem na navrhovanej činnosti alebo jej zmene a na konaní o jej povolení podaním, ktoré sú podrobne opísané v časti Ako sa môže verejnosť zapojiť do konania (viď nižšie).

Povoľovacie konanie zákon definuje ako konanie, v ktorom sa rozhoduje o návrhu na vydanie povolenia vo vzťahu k navrhovanej činnosti alebo jej zmene podľa osobitných predpisov.

Činnosti, ktoré podliehajú EIA

Nie každá činnosť, ktorá môže nejakým spôsobom ovplyvniť životné prostredie, podlieha posudzovaniu vplyvov navrhovanej činnosti. Existuje množstvo činností, ktoré, po ich povolení, síce budú mať vplyv na životné prostredie, avšak EIA nepodliehajú.

EIA sa v hlavnej miere týka veľkých investičných zámerov ako sú oblasti energetického priemyslu (napr. výstavba novej elektrárne), ťažobného priemyslu (napr. otvorenie novej bane na ťažbu rudy), chemického priemyslu (napr. prevádzka na výrobu farmaceutík), stavebného priemyslu (napr. cementáreň), odpadového priemyslu (napr. skládka, spaľovňa odpadov), vodného hospodárstva (napr. vodná priehrada), poľnohospodárskej výroby (napr. intenzívny chov ošípaných), lesnej výroby (napr. odlesňovanie krajiny), potravinárskeho priemyslu (napr. cukrovar), dopravy (napr. diaľnica), cestovného ruchu (napr. výstavba zariadenia cestovného ruchu v národnom parku), vojenských stavieb (zariadenie na vojenský výcvik) atď.

Posudzovaniu vplyvov podliehajú činnosti uvedené v prílohe č. 8 časti A ([Príloha 8 zákona o EIA](#)). Príloha obsahuje výpočet činností, ktoré sú tematicky rozdelené podľa priemyselných odvetví. Príloha zároveň obsahuje tzv. prahové hodnoty, ktoré musí činnosť dosiahnuť, ak sa na ňu má vzťahovať proces EIA.

Posudzovaniu vplyvov podliehajú aj:

- zmeny uvedených činností, ak taká zmena samotná dosahuje alebo prekračuje prahovú hodnotu,
- navrhovaná činnosť alebo jej zmena v takom prípade, že to vyplýva z rozhodnutia, ktoré je výsledkom zisťovacieho konania o posudzovaní jej vplyvov,

- navrhovaná činnosť alebo zmena, ktorá podľa odborného stanoviska štátneho orgánu ochrany prírody a krajiny pravdepodobne môže mať samostatne alebo v kombinácii s inou činnosťou významný vplyv na územie sústavy chránených území.

Ak ide o viacero na seba nadväzujúcich zmien tej istej činnosti, ktoré samostatne nedosahujú prahové hodnoty uvedené v prílohe č. 8, ale v súčte ich dosahujú alebo prekračujú, považujú sa tieto zmeny činnosti za jednu činnosť. Ak ide o navrhované činnosti alebo ich zmeny, ktorých jediným účelom je obrana, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky po dohode s ministerstvom v každom jednotlivom prípade určí, či ide o navrhované činnosti alebo ich zmeny, ktorých jediným účelom je obrana.

Predmetom posudzovania vplyvov alebo zisťovacieho konania je aj **ukončenie navrhovanej činnosti**, ktoré je spojené s likvidáciou, sanáciou, rekultiváciou alebo s viac ako jednou z týchto činností, ale len vtedy, ak také ukončenie navrhovanej činnosti **nebolo súčasťou posúdenia navrhovanej činnosti**. Z uvedeného vyplýva, že ak sa už pri vypracovaní zámeru na realizáciu navrhovanej činnosti vie, že činnosť sa reálne bude môcť vykonávať len v určenom časovom horizonte, môže byť súčasťou popisu navrhovanej činnosti aj spôsob jej ukončenia a následnej rekultivácie. Napr. v prípade ťažby lomového kameňa, ak sa vie vopred odhadnúť, za aký čas sa lomový kameň vyťaží a k akému veľkému zásahu do krajiny dôjde (vytvorenie kameňolomu), dá sa už pri návrhu činnosti určiť aj spôsob jej ukončenia, posúdiť vplyv tohto ukončenia banskej činnosti na životné prostredie a následne ho zahrnúť do záväzných podmienok povolenia činnosti.

To, na ktoré konkrétne činnosti prebieha EIA v súčasnosti je možné zistiť na internetových stránkach [Enviroportálu](#). Na uvedenej stránke si môže verejnosť podľa zvolených kritérií vyhľadať, na akú konkrétnu činnosť v ich blízkom okolí (alebo na iných zvolených miestach) proces EIA v súčasnosti prebieha. Na uvedenej stránke je zároveň možné sa dozvedieť, v ktorej z fáz sa EIA momentálne nachádza, aké rozhodnutia, či iné dokumenty už boli vydané atď. Zároveň, ak sa v ďalšom texte odkazuje na „webový portál“ / „stránku ministerstva“, máme na mysli práve Enviroportál.

Príslušný orgán môže rozhodnúť o tom, **že aj činnosť, ktorá sa nenachádza v prílohe č. 8 alebo nedosahuje prahovú hodnotu uvedenú v prílohe č. 8, môže podliehať procesu EIA**. Rozhoduje na základe vlastného podnetu alebo na základe písomného odôvodneného podnetu, ktorý **môže podať ktokoľvek**, teda aj miestni obyvatelia, keď sa dozvedia o plánovanej činnosti.

Príslušný orgán pri tomto rozhodovaní vezme do úvahy najmä:

- povahu a rozsah navrhovanej činnosti alebo jej zmeny,
- miesto realizácie navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, najmä jeho únosné zaťaženie a ochranu poskytovanú podľa osobitných predpisov,
- význam očakávaných vplyvov,
- odôvodnenie podnetu,
- doručené stanoviská povoľujúceho orgánu, rezortného orgánu, dotknutého orgánu a dotknutej obce.

Keďže do úvahy musí vziať aj odôvodnenie podnetu, je dôležité, aby toto odôvodnenie bolo čo najkvalitnejšie.

O tomto podnete rozhoduje ministerstvo. Keďže zákon bližšie neurčuje proces tohto konania, postupuje sa v ňom podľa správneho poriadku. Proti rozhodnutiu majú právo podať odvolanie účastníci konania. Ak už v čase konania o podnete bolo začaté povoľovacie konanie, povoľujúci orgán by mal konanie prerušiť kým nenadobudne právoplatnosť rozhodnutie o podnete.

Stručne o procese EIA

Proces **povinného posudzovania** vplyvov navrhovanej činnosti a jej zmeny na životné prostredie pozostáva z týchto základných fáz:

- zámer, informovanie o zámere a jeho pripomienkovanie,
- určenie rozsahu hodnotenia a harmonogramu,
- správa o hodnotení a jej pripomienkovanie,
- verejné prerokovanie správy o hodnotení,
- odborný posudok,
- záverečné stanovisko.

Povinné posudzovanie vplyvov na životné prostredie prebieha ako správne konanie, v zmysle pravidiel stanovených v správnom poriadku (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní), čo účastníkom konania garantuje významné procesné práva. Priebeh správneho konania z pohľadu účastníka správneho konania je popísaný v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#).

V záverečnom stanovisku príslušný orgán okrem celkového hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny uvedie, či s jej realizáciou súhlasí alebo nesúhlasí, za akých podmienok s ňou súhlasí a v ktorom realizačnom variante, ako aj požadovaný rozsah poprojektovej analýzy.

Zámer a jeho pripomienkovanie

Proces EIA začína tým, že navrhovateľ zašle príslušnému orgánu **zámer**, v ktorom uvedie základné informácie o navrhovanej činnosti (stavbe alebo prevádzke) alebo jej zmene, jej varianty, informácie o životnom prostredí daného územia a pravdepodobné dopady. Podrobné informácie, ktoré musí zámer obsahovať sú uvedené v prílohe č. 9 zákona EIA ([Príloha č.9 EIA](#)). V zmysle zákona EIA, pri vypracovaní zámeru, sa na jeho obsah primerane použijú kritériá uvedené [v prílohe č. 10](#).

Informovanie verejnosti o zámere

Príslušný orgán zverejní bezodkladne prostredníctvom webového sídla ministerstva zámer a oznámenie o predložení zámeru, ktoré obsahuje základné údaje o navrhovanej činnosti a základné údaje o navrhovateľovi. Základnými údajmi o navrhovanej činnosti sú názov, miesto realizácie, predmet činnosti a základnými údajmi o navrhovateľovi sú názov, adresa alebo sídlo navrhovateľa.

O tom, že zámer bol zaslaný na príslušný orgán musí byť verejnosť informovaná aj iným spôsobom a to na úradnej tabuli dotknutej obce, na ktorej území sa má navrhovaná činnosť alebo jej zmena realizovať. Obec zároveň oznámi, kde a kedy možno do zámeru nahliadnuť, v akej lehote môže verejnosť podávať pripomienky a miesto, kde sa môžu pripomienky

podávať. Zámer musí byť verejnosti prístupný do troch pracovných dní od doručenia zámeru a po dobu najmenej 21 dní od zverejnenia informácie o jeho doručení.

Pripomienkovanie zámeru

Rezortný orgán, povoľujúci orgán, dotknutý orgán a dotknutá obec môžu doručiť svoje písomné stanoviská k zámeru príslušnému orgánu do 21 dní od jeho doručenia. Ak sa nedoručí písomné stanovisko v uvedenej lehote, stanovisko sa považuje za súhlasné.

Verejnosť môže doručiť svoje písomné stanovisko k zámeru príslušnému orgánu do 21 dní od zverejnenia zámeru na [webovom sídle](#) ministerstva alebo od zverejnenia oznámenia na úradnej tabuli dotknutej obce. Stanovisko musí byť odôvodnené. Písomné stanovisko sa považuje za doručené, aj keď je doručené v stanovenej lehote prostredníctvom dotknutej obce. Verejnosť sa podaním stanoviska stáva dotknutou verejnosťou a tak aj účastníkom konania v procese EIA, ako aj v nasledovných konaniach o povoľovaní navrhovaných činností.

Určenie rozsahu hodnotenia a harmonogramu (§ 30)

Pre tie činnosti alebo zmeny, ktoré sa posudzujú **povinne** i pre tie, ktoré sa posudzujú na základe rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní, určuje príslušný orgán tzv. **rozsah hodnotenia a podľa potreby aj jeho harmonogram**. V ňom sa určí, ktoré varianty zámeru budú rozpracované, na ktoré problémy sa treba sústrediť. Určenie rozsahu hodnotenia vychádza z prílohy č. 11 zákona EIA, ako aj z doručených stanovísk podaných k zámeru.

Podľa zákona EIA sa v rozsahu hodnotenia určí najmä ktorý variant riešenia navrhovanej činnosti alebo zmeny je potrebné podrobnejšie vypracovať a hodnotiť, na ktoré body prílohy č. 11 je potrebné v správe o hodnotení činnosti osobitne prihliadať, ktoré zo súvisiacich navrhovaných činností sa budú posudzovať spoločne, počet písomných vyhotovení správy o hodnotení činnosti pre dotknuté obce. V harmonograme sa určí časová postupnosť a podľa potreby aj lehoty jednotlivých etáp hodnotenia. Platnosť rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny je tri roky od jeho určenia, ak sa v harmonograme neurčí inak.

Príslušný orgán písomne upovedomí navrhovateľa, povoľujúci orgán, rezortný orgán, dotknutý orgán, dotknutú obec a ostatných účastníkov konania o termíne a mieste prerokovania. Príslušný orgán zverejní rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny prostredníctvom webového sídla ministerstva a bezodkladne ho zašle rezortnému orgánu, povoľujúcemu orgánu, dotknutému orgánu, dotknutej obci a dotknutej verejnosti. Príslušný orgán bezodkladne zašle rozsah hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny navrhovateľovi spolu so stanoviskom, ktoré bolo podkladom k vydaniu rozsahu hodnotenia.

Verejnosť, dotknutá obec, dotknutý samosprávny kraj, dotknutý orgán a ďalšie osoby **môžu predložiť pripomienky k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny do desiatich pracovných dní od jeho zverejnenia** príslušným orgánom. Pripomienky verejnosti musia byť odôvodnené a môže ich podať aj v prípade, že nepodala stanovisko k zámeru. Príslušný orgán ich po vyhodnotení doručí navrhovateľovi. Verejnosť sa podaním pripomienok stáva dotknutou verejnosťou a tak aj účastníkom konania v procese EIA, ako aj v nasledovných konaniach o povoľovaní navrhovaných činností.

Hľadiská posudzovania vplyvov

Príslušný orgán v rámci posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti a posudzovania zmeny navrhovanej činnosti **hodnotí** obdobie prípravy navrhovanej činnosti a jej realizácie, a ak je to odôvodnené povahou navrhovanej činnosti, aj etapu jej ukončenia, a to najmä z hľadiska:

- a) únosného zaťaženia územia,
- b) dôsledkov bežnej činnosti a rizika možných havárií,
- c) kumulatívnych a súbežne pôsobiacich javov, a to v rôznych časových horizontoch a s prihliadnutím na ich nezvratnosť,
- d) prevencie, minimalizácie, prípadne kompenzácie priamych a nepriamych vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny na životné prostredie,
- e) použitých metód hodnotenia a úplnosti informácií,
- f) porovnania s najlepšími dostupnými technológiami.

Správa o hodnotení a jej pripomienkovanie (§§ 31-35)

Výsledkom hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti je správa o hodnotení vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie alebo jej zmeny, ktorú vypracúva navrhovateľ.

Správa o hodnotení činnosti obsahuje:

- a) základnú charakteristiku navrhovanej činnosti alebo jej zmeny,
- b) charakteristiku súčasného stavu životného prostredia územia, na ktorom sa má činnosť alebo jej zmena realizovať, ako aj územia, ktoré bude navrhovanou činnosťou alebo jej zmenou ovplyvnené,
- c) hodnotenie predpokladaných vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny na životné prostredie a zdravie ľudí,
- d) porovnanie vhodných variantov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny a zdôvodnenie návrhu optimálneho variantu,
- e) návrhy opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny v etape realizácie, prevádzky a ukončenia prevádzky na životné prostredie a zdravie ľudí,
- f) všeobecne zrozumiteľné záverečné zhrnutie informácií uvedených v písmenách a) až e),
- g) vyhodnotenie pripomienok doručených k zámeru,
- h) náležitosti uvedené v prílohe č. 11 zákona o EIA.

Navrhovateľ v správe o hodnotení činnosti je povinný rozpracovať všetky tieto body primerane charakteru navrhovanej činnosti alebo jej zmeny.

Správu o hodnotení činnosti následne predloží príslušnému orgánu. Zároveň mu oznámi o aké rozhodnutie, stanovisko, záväzný posudok alebo vyjadrenie dotknutého orgánu, potrebné na umiestnenie alebo povolenie navrhovanej činnosti, požiadal alebo požiada.

Ak sú údaje uvedené v zámere postačujúce vzhľadom na charakter, rozsah a vplyvy navrhovanej činnosti, môže príslušný orgán v spolupráci s rezortným orgánom a povoľujúcim orgánom určiť, že správu o hodnotení činnosti nie je potrebné vypracúvať. O tejto skutočnosti príslušný orgán informuje navrhovateľa, povoľujúci orgán, rezortný orgán, dotknutý orgán, dotknutú obec a dotknutú verejnosť a zároveň túto informáciu zverejní na svojom webovom sídle.

Príslušný orgán do siedmich dní od doručenia správy o hodnotení činnosti zašle správu o hodnotení činnosti na zaujatie stanoviska rezortnému orgánu, dotknutému orgánu, povoľujúcemu orgánu, dotknutej obci a mimovládnej organizácii podporujúcej ochranu

životného prostredia, ak podala podnet. Príslušný orgán bezodkladne zverejní správu o hodnotení činnosti prostredníctvom webového sídla ministerstva.

Dotknutá obec do troch pracovných dní musí správu o hodnotení sprístupniť na nahliadnutie aspoň na dobu 30 dní na úradnej tabuli a na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, pričom zároveň musí byť uverejnené aj stručné a výstižné zhrnutie hodnotenia. Obec zároveň oznámi, kde a kedy možno do správy o hodnotení činnosti nahliadnuť, robiť z nej výpisy, odpisy alebo na vlastné náklady vyhotoviť kópie. Zároveň uvedie, v akej lehote môže verejnosť podávať pripomienky a označí miesto, kde sa môžu podávať.

Verejnosť môže doručiť písomné stanovisko príslušnému orgánu najneskôr do 30 dní odo dňa zverejnenia záverečného zhrnutia. Mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia, ktorá podala podnet, môže doručiť príslušnému orgánu písomné stanovisko v lehote 30 dní od jej doručenia. Na stanovisko doručené po uplynutí lehôt nemusí príslušný orgán prihliadať. Stanovisko verejnosti musí byť odôvodnené a môže ho podať aj v prípade, že nepodala stanovisko k zámeru či pripomienky k rozsahu hodnotenia.

Verejnosť sa podaním stanoviska stáva dotknutou verejnosťou a tak aj účastníkom v procese EIA, ako aj v nasledovných konaniach o povoľovaní navrhovaných činností.

Verejné prerokovanie správy o hodnotení

Počas vystavenia správy a všeobecne zrozumiteľného záverečného zhrnutia sa musí uskutočniť jej verejné prerokovanie, ktoré musí zabezpečiť každá z dotknutých obcí. Verejné prerokovanie musí prebehnúť až potom, ako sa verejnosť mala možnosť so správou o hodnotení oboznámiť. Jeho termín a miesto musia byť verejnosti známe minimálne 10 pracovných dní pred jeho uskutočnením.

Verejné prerokovanie organizuje obec v spolupráci s navrhovateľom a sú naň prizvaní aj zástupcovia príslušného orgánu a dotknutých orgánov. O jeho priebehu sa spíše záznam. Verejné prerokovanie je veľmi dôležité z hľadiska vyjadrenia názoru dotknutých obyvateľov obce a to aj masívnou formou a je preto dôležité sa ho zúčastniť v čo najväčšom možnom počte. V prípade, ak sa zámer navrhovanej činnosti dotýka viacerých obcí, je možné vykonať jedno verejné prerokovanie pre viacero dotknutých obcí.

Odborný posudok (§ 36)

Po vypracovaní a zverejnení správy o hodnotení nasleduje vypracovanie nezávislého oponentského **odborného posudku**, ktorým sa zhodnotí úplnosť a presnosť informácií uvedených v správe či použité metódy hodnotenia. Odborný posudok vypracuje odborne spôsobilá osoba, ktorú vyberie ministerstvo. Na vypracovaní odborného posudku sa nemôže podieľať osoba, ktorá sa podieľala na vypracovaní zámeru, správy o hodnotení činnosti alebo oznámenia o zmene navrhovanej činnosti.

Podľa zákona EIA v odbornom posudku sa vyhodnotí najmä:

- a) úplnosť správy o hodnotení činnosti,
- b) doručené stanoviská,
- c) úplnosť zistenia kladných a záporných vplyvov navrhovanej činnosti vrátane ich vzájomného pôsobenia,
- d) použité metódy hodnotenia a úplnosť vstupných informácií,

- e) návrh technického riešenia s ohľadom na dosiahnutý stupeň poznania, ak ide o vylúčenie alebo obmedzenie znečisťovania alebo poškodzovania životného prostredia,
- f) varianty riešenia navrhovanej činnosti,
- g) návrh opatrení a podmienok na prípravu, realizáciu navrhovanej činnosti alebo jej zmeny a prípadne na ukončenie navrhovanej činnosti, ak ide o likvidáciu, sanáciu alebo rekultiváciu, vrátane opatrení na vylúčenie alebo zníženie významne nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny.

Odborný posudok je podkladom na vydanie záverečného stanoviska.

Záverečné stanovisko (§ 37)

Výsledkom posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny je záverečné stanovisko. Záverečné stanovisko je rozhodnutie, ktoré je podľa novely už **záväzné pre ďalšie povoloacie konanie**, čím sa významne posilnila závažnosť konania o posúdení vplyvov navrhovanej činnosti, na ktoré sa donedávna musel len brať ohľad. **Orgán povolujúci činnosť v následnom konaní teda nemôže konať v rozpore so záverečným stanoviskom.** Príslušný orgán musí vydať záverečné stanovisko do 30 dní od doručenia odborného posudku. Platnosť záverečného stanoviska je sedem rokov odo dňa nadobudnutia jeho právoplatnosti.

Právoplatnosťou záverečného stanoviska vzniká oprávnenie navrhovateľa navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, podať návrh na začatie povoloacieho konania vo variante odsúhlasenom príslušným orgánom v záverečnom stanovisku.

Záverečné stanovisko okrem všeobecných náležitostí rozhodnutia ako je výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní, obsahuje aj odôvodnenie rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní, odôvodnenie záverečného stanoviska vrátane toho, ako sa príslušný orgán vysporiadal s jednotlivými stanoviskami doručenými v priebehu posudzovania vplyvov, ako aj s odborným posudkom a dôvody odsúhlasenia alebo neodsúhlasenia realizácie navrhovanej činnosti. V záverečnom stanovisku príslušný orgán tiež okrem celkového hodnotenia vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny uvedie, či s jej realizáciou súhlasí alebo nesúhlasí, za akých podmienok s ňou súhlasí a v ktorom realizačnom variante, ako aj požadovaný rozsah poprojektovej analýzy, ktorá pozostáva najmä zo systematického sledovania a merania vplyvov navrhovanej činnosti či kontroly plnenia požiadaviek. Podrobnosti o obsahu záverečného stanoviska sú uvedené v [prílohe č. 12](#).

Príslušný orgán doručí záverečné stanovisko do 30 dní od jeho vydania navrhovateľovi, rezortnému orgánu, povolujúcemu orgánu, dotknutému orgánu a dotknutej obci. Tiež ho zverejní bezodkladne na webovom sídle ministerstva a na úradnej tabuli, ak ju má k dispozícii.

Dotknutá obec ho zverejní v lehote troch pracovných dní od jeho doručenia na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, a na úradnej tabuli obce a oznámi, kde a kedy možno doň nahliadnuť, robiť z neho výpisy, odpisy alebo na vlastné náklady vyhotoviť kópie.

Verejnosť má právo podať odvolanie proti záverečnému stanovisku aj vtedy, ak nebola účastníkom zisťovacieho konania alebo konania o vydaní záverečného stanoviska alebo jeho zmeny. Samozrejme účastníci konania môžu odvolanie podať tiež. Verejnosť sa podaním odvolania stáva dotknutou verejnosťou a tým aj účastníkom konania. Zároveň tým prejaví záujem na navrhovanej činnosti a na konaní o jej povolení. Za deň doručenia

rozhodnutia sa pri podaní takého odvolania považuje pätnásty deň zverejnenia záverečného stanoviska príslušným orgánom.

Záverečné stanovisko je **preskúmateľné súdom**, t. z. ak napr. v záverečnom stanovisku bude uvedené, že vyrúbanie jediného parku v centre mesta kvôli výstavbe obchodného strediska nebude mať negatívny vplyv na životné prostredie, môže člen verejnosti po podaní odvolania podať proti rozhodnutiu o odvolaní žalobu na súd.

Zisťovacie konanie (§ 29)

Veľmi dôležitou fázou je tzv. zisťovacie konanie, v ktorom príslušný orgán rozhoduje, či činnosť alebo jej zmena bude posudzovaná z hľadiska jej vplyvov na životné prostredie alebo nie.

Zisťovacie konanie sa vedie podľa zákona o správnom konaní a začína sa predložením zámeru, ak má byť predmetom navrhovaná činnosť alebo oznámenia o zmene, ak má byť predmetom zmena navrhovanej činnosti.

Predmetom zisťovacieho konania (§ 18) je navrhovaná činnosť uvedená v prílohe č. 8 časti B zákona o EIA ([Príloha 8 EIA](#)).

Zisťovaciemu konaniu **podlieha tiež**:

- navrhovaná činnosť uvedená v prílohe č. 8 časti A, ktorá je realizovaná výhradne alebo najmä na účel rozvoja a testovania nových metód alebo výrobkov, prípadne metód alebo výrobkov, ktoré sa nepoužívali viac ako dva roky.
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti A, ktorá nedosahuje určenú prahovú hodnotu, ak môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.
- zmena navrhovanej činnosti uvedenej v prílohe č. 8 časti B, ktorá môže mať významný nepriaznivý vplyv na životné prostredie, ak ide o činnosť už posúdenú, povolenú, realizovanú alebo v štádiu realizácie.

Zisťovacie konanie sa **začína na návrh navrhovateľa**, ktorý je povinný pred začatím povoľovacieho konania k navrhovanej činnosti doručiť príslušnému orgánu písomne a elektronicky:

- zámer, ak má byť predmetom zisťovacieho konania navrhovaná činnosť alebo
- oznámenie o zmene navrhovanej činnosti, ak má byť predmetom zisťovacieho konania zmena navrhovanej činnosti.

Podľa zákona EIA prihliada príslušný orgán pri zisťovacom konaní najmä rozsah navrhovanej činnosti, údaje o výstupoch (napr. znečistenie ovzdušia, tvorba odpadov, hluk, vibrácie, žiarenie, teplo, zápach a pod.) súvislosť s inými činnosťami, pravdepodobnosť účinkov na zdravie obyvateľstva, ovplyvňovanie pohody života, riziko nehôd, či celkové znečistenie alebo znehodnocovanie prostredia.

Ak je predmetom zisťovacieho konania **navrhovaná činnosť**, postupuje sa pri oznamovaní a pripomienkovaní zámeru ako v konaní o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti.

Ak ide o **zmenu navrhovanej činnosti**, postupuje príslušný orgán tak, že oznámenie o zmene do troch pracovných dní po doručení zašle povoľujúcemu orgánu, dotknutému orgánu a

dotknutej obci. Tiež ho zverejní na svojom webovom sídle.

Dotknutá obec do troch pracovných dní po doručení oznámenia o zmene navrhovanej činnosti informuje verejnosť na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, a na úradnej tabuli obce o tejto skutočnosti a o tom, kde a kedy možno do oznámenia o zmene navrhovanej činnosti nahliadnuť, v akej lehote môže **verejnosť zasielať pripomienky** a miesto, kde sa môžu pripomienky podávať. Sprístupnenie oznámenia o zmene navrhovanej činnosti pre verejnosť zabezpečí najmenej desať pracovných dní od zverejnenia uvedených informácií.

Rezortný orgán, povoľujúci orgán, dotknutý orgán a dotknutá obec môžu doručiť príslušnému orgánu písomné stanoviská k oznámeniu o zmene navrhovanej činnosti do desiatich pracovných dní od jeho doručenia. Ak sa nedoručí písomné stanovisko v uvedenej lehote, tak sa stanovisko považuje za súhlasné.

Verejnosť môže doručiť príslušnému orgánu písomné stanovisko k oznámeniu o zmene navrhovanej činnosti do desiatich pracovných dní od zverejnenia uvedených informácií dotknutou obcou. Písomné stanovisko sa považuje za doručené, aj keď bolo v určenej lehote doručené dotknutej obci. Stanovisko verejnosti musí byť odôvodnené. Verejnosť sa podaním stanoviska stáva dotknutou verejnosťou a tak aj účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností.

Výsledkom zisťovacieho konania je **rozhodnutie** vydané v zisťovacom konaní, v ktorom **príslušný orgán rozhodne, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa zákona o EIA**. Výroková časť rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní, okrem náležitostí ustanovených všeobecným predpisom o správnom konaní, obsahuje určenie, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa tohto zákona. Ak ide o rozhodnutie, v ktorom sa určilo, že navrhovaná činnosť alebo jej zmena nepodlieha posudzovaniu podľa tohto zákona, výroková časť rozhodnutia obsahuje aj podmienky, ktoré eliminujú alebo zmierňujú vplyv na životné prostredie.

V prípade, ak sa rozhodne, že sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena nemá posudzovať podľa zákona, môže navrhovateľ priamo podať návrh na začatie povoľovacieho konania k navrhovanej činnosti alebo zmene podľa osobitných predpisov.

V prípade, ak sa rozhodne, že sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa zákona o EIA, proces pokračuje krokom v povinnom posudzovaní a to určením rozsahu hodnotenia a harmonogramu.

Príslušný orgán vydá rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní v lehote:

- 20 dní od uplynutia poslednej lehoty na podanie stanoviska k zámeru, ak je predmetom zisťovacieho konania navrhovaná činnosť,
- 30 dní od doručenia oznámenia o zmene navrhovanej činnosti, ak je predmetom zisťovacieho konania zmena navrhovanej činnosti,
- 60 dní od doručenia oznámenia o zmene navrhovanej činnosti podľa odseku 1 písm. b) vo zvlášť zložitých prípadoch s tým, že o tejto skutočnosti je príslušný orgán povinný účastníka konania s uvedením dôvodov upovedomiť.

Príslušný orgán zašle rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní okrem účastníkov konania aj rezortnému orgánu, povoľujúcemu orgánu, dotknutému orgánu, dotknutej obci a zverejní ho na svojom webovom sídle a zároveň na svojej úradnej tabuli, ak ju má k dispozícii. **Dotknutá**

obec o rozhodnutí vydanom v zisťovacom konaní bezodkladne **informuje verejnosť** na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené, a na úradnej tabuli obce.

Účastníci konania, vrátane členov verejnosti majú **právo podať odvolanie** proti rozhodnutiu vydanom v zisťovacom konaní o tom, či sa navrhovaná činnosť alebo jej zmena má posudzovať podľa zákona o EIA. Verejnosť má uvedené právo aj vtedy, ak nebola účastníkom zisťovacieho konania. Verejnosť sa podaním odvolania stáva dotknutou verejnosťou a tým aj účastníkom konania. Zároveň tým prejaví záujem na navrhovanej činnosti a na konaní o jej povolení. Za deň doručenia rozhodnutia sa pri podaní takého odvolania považuje pätnásť deň zverejnenia rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní príslušným orgánom.

Rozhodnutie vydané v zisťovacom konaní je preskúmateľné súdom. Proti rozhodnutiu o odvolaní je možné do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia o odvolaní podať žalobu na príslušný súd, ktorý môže preskúmať zákonnosť prvostupňového aj odvolacieho konania. Súd môže rozhodnutie zrušiť ako nezákonné a vrátiť vec na nové konanie, alebo žalobu zamietne.

Ako sa môže verejnosť zapojiť do konania

Príslušný orgán informuje bezodkladne verejnosť na svojom webovom sídle, prípadne aj na svojej úradnej tabuli o (§ 24):

- a) tom, že navrhovaná činnosť alebo jej zmena podlieha zisťovaciemu konaniu, posudzovaniu vplyvov, a o skutočnosti, že navrhovaná činnosť alebo jej zmena podlieha posudzovaniu vplyvov presahujúcich štátne hranice, ak ide o tento prípad,
- b) svojej právomoci na vydanie rozhodnutia k navrhovanej činnosti alebo jej zmene v zisťovacom konaní alebo v posudzovaní jej vplyvov a o povoľujúcom orgáne,
- c) tom, že od povoľujúceho orgánu a príslušného orgánu možno získať informácie o navrhovanej činnosti alebo jej zmene, ktorá je predmetom konania,
- d) povoleniach potrebných na realizáciu navrhovanej činnosti alebo jej zmeny,
- e) odbornom stanovisku, zámere, rozsahu hodnotenia a správe o hodnotení činnosti,
- f) čase, mieste a spôsobe, ktorým sa relevantné informácie sprístupnia verejnosti vrátane informácie o konaní verejného prerokovania,
- g) podrobnostiach zabezpečenia účasti verejnosti v konaní vrátane informácií o povoľujúcom orgáne, ktorému možno zasielať pripomienky alebo otázky, a o podrobnostiach o lehote na zaslanie pripomienok alebo otázok,
- h) praktických informáciách o prístupe k správne konaniu a súdne konaniu podľa tohto zákona, najmä o prístupe verejnosti k opravným prostriedkom pred správne orgánom a pred súdom a určenie štádia konania, v ktorom možno napadnúť rozhodnutia, skutky alebo nečinnosť,
- i) iných informáciách dôležitých na vydanie záverečného stanoviska alebo povolenia.

Ako sa verejnosť stane dotknutou verejnosťou a teda účastníkom konania (§ 24)

V zmysle zákona o EIA je verejnosťou aj len jedna fyzická osoba, právnická osoba alebo viac fyzických osôb, alebo právnických osôb, ich organizácie alebo skupiny. Zákon, v súlade s požiadavkami európskeho práva i medzinárodných záväzkov, umožňuje verejnosti aj bez vzťahu k posudzovanej činnosti stať sa účastníkom konania.

Podľa zákona EIA je **dotknutá verejnosť** (predtým nazývaná ako tzv. zainteresovaná verejnosť) definovaná ako verejnosť, ktorá je dotknutá alebo pravdepodobne dotknutá konaním týkajúcim sa životného prostredia, alebo má záujem na takomto konaní (sú to napr. miestni obyvatelia, ktorým chcú vyrúbať a zastavať nimi používaný park, miestna organizácia, ktorej cieľom je chrániť vzácne biotopy v okolí, či organizácia ako Greenpeace, ktorá rieši celospoločenské problémy týkajúce sa ochrany životného prostredia). Uvedené platí pre celú verejnosť bez rozdielu, teda fyzické či právnické osoby.

Aby sa členovia verejnosti **mohli stať dotknutou verejnosťou** a tak aj účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností, musia **prejaviť záujem** na navrhovanej činnosti alebo jej zmene a na konaní o jej povolení jedným z týchto podaní:

- a) odôvodneným písomným stanoviskom k zámeru alebo
- b) odôvodnenými pripomienkami k rozsahu hodnotenia navrhovanej činnosti alebo jej zmeny alebo
- c) odôvodneným písomným stanoviskom k správe o hodnotení činnosti alebo
- d) odôvodneným písomným stanoviskom k oznámeniu o zmene navrhovanej činnosti v zisťovacom konaní.

Verejnosť má tiež **právo podať odvolanie** proti rozhodnutiu vydanom v zisťovacom konaní, alebo proti záverečnému stanovisku aj vtedy, ak nebola účastníkom zisťovacieho konania alebo konania o vydaní záverečného stanoviska alebo jeho zmeny. Verejnosť sa podaním týchto odvolaní stáva dotknutou verejnosťou a tým aj účastníkom konania. Zároveň tým prejaví záujem na navrhovanej činnosti a na konaní o jej povolení. Za deň doručenia rozhodnutia sa pri podaní takého odvolania považuje pätnásť deň zverejnenia rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní alebo záverečného stanoviska príslušným orgánom.

Všeobecné odporúčanie: Zákon o EIA nevyžaduje, aby bolo podané stanovisko k všetkým fázam EIA (teda k zámeru, k rozsahu hodnotenia i k správe o hodnotení), ale postačuje, ak je podané stanovisko ku ktorejkoľvek z týchto fáz procesu EIA. Odporúča sa však **podat' stanovisko v každom prípade, kedy to zákon EIA umožňuje**. Práve aktívna účasť na procese EIA je vyjadrením záujmu o rozhodnutie o povolení činnosti, pričom táto podmienka účasti na rozhodovaní môže byť takto interpretovaná aj povolujúcim orgánom. Naviac, podávanie stanovísk a pripomienok v procese EIA je spôsob, ako reálne ovplyvniť jeho výsledok a preto by ten, kto má na povolení činnosti záujem, nemal na tieto právne prostriedky resignovať. Odporúča sa sledovať celý EIA proces, jeho jednotlivé fázy a osobitne strážiť lehoty na podanie stanovísk (viď časť „stručne o procese EIA“). Za týmto účelom je potrebné najmä sledovať zmeny v konkrétnych konaniach EIA na stránkach www.enviroportal.sk a rovnako úradnú tabuľku v príslušnej obci.

Postavenie dotknutej verejnosti

Dotknutá verejnosť má postavenie účastníka v:

- konaniach posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny a
- zisťovacom konaní o posudzovaní vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny.

Dotknutá verejnosť má **následne aj postavenie účastníka v povol'ovacom konaní** k navrhovanej činnosti alebo jej zmene, ak podala vyššie uvedené podania alebo odvolania ako je napr. územné, stavebné konanie podľa Stavebného zákona ako aj v konaniach podľa osobitných predpisov, ako napr. integrované povol'ovacie konanie. Verejnosť sa teda môže stať účastníkom povol'ovacieho konania najneskôr na základe podaného odvolania proti

záverečnému stanovisku. **Na dotknutú verejnosť sa v povoľovacom konaní potom hľadí tak, že jej právo na priaznivé životné prostredie môže byť povolením navrhovanej činnosti alebo jej zmeny alebo následnou realizáciou navrhovanej činnosti alebo jej zmeny priamo dotknuté.**

Účasť verejnosti v povoľovacích konaniach na základe zákona o správnom konaní alebo zákonoch upravujúcich povoľovacie konania nie je zákonom o EIA vylúčená. Ide najmä o tých účastníkov, o koho právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach sa má konať alebo koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté.

Náklady spojené s účasťou fyzickej osoby, občianskej iniciatívy, občianskeho združenia, mimovládnej organizácie na procese posudzovania strategického dokumentu a navrhovanej činnosti podľa tohto zákona znášajú jednotlivé subjekty.

Ak sa zúčastňuje jedného konania viac ako 20 členov dotknutej verejnosti, doručovať možno verejnou vyhláškou.

Kto sa môže stať účastníkom konania

Účastníkom konania sa môžu stať fyzické osoby, občianske združenia a mimovládne organizácie podporujúce ochranu životného prostredia, i občianske iniciatívy.

Fyzická osoba

Aby sa fyzická osoba mohla stať účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností a následne v povoľovacom konaní, musí postupovať podľa vyššie uvedeného postupu, ktorý je jednotný pre všetkých členov verejnosti a je opísaný v časti Ako sa verejnosť stane dotknutou verejnosťou (účastníkom konania). Zákon nestanovuje vekovú hranicu.

Okrem všeobecných náležitostí jej písomné stanovisko alebo odvolanie musí obsahovať meno, priezvisko a adresu jej trvalého bydliska.

Ak počet obsahovo zhodných doručených stanovísk fyzických osôb dosiahne 50, považujú sa tieto fyzické osoby za občiansku iniciatívu a za jej splnomocnenca sa považuje ten, ktorého stanovisko bolo spomedzi uvedených stanovísk doručené príslušnému orgánu ako prvé v poradí.

Občianske združenie alebo mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia

Aby sa občianske združenie alebo mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia mohli stať účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností a následne v povoľovacom konaní, musia postupovať podľa vyššie uvedeného postupu, ktorý je jednotný pre všetkých členov verejnosti a je opísaný v časti Ako sa verejnosť stane dotknutou verejnosťou (účastníkom konania).

Okrem všeobecných náležitostí k ich písomnému stanovisku alebo odvolaniu musí byť priložený doklad o zaregistrovaní.

Podľa zákona o EIA je mimovládna organizácia podporujúca ochranu životného prostredia:

- občianske združenie,
- neinvestičný fond,

- nezisková organizácia poskytujúca verejnoprospešné služby okrem tej, ktorú založil štát,
- nadácia, založená na účel tvorby alebo ochrany životného prostredia alebo zachovania prírodných hodnôt.

Odporúča sa, aby mala táto organizácia v stanovách minimálne stanovený ako cieľ ochranu životného prostredia alebo niektorej zo zložiek životného prostredia.

Občiansku iniciatívu i občianske združenie tvoria zväčša miestni ľudia, ktorých sa plánovaná činnosť bezprostredne dotýka, ktorí budú činnosťou najviac ovplyvnení a ktorí majú najväčšiu znalosť miestnych pomerov. Tí by mali vo svojich stanoviskách poukázať na nedostatky a chybné tvrdenia, ktoré jednotlivé fázy EIA obsahujú, ako aj na to, ako činnosť ovplyvní miestne pomery a ich životy.

Občianska iniciatíva

Občianska iniciatíva sú najmenej tri fyzické osoby staršie ako 18 rokov, ktoré podpíšu spoločné stanovisko k navrhovanej činnosti alebo jej zmene, ktorá je predmetom posudzovania vplyvov alebo zisťovacieho konania podľa tohto zákona.

Aby sa občianska iniciatíva mohla stať účastníkom v konaní o posudzovaní navrhovaných činností a následne v povoloňovacom konaní, musí postupovať podľa vyššie uvedeného postupu, ktorý je jednotný pre všetkých členov verejnosti a je opísaný v časti Ako sa verejnosť stane dotknutou verejnosťou (účastníkom konania). Okrem všeobecných náležitostí k spoločnému písomnému stanovisku alebo odvolaniu musí byť priložená podpisová listina. Podpisová listina musí obsahovať mená a priezviská, trvalý pobyt, rok narodenia a podpisy osôb, ktoré spoločné stanovisko podporujú a údaj o jej splnomocnencovi.

Splnomocnencom občianskej iniciatívy oprávneným konať v jej mene a prijímať písomnosti je fyzická osoba, ktorá je ako splnomocnenec uvedená v podpisovej listine. Ak taký údaj chýba alebo je nejasný, splnomocnencom občianskej iniciatívy je fyzická osoba uvedená v podpisovej listine na prvom mieste. Splnomocnenec môže písomne určiť svojho zástupcu, ktorý ho zastupuje v rozsahu splnomocnenia, ak je k písomnému určeniu zároveň priložený písomný súhlas splnomocnenca a písomný súhlas jeho zástupcu s prijatím splnomocnenia. K nahradeniu splnomocnenca zástupcom dochádza dňom doručenia písomného určenia spolu s písomným súhlasom zástupcu splnomocnenca príslušnému orgánu.

Splnomocnenec sa môže vzdať zastupovania občianskej iniciatívy písomným vyhlásením o vzdaní sa zastupovania, doručeným občianskej iniciatíve a zároveň príslušnému orgánu. Po vzdaní sa zastupovania sa splnomocnencom občianskej iniciatívy stane fyzická osoba, ktorá je ako ďalšia v poradí uvedená v podpisovej listine a zároveň prijme svoje splnomocnenie písomným súhlasom. K vzdaniu sa zastupovania občianskej iniciatívy splnomocnencom dochádza dňom doručenia vyhlásenia príslušnému orgánu. K nahradeniu splnomocnenca dochádza dňom doručenia písomného súhlasu fyzickej osoby, ktorá je ako ďalšia v poradí uvedená v podpisovej listine s prijatím splnomocnenia príslušnému orgánu.

Na základe písomného vyhlásenia podpísaného väčšinou členov občianskej iniciatívy a písomného súhlasu fyzickej osoby, ktorá sa má stať novým splnomocnencom, doručeného príslušnému orgánu, možno nahradiť splnomocnenca bez jeho súhlasu inou fyzickou osobou. K nahradeniu splnomocnenca dochádza dňom doručenia písomného vyhlásenia a súhlasu fyzickej osoby príslušnému orgánu.

Ak počet obsahovo zhodných doručených stanovísk fyzických osôb dosiahne 50, považujú sa tieto fyzické osoby za občiansku iniciatívu a za jej splnomocnenca sa považuje ten, ktorého stanovisko bolo spomedzi uvedených stanovísk doručené príslušnému orgánu ako prvé v poradí. Ak sa doručuje verejnou vyhláškou, takto vytvorená iniciatíva sa považuje za jedného člena dotknutej verejnosti.

Občiansku iniciatívu i občianske združenie tvoria zväčša miestni ľudia, ktorých sa plánovaná činnosť bezprostredne dotýka a ktorí budú činnosťou najviac ovplyvnení a ktorí majú najväčšiu znalosť miestnych pomerov. Tí by mali vo svojich stanoviskách poukázať na nedostatky a chybné tvrdenia, ktoré jednotlivé fázy EIA obsahujú, ako aj na to, ako činnosť ovplyvní miestne pomery a ich životy.

Čo robiť, ak sú práva verejnosti v procese EIA porušované

K porušeniu práv verejnosti v procese EIA dochádza napríklad v týchto situáciách:

- Posudzujúci orgán nezdôvodní akceptovanie alebo neakceptovanie predložených písomných stanovísk v správe o hodnotení,
- Verejnosti nie je umožnené nahliadnuť do správy o hodnotení, robiť si z nej výpisy a kópie,
- Záznam z verejného prerokovania neodráža skutočnosť (je nepravdivý alebo neúplný),
- Verejnosť nie je informovaná v súlade so zákonom o priebehu celého procesu.

Príklady porušenia zákona v procese EIA:

- Zámer alebo správa o hodnotení nemajú zákonné náležitosti alebo obsahuje iné vecné pochybenia (napr. údaje nezodpovedajú skutočnosti),
- Proces ignoruje niektoré z dotknutých obcí, ktorých činnosť tiež môže zasiahnuť,
- Spracovateľ posudku nie je osobou odborne spôsobilou, dopustil sa výrazných manipulácií pri spracovaní posudku alebo sa podieľal na spracovaní správy o hodnotení,
- Variantné riešenie je nevyvážené rozpracované, prípadne chýba nulový variant alebo v záverečnom stanovisku nie je uvedený odporúčaný variant,
- Záverečné stanovisko nemá zákonné náležitosti.

Ak boli porušené práva verejnosti alebo zákon pri procese EIA, **je potrebné podať odvolanie** proti rozhodnutiu v zisťovacom konaní alebo proti záverečnému stanovisku. Samozrejme v rámci procesu EIA by účastníci konania mali uvedené nedostatky okamžite uviesť v osobitnom podaní, pripomienkami alebo stanoviskom.

Proti rozhodnutiu o odvolaní je možné do dvoch mesiacov od jeho doručenia podať žalobu na príslušný súd, ktorý môže preskúmať zákonnosť postupu a rozhodnutia prvostupňového aj odvolacieho konania. Súd môže rozhodnutie zrušiť ako nezákonné a vrátiť vec na nové konanie, alebo žalobu zamietne.

Práva verejnosti ako účastníka konania

Ak sa člen verejnosti stane účastníkom konania o povolení stavby alebo činnosti (napr. v stavebnom a územnom konaní podľa stavebného zákona, ktoré nasleduje po posudzovaní vplyvov na životné prostredie), náležia mu práva vyplývajúce zo správneho poriadku a z osobitných predpisov, ktoré sa priamo dotýkajú povoľovania jednotlivých činností. Správny poriadok je všeobecným procesným predpisom, na základe ktorého musia všetky správne

orgány postupovať. Ich stručné zhrnutie, vrátane možnosti ako napadnúť zákonnosť procesu následného povoľovania je možné nájsť v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#) (v časti Správne konanie z pohľadu účastníka konania).

Ako správne konanie prebieha, aké sú povinnosti správneho orgánu, aké sú povinnosti účastníka správneho konania, ako má vyzeráť rozhodnutie, ako prebieha odvolacie konanie a ďalšie ustanovenia správneho poriadku rozoberáme v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#).

Dôležité je, aby sa člen verejnosti, ktorý má právo byť účastníkom správneho konania, tohto práva aktívne a písomne domáhal, pretože sa môže stať, že povoľujúci orgán o tomto jeho práve nemusí vedieť. V žiadosti aby príslušný orgán konal s členom verejnosti ako s účastníkom konania je potrebné poukázať na právo byť účastníkom konania, ktoré vyplýva zo zákona EIA a poukázať na splnenie podmienok stanovených zákonom EIA (podanie písomného stanoviska k zámeru, rozsahu hodnotenia, alebo k správe o hodnotení, podanie odvolania proti rozhodnutiu v zisťovacom konaní alebo proti záverečnému stanovisku).

Povoľovacie konania, ktoré nasledujú po EIA

Ako už bolo uvedené, po splnení podmienok stanovených zákonom o EIA majú členovia verejnosti právo stať sa účastníkmi správnych konaní, v ktorých sa rozhoduje o povolení činností, u ktorých prebehlo posudzovanie ich vplyvov na životné prostredie. V zmysle zákona o EIA sa jedná o všetky následné povoľovacie správne konania. V rámci povolenia činnosti sa nemusí nevyhnutne jednať len o jedno povoľovacie konanie, ale môže ich byť viac, v závislosti od typu činnosti. Niektoré činnosti potrebujú na svoj legálny výkon viacero povolení, o ktorých sa bude rozhodovať vo viacerých samostatných správnych konaniach. Napr. v prípade povolenia stavby, kvôli ktorej bude potrebné vyrábať dreveniny a ktorá zároveň spôsobí znečistenie vôd, bude potrebné vydanie rozhodnutia o súhlase na výrub drevín (vydaného podľa zákona o ochrane prírody), povolenia na umiestnenie stavby, ktorá môže ovplyvniť podzemné vody (vydaného podľa vodného zákona) a územného rozhodnutia na umiestnenie stavby (vydaného podľa stavebného zákona).

Môže sa jednať o nasledovné povoľovacie konania:

- povoľovacie konania podľa zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) – napr. povolenie na výstavbu diaľnice,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) – napr. územné rozhodnutie na umiestnenie hotela v chránenom území,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnách a o štátnej banskej správe – napr. povolenie na banskú činnosť,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 164/1996 Z. z. o dráhach – napr. povolenie na výstavbu železničného koridoru,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia – napr. vydanie integrovaného povolenia na prevádzkovanie skládky odpadov,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny – napr. vydanie výnimky na výstavbu zariadenia pre cestovný ruch v chránenom území,
- povoľovacie konania podľa zákona č. 44/1988 Z. z. o ochrane a využití nerastného

bohatstva (banský zákon) – napr. vydanie rozhodnutia na určenie dobývacieho priestoru,
– povolo vacie konania podľa zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch – napr. rozhodnutie o vyňatí
lesných pozemkov z plnenia funkcií lesov.

Vzťah konania o posudzovaní vplyvov k povolo vaciemu konaniu

Povoľujúci orgán nesmie vydať rozhodnutie bez vydaného záverečného stanoviska alebo bez rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní, ak ide o navrhovanú činnosť, ktorá podlieha rozhodovaniu podľa zákona o EIA.

Záverečné stanovisko, ako výsledok posudzovania vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, je rozhodnutie, ktoré **je záväzné pre ďalšie povolo vacie konanie**. Orgán povolo vajúci činnosť v následnom konaní teda nemôže konať v rozpore so záverečným stanoviskom. Zhoda projektového dokumentu s výsledkom EIA by sa mala úradne overovať.

Právoplatnosťou záverečného stanoviska vzniká oprávnenie navrhovateľa navrhovanej činnosti alebo jej zmeny podať návrh na začatie povolo vacieho konania vo variante odsúhlasenom príslušným orgánom v záverečnom stanovisku.

Navrhovateľ je povinný zabezpečiť súlad ním predkladaného návrhu na začatie povolo vacieho konania k navrhovanej činnosti alebo jej zmene so zákonom EIA a s rozhodnutiami vydanými podľa zákona o EIA a ich podmienkami.

Novela zákona o EIA y roku 2015 uložila stavebnému úradu povinnosť bezodkladne zverejňovať na svojej úradnej tabuli a na svojom [webovom sídle](#) pri území alebo stavbách, ktoré podliehajú EIA:

- a) žiadosť o začatie povolo vacieho konania,
- b) miesto, kde je rozhodnutie vydané v povolo vacom konaní k nahliadnutiu verejnosti,
- c) podmienky na realizáciu navrhovanej činnosti uvedené v povolení,
- d) hlavné opatrenia na predchádzanie, zníženie a, ak je to možné, kompenzácie významných nepriaznivých vplyvov navrhovanej činnosti alebo jej zmeny, ak bolo udelené povolenie,
- e) informáciu o účasti verejnosti v povolo vacom konaní,
- f) dátum nadobudnutia právoplatnosti povolenia.

Ďalej má stavebný úrad povinnosť konanie zastaviť, ak príslušný orgán (ochrany životného prostredia) vydá záväzné stanovisko, v ktorom vyjadrí nesúlad návrhu na začatie územného konania, stavebného konania alebo kolaudačného konania so záverečným stanoviskom a žiadateľ nezosúladí svoj návrh ani v dodatočnej lehote.

Stavebný zákon ustanovuje aj právo kohokoľvek podať odvolanie proti územnému rozhodnutiu, stavebnému povoleniu a kolaudačnému rozhodnutiu aj vtedy, ak nebol účastníkom konania, „ale len v rozsahu, v akom namieta nesúlad povolenia s obsahom rozhodnutia vydaného podľa zákona o EIA“. Podaním odvolania sa odvolateľ stáva účastníkom konania, teda má právo žiadať aj súdny prieskum zákonnosti rozhodnutí vydaných v rámci stavebného zákona.

Účasť v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o zásahoch do prírody

Jednotlivé typy konania

Aj jednotlivé typy konaní na základe zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) sú správnymi konaniami na ktoré sa ako všeobecný právny predpis vzťahuje správny poriadok, v prípade, že zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny neuvádza niečo iné. Viac o postupe štátnych orgánov v správnom konaní môžete nájsť v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#). Rôzne typy konaní s dopadom na prírodu – od výrubu drevín, cez udeľovanie výnimiek na vykonávanie činností v chránených územiach, alebo na usmrtenie chránených druhov živočícha, až po vyhlasovanie chránených území sa môžu diať za účasti verejnosti. Existuje viacero spôsobov, ako sa členovia verejnosti môžu v týchto konaniach zapojiť.

Zákon o ochrane prírody a krajiny stanovuje činnosti, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť časti prírody a preto musia byť najprv posúdené alebo povolené štátnymi orgánmi. Rovnako stanovuje podmienky ochrany jednotlivých chránených území, podmienky ochrany chránených druhov živočíchov a rastlín a podmienky ochrany drevín. Okrem toho ešte stanovuje proces vyhlasovania, zmeny alebo zrušenia chráneného územia. Členovia verejnosti sa rôznym spôsobom môžu zapojiť a zúčastniť sa na uvedených konaniach a v tom prípade majú možnosť zistiť o konaniach podrobné informácie, dozerat' na dodržanie zákona a ovplyvniť konečný výsledok konania a to v prospech ochrany prírody a zdravého životného prostredia.

Popis typov konaní

1. Územná ochrana

Zákon o ochrane prírody rozdeľuje Slovenskú republiku na územia s rôznymi stupňami ochrany prírody, pričom najvyšší stupeň ochrany prírody zároveň predstavuje jej najprísnejšiu formu. Rôznym stupňom ochrany prírody zároveň odpovedá aj rôzna kategória chráneného územia. Každý stupeň ochrany prírody v sebe zahŕňa výpočet činností, na ktoré je potrebné povolenie príslušného orgánu a to buď v podobe rozhodnutia **o súhlase s činnosťou, alebo v podobe rozhodnutia o udelení výnimky zo zákazu vykonávania činnosti**. V rozhodnutí môže príslušný orgán určiť podrobnejšie podmienky vykonávania činnosti. Jedná sa napr. o zákaz vykonávania banskej činnosti na území s tretím stupňom ochrany alebo o nutnosť získať súhlas na umiestnenie stavby v území so štvrtým stupňom ochrany. Územnej ochrane sa venujú ustanovenia § 11 až § 31 zákona o ochrane prírody, pričom vydanie príslušných rozhodnutí prebieha v správnom konaní.

Pre územia, ktoré sú chránené na základe smerníc EÚ týkajúcich sa ochrany prírody, sa vykonáva konanie, na základe ktorého sa stanovuje, či činnosť bude posudzovaná v rámci procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), z hľadiska jej dopadu na chránené územie. O takýchto činnostiach vydáva okresný úrad v sídle kraja tzv. odborné stanovisko, v ktorom sa vyjadří, či činnosť bude podliehať EIA. V prípade, že daná činnosť bude podliehať EIA, je záverečné stanovisko v tomto prípade záväzným podkladom pre orgán, ktorý činnosť povoľuje a činnosť môže byť povolená len za podmienok stanovených zákonom EIA. Uvedené ustanovuje § 28 zákona o ochrane prírody, odborné stanovisko však nie je rozhodnutím vydaným v správnom konaní.

2. Druhová ochrana

Zákon o ochrane prírody zároveň ustanovuje podmienky ochrany chránených druhov živočíchov a rastlín a to opätovne výpočtom činností, ktoré je zakázané vykonávať. Na výkon takýchto činností je potrebné **rozhodnutie o udelení výnimky z podmienok ochrany**

chránených druhov živočíchov alebo rastlín. Výnimka môže byť udelená len ak sú naplnené zákonom stanovené dôvody, pričom v rozhodnutí orgán ochrany prírody určí aj podrobnejšie podmienky vykonávania činnosti. Tak napríklad je zakázané chránenú rastlinu úmyselne trhať, zbierať, rezať, vykopávať alebo ničiť v jej prirodzenom areáli vo voľnej prírode, alebo je zakázané úmyselne odchytať alebo usmrcovať chráneného živočícha v jeho prirodzenom areáli vo voľnej prírode. Výnimku z týchto zákazov je možné udeliť napr. z dôvodu, aby sa predchádzalo závažným škodám na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, vodnom hospodárstve. Ochrana živočíchov a rastlín je stanovená v § 32 až § 40 zákona o ochrane prírody, pričom vydanie príslušných rozhodnutí prebieha v správnom konaní.

3. Ochrana drevín

V rámci druhej ochrany sú osobitne chránené stromy a kríky, ktoré nerastú v lese (napr. mestská zeleň, stromy vo voľnej krajine). **Na výrub takýchto drevín sa vyžaduje rozhodnutie o súhlase príslušného orgánu ochrany prírody,** ktorý môže byť vydaný len po splnení zákonom daných podmienok. Súhlas na výrub dreveniny tak môže byť vydaný napr. v odôvodnených prípadoch po posúdení ekologických a estetických funkcií dreveniny a vplyvov na zdravie človeka. Ochrana drevín ustanovujú § 46 až § 49 zákona o ochrane prírody, rozhodnutie o súhlase je rozhodnutím vydaným v správnom konaní.

4. Chránené územia (vyhlasovanie, rušenie, zmena)

Dôležitým konaním je **aj vyhlasovanie nových chránených území, resp. rušenie, alebo zmena už vyhlásených chránených území.** V prípade, ak príslušný orgán ochrany prírody pristúpi k tomuto kroku, je povinný postupovať spôsobom určeným zákonom o ochrane prírody. Vyhlasovanie nových chránených území sa vykonáva z rôznych dôvodov – najčastejšie z potreby ustanovenia ochrany nejakého prírodne hodnotného územia. Vzhľadom k tomu, že táto skutočnosť sa úzko dotýka rôznych subjektov (dotknutých obcí, vlastníkov pozemku, ktorý má byť chránený, dotknutej verejnosti) prebieha vyhlasovanie chráneného územia za účasti týchto subjektov. Návrh na vyhlásenie ochrany chráneného územia alebo ochranného pásma doručí navrhovateľ orgánu ochrany prírody (okresný úrad v sídle kraja) príslušnému na oznámenie zámeru, ktorý dá jeho opodstatnenosť posúdiť organizácii ochrany prírody (Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky) z hľadiska ekologických, ekonomických a sociálnych vplyvov a do 30 dní vydá navrhovateľovi stanovisko k návrhu; to neplatí, ak návrh predkladá organizácia ochrany prírody. Obec je povinná do 15 dní od doručenia oznámenia zámeru informovať o ňom verejnosť vo svojom územnom obvode a umožniť nahliadnuť doň na obvyklom mieste, najmä na úradnej tabuli, najmenej po dobu 15 dní. Ak naopak, ochrana nejakého územia stratí svoje opodstatnenie, je možné ju zrušiť, príp. zmeniť, a to rovnako za účasti dotknutých subjektov.

5. Rozhodovanie o tom, či činnosť bude podliehať procesu EIA

Jedná sa o činnosti, ktoré môžu mať vplyv na územia chránené na základe smerníc EÚ (tzv. „Natura 2000“). Ak by tieto činnosti mohli mať na chránené územie negatívny vplyv, je pre povolenie činnosti potrebné uskutočnenie procesu EIA. O tom, či sa má EIA vykonať, rozhoduje príslušný okresný úrad v sídle kraja.

Konkrétne konania, ktorých sa možno zúčastniť

Podľa zákona o ochrane prírody sa postupuje napríklad v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o:

- vyhlasovaní chránených území,

- výrube drevín,
- postrekoch chemickými látkami alebo o použití pesticídov v chránených územiach
- udeľovaní povolenia na chytenie alebo usmrtenie chráneného živočícha (výnimky z ochrany chránených druhov),
- ťažbe dreva v chránených územiach,
- súhlase na vstup do chráneného územia mimo turistického chodníka alebo súhlase na vstup bicyklom mimo cyklotrasy,
- povolení spoločných poľovačiek v rezerváciách alebo v chránených územiach,
- povoleniach na masové podujatia v chránených územiach (festivaly, motorkárske preteky, hromadné turistické výstupy),
- stanovaní, bivakovaní alebo táborení v národných parkoch,
- súhlasoch na vypúšťanie rybníkov,
- súhlasoch na zásah do biotopov,
- vydávaní výnimiek zo všetkých zákonom zakázaných činností,
- iné.

Orgány ochrany prírody

Orgánmi ochrany prírody sú:

- **Obec** – vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach ochrany drevín, ak si ju nevyhradil okresný úrad.
- **Okresný úrad** – prevažne plní funkciu prvostupňového orgánu, najmä v konaniach o vydaní rozhodnutia o súhlase s činnosťou, alebo v konaniach o vydaní rozhodnutia o udelení výnimky zo zákazu vykonávania činnosti.
- **Okresný úrad v sídle kraja** – prevažne plní funkciu druhostupňového orgánu (rozhoduje o odvolaní) v konaniach, kde je prvostupňovým orgánom okresný úrad. Zároveň je príslušný na vydanie odborného stanoviska o tom, či sa činnosť bude posudzovať v EIA procese. Je príslušný na vyhlasovanie niektorých kategórií chránených území.
- **Slovenská inšpekcia životného prostredia** – vykonáva štátny dozor, ukladá sankcie.
- **Ministerstvo životného prostredia** – riadiaci orgán, prevažne tvorba koncepcií. Zároveň je prvostupňovým orgánom vo veci vydávania výnimiek z podmienok ochrany chránených druhov živočíchov, alebo rastlín. Je tiež príslušné na vyhlasovanie niektorých chránených území.
- **Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky** – je odborná organizácia ochrany prírody a krajiny s celoslovenskou pôsobnosťou zriadená ministerstvom ako príspevková organizácia, ktorá zabezpečuje úlohy na úseku ochrany prírody a krajiny. Napr. spracúva odborné stanoviská pre rozhodovaciu a inú činnosť orgánov ochrany prírody, obstaráva a zabezpečuje starostlivosť o osobitne chránené časti prírody a krajiny vrátane vykonávania ich revízií, prijíma oznámenia o nájdených chránených živočíchoch.

Rozdelenie kompetencií jednotlivých orgánov ochrany prírody je možné nájsť v ustanoveniach § 64 až § 69 zákona o ochrane prírody.

Dôležité termíny a úrady

1. Konania, v ktorých sa rozhoduje podľa správneho poriadku (správne konania o územnej ochrane, o druhovej ochrane a ochrane mestskej zelene)

Konanie sa zahajuje na žiadosť toho, kto chce vykonávať činnosť, na ktorú je podľa zákona o ochrane prírody potrebné rozhodnutie. Žiadosť o vydanie rozhodnutia sa musí podať v lehote minimálne 30 dní pred plánovanou činnosťou. Orgán ochrany prírody musí vydať rozhodnutie do 30 dní odo dňa začatia konania, avšak túto lehotu je možné v zložitých prípadoch predĺžiť až o 4 mesiace. Voči vydanému rozhodnutiu je možné sa odvolať v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia účastníkovi konania.

2. Konania, v ktorých sa stanovuje, či činnosť bude podliehať EIA (ak jej nepodlieha povinne)

V týchto konaniach je orgán ochrany prírody povinný vydať odborné stanovisko najneskôr do 30 dní od doručenia žiadosti o jeho vydanie.

3. Vyhlasovanie nových chránených území

Príslušný orgán ochrany prírody informuje obec o zámere na vyhlásenie nového chráneného územia v jej katastri, pričom obec je povinná do 15 dní od doručenia tejto informácie zverejniť zámer na úradnej tabuli, a to najmenej po dobu 15 dní, prípadne aj iným spôsobom. Do 30 dní od zverejnenia zámeru môžu členovia verejnosti podať na príslušný orgán ochrany prírody pripomienky k zámeru.

Ako sa zapojiť

Členovia verejnosti majú viacero možností, ako sa zapojiť do konaní, vedených podľa zákona o ochrane prírody, nie vždy však ich procesné postavenie má rovnakú silu ovplyvniť priebeh a výsledok konania.

Účasť v konaniach, v ktorých sa povoľujú činnosti, ktoré podliehajú procesu EIA

Členovia verejnosti, ktorí **sa zapoja do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) činností**, ktoré následne podliehajú povoľovaniu podľa zákona o ochrane prírody, majú právo byť účastníkmi týchto povoľovacích konaní. Detailný popis toho, ako sa členovia verejnosti môžu zapojiť do procesu EIA je možné nájsť v tejto príručke, v časti Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Procesu EIA môže podliehať množstvo činností, ktoré sú následne povoľované podľa zákona o ochrane prírody. Jedná sa napr. o:

- všetky navrhované činnosti, kde bolo vydané odborné stanovisko o tom, že činnosť môže mať negatívny vplyv na chránené územie,
- výrub drevín, ak je ich výrub potrebný pre vykonanie činnosti, ktorá bola posudzovaná v EIA,
- banská činnosť v národných parkoch,
- umiestnenie stavby v chránených územiach so štvrtým a piatym stupňom ochrany, ak zámer na ich prevádzkovanie vyžaduje EIA,
- výstavba zjazdovej trate, alebo lanovky v územiach so štvrtým alebo piatym stupňom ochrany,
- činnosť, ktorá podlieha EIA a jej uskutočnením môže dôjsť k poškodeniu alebo zničeniu chránených biotopov a pod.

V konaniach o povolení týchto činností (ako aj iných v prípade, ak sa pre povolenie činnosti vyžaduje viacero rozhodnutí) majú členovia verejnosti postavenie účastníka konania, ak sa zapojili do procesu EIA. O tom, že konkrétny člen verejnosti má v konaní postavenie účastníka konania je potrebné písomne informovať príslušný orgán ochrany prírody s poukazom na práva vyplývajúce zo zákona o EIA. V prípade ak to zákon o EIA vyžaduje, je potrebné doručiť príslušnému orgánu ochrany prírody aj stanoviská, ktoré boli podané v rámci procesu EIA.

Účasť v konaniach, v ktorých sa povoľujú činnosti, ktoré nepodliehajú procesu EIA

Právo byť účastníkom správnych konaní, kde sa vydávajú rozhodnutia na činnosti regulované zákonom o ochrane prírody, ktoré nepodliehajú EIA, **má aj združenie s právnou subjektivitou**, ktorého predmetom činnosti, po dobu najmenej jedného roka, je ochrana prírody a krajiny. Aby sa toto združenie mohlo stať účastníkom konania, musí podať **predbežnú žiadosť o účasť** orgánu ochrany prírody v bližšie nešpecifikovaných správnych konaniach, ktoré tento orgán v budúcnosti začne alebo v súčasnosti vedie, a v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom.

Žiadosť musí obsahovať najmä:

- názov združenia,
- jeho sídlo,
- identifikačné číslo,
- meno a priezvisko osoby oprávnenej konať v mene združenia,
- určenie konania, o ktorého začatí chce byť združenie upovedomené.

Prílohou k žiadosti musia byť stanovky preukazujúce predmet činnosti upriamujúci sa na ochranu prírody a krajiny. Postup **ako založiť občianske združenie** upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov. Podrobnejšie informácie nájdete v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Ako založiť občianske združenie](#). Je potrebné, aby zo stanov vyplývalo, že cieľom občianskeho združenia je „ochrana prírody a krajiny“. Stanovy síce túto formuláciu nemusia obsahovať doslovne, avšak takouto formuláciou je možné sa vyhnúť prípadným komplikáciám. Ochranou prírody a krajiny sa podľa tohto zákona rozumie starostlivosť štátu, právnických osôb a fyzických osôb o voľne rastúce rastliny, voľne žijúce živočíchy a ich spoločenstvá, prírodné biotopy, ekosystémy, nerasty, skameneliny, geologické a geomorfologické útvary, ako aj starostlivosť o vzhľad a využívanie krajiny. Ochrana prírody a krajiny sa realizuje najmä obmedzovaním a usmerňovaním zásahov do prírody a krajiny, podporou a spoluprácou s vlastníkmi a užívateľmi pozemkov, ako aj spoluprácou s orgánmi verejnej správy.

Ide teda o predbežnú žiadosť, v ktorej je potrebné špecifikovať okruh konaní, o ktoré má združenie záujem. **Ak združenie predbežnú žiadosť nepodá, nemôže byť účastníkom konania.** Následne musí združenie **písomne alebo elektronicky potvrdiť svoj záujem byť účastníkom** v začatom správnom konaní. Potvrdenie musí byť doručené príslušnému orgánu ochrany prírody v lehote na to určenej týmto orgánom, ktorá nesmie byť kratšia ako päť pracovných dní od zverejnenia informácie.

Orgán ochrany prírody nemá povinnosť priamo združenie upozorniť o začínajúcom konaní, ale **má povinnosť zverejniť na svojej internetovej stránke informáciu o začatí každého správneho konania**, v ktorom môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené týmto zákonom, a to najneskôr do troch pracovných dní od začatia konania. Súčasťou

uvedenej informácie je údaj o lehote, ktorú určil na doručenie potvrdenia záujmu byť účastníkom v začatom správnom konaní. Lehota nesmie byť kratšia ako päť pracovných dní od zverejnenia informácie.

Právo byť účastníkom správnych konaní, kde sa vydávajú rozhodnutia na činnosti regulované zákonom o ochrane prírody, ktoré nepodliehajú EIA, vyplýva aj z ustanovenia § 14 správneho poriadku. Podľa neho je účastníkom konania aj ten, koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté a zároveň je účastníkom konania aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak. V prípade, ak konkrétny člen verejnosti (napr. mimovládna organizácia zaoberajúca sa ochranou životného prostredia) tvrdí, že jeho právo na priaznivé životné prostredie zakotvené v čl. 44 Ústavy SR, rovnako ako práva vyplývajúce z tzv. Aarhuského dohovoru (Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia upravuje práva verejnosti, ktorá sa zaujíma o ochranu životného prostredia, aby sa mohla efektívnym spôsobom zúčastňovať na rozhodovaní v oblasti ochrany životného prostredia), budú vydaním rozhodnutia dotknuté, má právo byť účastníkom takéhoto správneho konania.

Ten, kto sa chce takýmto spôsobom zúčastniť konania, musí byť v tomto smere aktívny a písomne oznámiť príslušnému orgánu ochrany prírody svoju účasť v konaní, na základe dotknutia na právach týkajúcich sa životného prostredia, pretože orgán ochrany prírody sa o tom nemá ako dozvedieť.

Orgán ochrany prírody musí takéhoto účastníka konania v konaní akceptovať a dať mu možnosť uplatniť všetky jeho práva. V prípade, ak nesúhlasí s tým, že práva takéhoto účastníka konania budú rozhodnutím dotknuté, môže takéhoto účastníka vylúčiť z konania. O tomto však musí byť vydané rozhodnutie, voči ktorému je možné sa odvolať. Až do nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o vylúčení z konania, môže tento člen verejnosti využívať všetky práva, ktoré mu správny poriadok, ako účastníkovi konania priznáva.

Právo byť účastníkom konania si je takto možné uplatňovať vo všetkých konaniach, ktoré prebiehajú v režime správneho poriadku (napr. všetky konania o vydaní rozhodnutia o súhlase s činnosťou alebo o vydaní rozhodnutia o udelení výnimky zo zákazu vykonávania činnosti). Ak sa domáhate účasti na povoloňovacom konaní argumentujúc správnym poriadkom, toto právo nemusí orgán ochrany prírody uznať. V takom prípade by mal vydať rozhodnutie o tom, že ste ako účastník konania z konania vylúčený, lebo vaše práva alebo právom chránené záujmy nie sú v konaní dotknuté. Proti tomuto rozhodnutiu sa môžete odvolať.

Vyhlasovanie, zmena alebo zrušenie chránených území

Dôležitým konaním, na ktorých sa členovia verejnosti môžu zúčastniť je aj vyhlasovanie nových chránených území, resp. rušenie, alebo zmena už vyhlásených chránených území. O zámere na vyhlásenie nového chráneného územia je príslušný orgán ochrany prírody povinný informovať všetky dotknuté subjekty (vlastník (správca, nájomca) dotknutého pozemku, obec a dotknutý orgán štátnej správy). Verejnosť je informovaná prostredníctvom dotknutej obce, tá je povinná zámere na vyhlásenie chráneného územia zverejniť na svojej úradnej tabuli, minimálne na dobu 15 dní. K zámeru môže každý podať pripomienky, ktoré musia mať písomnú formu, pričom príslušný orgán ochrany prírody je následne povinný tieto pripomienky prerokovať a vyhodnotiť. O tomto je v zmysle najnovšej judikatúry povinný

vydať rozhodnutie v správnom konaní, pričom správne konanie je zahájené doručením pripomienky orgánu ochrany prírody.

Práva verejnosti v tomto konaní

Vo všeobecnosti vyplývajú práva a povinnosti účastníka konania zo správneho poriadku, ktorý je všeobecným procesným právnym predpisom na základe ktorého musia všetky správne orgány postupovať. Ich stručné zhrnutie, vrátane možnosti ako napadnúť zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov ochrany prírody je možné nájsť v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#) (v časti Správne konanie z pohľadu účastníka konania). Vyššie uvedené práva sa týkajú len postupu podľa zákona o ochrane prírody.

Ako správne konanie prebieha, aké sú povinnosti správneho orgánu, aké sú povinnosti účastníka správneho konania, ako má vyzeráť rozhodnutie, ako prebieha odvolacie konanie a ďalšie ustanovenia správneho poriadku rovnako nájdete v už spomínanej samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#) (v časti Správne konanie z pohľadu účastníka konania).

Účast' v procese integrovaného povoľovania (IPKZ)

Čo je integrované povoľovanie?

Konanie na základe zákona č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia (ďalej len „IPKZ“) je správnym konaním, na ktoré sa ako všeobecný právny predpis vzťahuje správny poriadok v prípade, že v zákone o IPKZ sa neuvádza nič iné. Proces integrovaného povoľovania integruje a nahrádza niektoré súhlasy a povolenia do jedného konania pri prevádzkach spôsobujúcich výrazné znečistenie životného prostredia. Ide o relatívne novší typ konania, ktorého účastníkom sa môžu stať aj osobitne založené občianske združenia, ekologické mimovládne organizácie alebo fyzické osoby. Z pozície účastníka konania tak môžu potom ovplyvniť vydávanie povolenia na prevádzky, ktoré integrované povolenie v zmysle zákona IPKZ potrebujú.

Zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia upravuje postup štátnych orgánov pri povoľovaní a kontrole významných prevádzok, ktoré majú vplyv na životné prostredie (napr. rozsiahlejšie skládky, spaľovne, rafinérie, výroba a spracovanie kovov, spracovanie nerastov, bitúnky, kafilérie, chemické továrne, cementárne, sklárne, výroba buničiny, papiera, lepenky, kožušín a i.). Preto je tento zákon „kostrou“, ktorá upravuje pôsobenie tak štátnych orgánov, ako aj podnikateľských subjektov – no zároveň je aj zákonom, ktorý jednoznačne ovplyvňuje život občanov v danom prostredí. Upravuje povoľovacie konanie, ktoré v sebe integruje viacero potrebných povolení na vybudovanie a činnosť environmentálnej prevádzky (stavebné povolenie, povolenia podľa zákona o odpadoch, o ochrane ovzdušia, o vodách a pod.).

Toto integrované povolenie **úplne nahrádza napríklad stavebné povolenie** podľa stavebného zákona alebo súhlasy a povolenia podľa iných zákonov (napríklad podľa vodného zákona, odpadového alebo zákona o ochrane ovzdušia). Konkrétne konania, ktoré integrované povoľovanie nahrádza je možné nájsť v ustanovení [§ 3 ods. 3 zákona o IPKZ](#). Súčasťou integrovaného povoľovania však nie je územné konanie, rozhodnutie o odňatí poľnohospodárskej pôdy, posudzovanie vplyvu prevádzky na životné prostredie ani

ustanovovanie podmienok na prevenciu závažných priemyselných havárií. Tieto konania musia prebehnúť samostatne, spravidla ešte pred integrovaným povolením.

V zmysle zákona o IPKZ „Integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania je súbor opatrení zameraných na prevenciu znečisťovania životného prostredia, na znižovanie emisií do ovzdušia, vody a pôdy, na obmedzenie vzniku odpadu a na zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu s cieľom dosiahnuť vysokú celkovú úroveň ochrany životného prostredia.“ Súčasťou integrovaného povolenia by malo byť určenie emisných limitov a podmienok vykonávania činnosti v prevádzkach, či určenie najlepších dostupných techník pre prevádzky. Podľa zákona o IPKZ sa zároveň vykonáva kontrola surovín, látok a energie používaných alebo vyrábaných v prevádzkach, monitorovanie zdrojov emisií, vykonávanie kontroly v prevádzkach, odoberanie vzoriek, meranie emisií a zber, spracúvanie, vyhodnocovanie a oznamovanie údajov a informácií, kontrola nakladania s odpadom a kontrola a preskúmavanie podmienok integrovaného povolenia.

Činnosti, ktoré podliehajú IPKZ

Integrovanému povoleniu podliehajú najmä veľké priemyselné prevádzky v rôznych odvetviach priemyslu. Všetky sú vymenované v prílohe č. 1 zákona o IPKZ. Pri niektorých prevádzkach sú zároveň uvedené aj tzv. prahové hodnoty. Vtedy sa proces IPKZ na prevádzku vzťahuje iba v tom prípade, ak prevádzka prahovú hodnotu prekročí (napr. prevádzky na zneškodňovanie odpadov, ktoré nie sú nebezpečné, podliehajú IPKZ len v prípade, ak sa jedná o prevádzku s kapacitou väčšou ako 50 ton za deň).

Integrovanému povoleniu tak napr. podliehajú prevádzky v oblasti energetiky (napr. spaľovacie zariadenia s tepelným príkonom rovným alebo väčším ako 50 MW), v oblasti výroby a spracovania kovov (napr. zlievarne železných kovov s výrobnou kapacitou väčšou ako 20 ton za deň), v oblasti spracovania nerastov (napr. prevádzky na výrobu azbestu), v oblasti chemického priemyslu (napr. chemické prevádzky na výrobu výbušnín), v oblasti nakladania s odpadmi (napr. prevádzky na spaľovanie komunálnych odpadov s kapacitou väčšou ako 3 tony za hodinu) alebo iné prevádzky (napr. priemyselné podniky zamerané na výrobu buničiny z dreva alebo iných vláknitých materiálov alebo prevádzky na zneškodňovanie alebo zhodnocovanie tel zvierat a živočíšnych odpadov s kapacitou spracovania väčšou ako 10 ton za deň).

Je dôležité vedieť, že konaniu IPKZ nepodlieha len povolenie nových prevádzok, ale aj ustanovenie podmienok prevádzkovania existujúcich prevádzok. V zmysle zákona o IPKZ „Integrované povolenie je konanie, ktorým sa koordinovane povoľujú a určujú podmienky vykonávania činností v existujúcich prevádzkach a v nových prevádzkach s cieľom zaručiť účinnú integrovanú ochranu zložiek životného prostredia a udržať mieru znečistenia životného prostredia v normách kvality životného prostredia“. V praxi sa môže jednať napr. o prevádzky, u ktorých sa plánuje rozšírenie nad limit stanovený v prílohe zákona o IPKZ. (Napr. prevádzka na chov ošípaných bude rozširovať kapacity svojich priestorov zo súčasných 1500 ks na 2500 ks. Limit na povinnosť získať integrované povolenie je kapacita priestorov pre 2000 ks ošípaných. Pre toto rozšírenie prevádzky je ešte pred rozšírením potrebné získať integrované povolenie).

Zároveň je dôležité vedieť, že **takmer pre všetky prevádzky, na ktoré sa vzťahuje povinnosť integrovaného povolenia platí povinnosť vykonať proces posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) a to pred samotným integrovaným povolením.** Viac

informácií nájdete v tejto príručke (viď vyššie) v časti Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

To, na ktoré konkrétne prevádzky prebieha IPKZ v súčasnosti, je možné zistiť na stránkach [Slovenskej inšpekcie životného prostredia](#), kde sú zverejnené všetky prebiehajúce konania o IPKZ, vrátane ich lokalizácie i textov žiadostí o integrované povolenie.

Stručne o procese IPKZ

Konzultácia alebo predbežné prerokovanie (§ 4)

Pred samotným integrovaným povoľovaním môže prebehnúť konzultácia alebo predbežné prerokovanie medzi prevádzkovateľom a inšpekciou. Konzultácia slúži k tomu, či činnosť skutočne vyžaduje integrované povolenie a v akom čase. **Výsledkom konzultácie je písomné záväzné stanovisko inšpekcie.** V predbežnom prerokovaní žiadosti sa inšpekcia vyjadruje k úplnosti žiadosti o vydanie povolenia pred jej podaním písomnou formou alebo elektronickou formou. Prvé predbežné prerokovanie prevádzkovateľa s inšpekciou pred podaním žiadosti, ktorej výsledkom je písomné záväzné stanovisko inšpekcie o predbežne prerokovaných bodoch, sa nespoplatňuje. Každé ďalšie predbežné prerokovanie sa spoplatňuje.

Začatie konania

Samotné konanie o integrovanom povoľovaní konkrétnej činnosti začína **doručením žiadosti** možného prevádzkovateľa o vydanie integrovaného povolenia inšpekcií. Žiadosť sa podáva v elektronickej podobe a v požadovanom počte vyhotovení v listinnej podobe. Obsah žiadosti stanovuje zákon o IPKZ v ustanovení [§ 7 zákona o IPKZ](#), žiadosť musí obsahovať všetky tam uvedené náležitosti.

Konanie môže začať v zmysle § 11 inšpekcia **aj z vlastného podnetu**, ak:

- a) je potrebné zmeniť emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania určené na prevádzku a monitorovanie zariadenia v povolení,
- b) ak po vydaní povolenia došlo k zmene právnych predpisov alebo k zmene najlepšej dostupnej techniky, ktorá umožňuje významné zníženie emisií z prevádzky a jej zavedenie je pre prevádzkovateľa technicky a ekonomicky únosné,
- c) znečisťovanie z prevádzky spôsobuje prekračovanie normy kvality životného prostredia alebo povolená prevádzka môže spôsobiť prekročenie tejto normy a prekročenie nemožno odstrániť,
- d) ak nie sú splnené ostatné podmienky podľa tohto zákona alebo osobitných predpisov upravujúcich konania, ktoré boli súčasťou integrovaného povolenia,
- e) sa zistí činnosť v prevádzke, ktorej nebolo vydané povolenie a jej činnosť je uvedená v prílohe č. 1 zákona IPKZ.

Po začatí konania inšpekciou vyzve inšpekcia prevádzkovateľa na predloženie žiadosti v lehote do 30 dní odo dňa doručenia výzvy prevádzkovateľovi. Na základe odôvodnenej písomnej žiadosti prevádzkovateľa môže inšpekcia túto lehotu predĺžiť najviac o 30 dní.

Účastníci konania o IPKZ (§ 9)

Účastníkom konania okrem účastníkov konania podľa všeobecného predpisu o správnom konaní je zo zákona obec, v ktorej je povolená prevádzka umiestnená alebo podľa územného plánu alebo územného rozhodnutia má byť umiestnená.

Účastníkom konania sa tiež môže stať takzvaná **dotknutá verejnosť**. Musí podať písomnú prihlášku inšpekcii po zverejnení žiadosti. **Doručením prihlášky sa dotknutá verejnosť stáva účastníkom konania o IPKZ.**

Dotknutá verejnosť je podľa § 10 zákona o IPKZ:

- a) osoba alebo viacero osôb, ich združenia alebo skupiny, ktorá je alebo môže byť dotknutá konaním pri vydávaní povolenia podľa zákona IPKZ,
- b) osoba alebo viacero osôb, ich združenia alebo skupiny, ktorá má alebo môže mať na takomto konaní pri vydávaní povolenia podľa zákona IPKZ záujem,
- c) osoba, ktorá tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutá, a to až do času, kým sa preukáže opak,
- d) právnická osoba podporujúca ochranu životného prostredia (táto organizácia sa považuje za osobu, ktorej právo na priaznivé životné prostredie môže byť rozhodnutím dotknuté, ak zároveň vznikla najmenej dva roky pred prihlásením sa za účastníka konania IPKZ).

Informovanie o začatí konania

Inšpekcia má povinnosť **zverejniť žiadosť na svojom [webovom sídle](#) a v [informačnom systéme](#) IPKZ**. Tiež najmenej na 15 dní zverejní stručné zhrnutie údajov a informácií o obsahu podanej žiadosti poskytnuté prevádzkovateľom, o prevádzkovateľovi a o prevádzke **na svojej úradnej tabuli**. Prílohy k žiadosti, ktoré neboli zverejnené na webovom sídle, musia byť na vyžiadanie prístupné všetkým účastníkom konania.

Inšpekcia tiež zverejní na svojom webovom sídle a v informačnom systéme IPKZ a najmenej na 15 dní na svojej úradnej tabuli:

- výzvu dotknutej verejnosti na písomné prihlásenie sa za účastníka konania,
- výzvu dotknutej verejnosti,
- výzvu verejnosti s možnosťou vyjadrenia sa k začatiu konania.

Výzva musí byť vyvesená najmenej 30 dní odo dňa jej zverejnenia na webovom sídle spolu s týmito informáciami:

- na ktorom mieste možno nahliadnuť do žiadosti spolu s prílohami,
- či sa pre prevádzku vyžadovalo posudzovanie jej vplyvu na životné prostredie
- ktoré orgány majú v konaní postavenie dotknutých orgánov,
- o podrobnostiach týkajúcich sa konania pri aktualizácii podmienok pri podstatnej zmene povolenia,
- o možnosti účastníka konania požiadať o nariadenie ústneho pojednávania a o skutočnosti, že ak o nariadenie ústneho pojednávania účastník konania nepožiada, inšpekcia ústne pojednávanie nemusí nariadiť.

Inšpekcia tiež požiada **obec**, ktorá je účastníkom konania, aby **do troch pracovných dní** odo dňa doručenia žiadosti zverejnila žiadosť okrem príloh k žiadosti, ktoré nie sú dostupné v elektronickej podobe, **na svojom webovom sídle a zároveň na úradnej tabuli obce** alebo aj iným v mieste obvyklým spôsobom, a to žiadosť prevádzkovateľa ako aj výzvu na prihlásenie sa do konania.

Za účastníka konania sa považuje aj ten, ktorému toto postavenie vyplýva z konaní, ktoré sú súčasťou integrovaného povolenia.

Priebeh konania

Ak je žiadosť úplná a je zistený okruh účastníkov konania a dotknutých orgánov, inšpekcia bezodkladne písomne upovedomí účastníkov konania a dotknuté orgány o začatí konania. Účastníkom konania a dotknutým orgánom určí primeranú lehotu na vyjadrenie, ktorá nesmie byť kratšia ako 30 dní. Ak je účastníkov konania, ktorí podali prihlášku ako zainteresovaná verejnosť viac ako 20, upovedomí o začatí konania verejnou vyhláškou, ktorú zverejní na svojom webovom sídle.

Účastníkom konania (okrem prevádzkovateľa) a dotknutým orgánom tiež doručí stručné zhrnutie údajov a informácií o obsahu žiadosti poskytnutej prevádzkovateľom spolu s informáciou, kde je možné nahliadnuť do žiadosti, príloh a robiť z nej kópie, odpisy alebo výpisy.

Všetky dotknuté orgány, účastníci konania, vrátane dotknutej verejnosti a dotknuté obce majú právo podať k žiadosti o vydanie integrovaného povolenia svoje vyjadrenie a námietky a to v lehote stanovenej inšpekciou, **ktorá nesmie byť kratšia ako 30 dní**. Inšpekcia na základe odôvodnenej žiadosti účastníka konania alebo dotknutého orgánu predĺži lehotu na vyjadrenie k žiadosti, ak účastník konania alebo dotknutá osoba nemohli bez vlastného zavinenia náležite preskúmať žiadosť a vyjadriť sa k nej.

Po uplynutí tejto lehoty nariadi inšpekcia ústne pojednávanie len vtedy, ak:

- o to požiadal účastník konania,
- došlo k rozporom medzi dotknutými orgánmi,
- pripomienky účastníkov konania smerujú proti obsahu záväzného stanoviska vydaného dotknutým orgánom,
- to vyžaduje povaha veci, najmä ak sa tým prispieje k jej objasneniu.

Účastník konania môže požiadať o vykonanie ústneho pojednávania v lehote určenej na zaslanie vyjadrenia. Osoby prizvané na ústne pojednávanie môžu svoje pripomienky uplatniť najneskôr na ústnom pojednávaní, **na neskôr uplatnené pripomienky sa neprihliada**. Na ústnom pojednávaní sa prerokuje žiadosť, pripomienky účastníkov konania, dotknutých orgánov, zúčastnených osôb, cudzieho dotknutého orgánu uplatnené k žiadosti. Predmetom prerokovania na ústnom pojednávaní sú len odôvodnené pripomienky. Na neodôvodnené pripomienky sa neprihliada.

V prípade, ak je voči navrhovanej prevádzke spísaná **petícia**, ktorú **podpíše aspoň 25% obyvateľov dotknutej obce** oprávnených voliť, je inšpekcia povinná ešte pred ústnym pojednávaním zvolať **zhromaždenie obyvateľov obce**. Inšpekcia na zhromaždenie obyvateľov obce prizve prevádzkovateľa, ostatných účastníkov konania, dotknuté orgány a cudzí dotknutý orgán. Zhromaždenie obyvateľov obce sa nemôže konať bez účasti prevádzkovateľa. Na zhromaždení obyvateľov obce prevádzkovateľ vysvetlí obsah svojej žiadosti, vyjadrí sa k dôvodom petície a zodpovie otázky obyvateľov obce a ďalších osôb, ktoré inšpekcia na zhromaždenie prizvala. O priebehu zhromaždenia obyvateľov musí byť spísaná zápisnica, ktorá rovnako slúži ako podklad pre rozhodovanie o integrovanom povolení (pozn.: verejné zhromaždenie sa neuskutoční v prípade, ak prebehlo verejné prerokovanie v procese EIA pre rovnakú činnosť).

V konaní o integrovanom povoľovaní postupuje inšpekcia tak, aby **si presne a úplne zistila skutočný stav veci**. Podkladom na rozhodovanie je najmä žiadosť, pripomienky ostatných účastníkov konania, dotknutých orgánov, zúčastnených osôb, obsah zápisnice z verejného

zhromaždenia občanov a skutočnosti všeobecne známe ako aj iné podklady, ktoré si dotknutý orgán pre svoje rozhodnutie zaobstará. V dokazovaní nemožno použiť čestné vyhlásenie. Rovnako platí, že **správny orgán nie je viazaný právoplatnými rozhodnutiami iných dotknutých orgánov štátnej správy vo veci, ak boli vydané pred podaním žiadosti a týkajú sa povolovanej prevádzky.** V priebehu konania je dotknutý orgán oprávnený vydať tzv. predbežné opatrenie, ktorým môže obmedziť, alebo zastaviť prevádzku, ak táto má významný negatívny vplyv na životné prostredie a to až do skončenia konania.

Ak dôjde počas konania k protichodným vyjadreniam medzi orgánmi štátnej správy spolupôsobiacimi v konaní, riešia taký **rozpor orgány nadriadené týmto orgánom dohodou.** Ak sa vzniknutý rozpor medzi orgánmi štátnej správy nepodarí odstrániť dohodou, rozhodne ministerstvo po prerokovaní s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy. Ak pripomienky účastníkov konania smerujú proti obsahu záväzného stanoviska dotknutého orgánu, inšpekcia konanie preruší a vyžiada si od dotknutého orgánu stanovisko k pripomienkam. Ak dotknutý orgán stanovisko nezmení, inšpekcia si vyžiada potvrdenie alebo zmenu záväzného stanoviska od orgánu, ktorý je nadriadeným orgánom dotknutého orgánu. Počas prerušenia konania neplynú lehoty na rozhodnutie veci inšpekciou.

Integrované povolenie je možné vydať len, ak znečisťovanie z prevádzky nespôsobí prekročenie normy kvality životného prostredia a ak sú súčasne splnené aj ostatné podmienky zákona o IPKZ a predpisov upravujúcich konania, ktoré boli súčasťou integrovaného povolenia. V opačnom prípade nie je možné prevádzku povoliť. Povolenie musí obsahovať **náležitosti stanovené [§ 21 zákona o IPKZ.](#)**

Vydanie povolenia (§ 19)

Inšpekcia musí rozhodnúť do 60 dní odo dňa ústneho pojednávania, najneskôr však päť mesiacov odo dňa začatia konania. Ak ide o konanie o vydaní povolenia o zmene činnosti v prevádzke, ktoré sa nevzťahuje na podstatnú zmenu, inšpekcia rozhodne do 60 dní odo dňa začatia konania. Ak sa v konaní nevyžaduje ústne pojednávanie, inšpekcia rozhodne najneskôr do štyroch mesiacov od začatia konania. Tieto lehoty neplynú, ak je konanie prerušené. Ak nemožno vzhľadom na povahu veci rozhodnúť ani v týchto lehotách, môže lehotu primerane predĺžiť ministerstvo.

Povolenie sa oznamuje dotknutým orgánom doručením jeho písomného vyhotovenia.

Povolenie sa tiež doručuje dotknutým obciam a zainteresovanej verejnosti. Ak je počet dotknutých obcí spolu so zainteresovanou verejnosťou vyšší ako 20, rozhodnutie sa oznamuje **verejnou vyhláškou.**

Rozhodnutie sa tiež **zverejňuje** na webovom sídle inšpekcie a ministerstva a na úradnej tabuli inšpekcie po dobu **najmenej 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.**

Po uplynutí 60 dní sa rozhodnutie zverejní v informačnom systéme IPKZ. Obec, ktorá je účastníkom konania, je povinná na základe požiadania inšpekcie najneskôr v lehote do troch pracovných dní odo dňa požiadania inšpekciou zverejniť rozhodnutie na svojej úradnej tabuli alebo aj iným v mieste obvyklým spôsobom. Rozhodnutie musí byť tiež prístupné na nahliadnutie na inšpekciu, v obci, ktorá bola účastníkom konania, a u prevádzkovateľa.

Opravné prostriedky

Proti rozhodnutiu môžu účastníci konania podať **odvolanie**. Ak odvolanie proti rozhodnutiu smeruje proti obsahu záväzného stanoviska, odvolací orgán konanie preruší a vyžiada si stanovisko k obsahu odvolania od dotknutého orgánu príslušného na vydanie záväzného stanoviska. Odvolanie spolu so stanoviskom dotknutého orgánu k obsahu odvolania predloží správne orgánu, ktorý je nadriadeným orgánom dotknutého orgánu, a vyžiada si od neho potvrdenie alebo zmenu záväzného stanoviska. Počas prerušenia konania neplynú lehoty na rozhodnutie o odvolaní.

Orgány v procese IPKZ

Príslušným orgánom v konaní o IPKZ je **Slovenská inšpekcia životného prostredia**, ktorá integrované povolenie vydáva a vedie konanie o ňom.

Dotknutými orgánmi sú tie štátne orgány, ktorých kompetencie sa dotýkajú aj prevádzky povolaovanej činnosti (napr. v prípade povolovania prevádzok na intenzívny chov hydiny bude dotknutým orgánom aj veterinárna a potravinová správa, ktorá dohliada nad dodržiavaním veterinárnych predpisov).

Dotknutá obec je tá obec, v katastrálnom území ktorej sa má prevádzka umiestniť.

Dôležité termíny a úrady

Písomné záväzné stanovisko inšpekcie, či prevádzka vyžaduje povolenie a v akej lehote, treba prevádzkovateľovi oznámiť **do 30 dní od doručenia žiadosti o konzultáciu**.

Inšpekcia na svojej úradnej tabuli zverejní výzvu členom verejnosti o tom, dokedy môžu podať prihlášky a dokedy sa môže vyjadriť, spolu s príslušnými informáciami. V rovnakej lehote musí uvedené zverejniť aj dotknutá obec.

Inšpekcia musí zverejniť najmenej na dobu 30 dní na svojom [webovom sídle](#) a v [informačnom systéme](#) IPKZ a najmenej na 15 dní na svojej úradnej tabuli:

- výzvu zainteresovanej verejnosti na písomné prihlásenie sa za účastníka konania,
- výzvu zainteresovanej verejnosti a osobám s možnosťou podať prihlášku,
- výzvu verejnosti s možnosťou vyjadrenia sa k začatiu konania.

Lehota na vyjadrenie účastníkov konania a dotknutých orgánov určená inšpekciovou musí byť dostatočne primeraná, pričom **nesmie byť kratšia ako 30 dní**. Táto lehota môže byť na žiadosť účastníka konania predĺžená.

Pre členov verejnosti platí, že **lehota na podanie prihlášok na účasť v konaní** a na vyjadrenie členov verejnosti k žiadosti **nesmie byť kratšia ako 30 dní** odo dňa zverejnenia výzvy na webovom sídle.

Ústne pojednávanie môže byť nariadené až po uplynutí lehoty na vyjadrenie účastníkov konania, dotknutých orgánov a členov verejnosti.

Písomné vyhotovenie rozhodnutia sa zverejňuje na [webovom sídle](#) inšpekcie a ministerstva a na úradnej tabuli inšpekcie po dobu najmenej 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Po uplynutí 60 dní sa rozhodnutie zverejní v informačnom systéme IPKZ.

Ako sa zapojiť

Prevádzky, ktoré podliehajú procesu EIA

Členovia verejnosti, ktorí sa zapoja do procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA) prevádzok, ktoré následne podliehajú povoľovaniu podľa zákona o IPKZ majú právo byť účastníkmi týchto povoľovacích konaní. Detailný popis toho, ako sa členovia verejnosti môžu zapojiť do procesu EIA nájdete v tejto príručke v časti Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie.

Procesu EIA môže podliehať množstvo prevádzok, ktoré vyžadujú integrované povolenie podľa Prílohy č. 1 zákona o IPKZ. Jedná sa napr. o :

- prevádzky na splyňovanie a skvapalňovanie uhlia od 500 ton za deň,
- prevádzky na spracovanie železných kovov ako napr. valcovne za tepla s kapacitou väčšou ako 20 ton surovej ocele za hodinu,
- prevádzky na tavenie nerastných materiálov vrátane výroby nerastných vlákien s kapacitou tavenia väčšou ako 100 000 ton za rok,
- prevádzky využívajúce chemické alebo biologické procesy pri výrobe základných farmaceutických výrobkov,
- prevádzky na spaľovanie komunálnych odpadov s kapacitou väčšou ako 3 tony za hodinu
- prevádzky na intenzívny chov hydiny alebo ošípaných s priestorom pre viac ako 2000 ks ošípaných (nad 30 kg),
- prevádzky na povrchovú úpravu látok, predmetov alebo výrobkov používajúce organické rozpúšťadlá, najmä vykonávajúce apretáciu, potlač, pokovovanie, odmasťovanie, vodovzdornú úpravu, úpravu rozmerov, farbenie, čistenie alebo impregnáciu so spotrebou organického rozpúšťadla väčšou ako 150 kg za hodinu alebo väčšou ako 200 ton za rok.

V konaniach o integrovanom povoľovaní týchto činností (ako aj iných, v prípade, ak sa pre povolenie činnosti vyžaduje viacero rozhodnutí) majú členovia verejnosti postavenie účastníka konania, ak sa zapojili do procesu EIA. O tom, že konkrétny člen verejnosti má v konaní postavenie účastníka konania je potrebné písomne informovať inšpekciu s poukazom na práva vyplývajúce zo zákona EIA.

Prevádzky, ktoré nepodliehajú procesu EIA

Právo byť účastníkom správneho konania o integrovanom povoľovaní na prevádzky (z pozície dotknutej verejnosti), ktoré nepodliehajú EIA, vyplýva z ustanovenia § 9 a § 10 zákona o IPKZ. Dotknutá verejnosť však musí podať písomnú prihlášku inšpekcii po zverejnení žiadosti v lehote stanovenej inšpekciami, ktorá nesmie byť kratšia ako 15 dní.

Doručením prihlášky sa dotknutá verejnosť stáva účastníkom konania o IPKZ. (Viac k účastníkom konania o IPKZ pozri vyššie v príručke.)

Deň, dokedy možno podať prihlášku do konania, musí inšpekcia zverejniť na svojej úradnej tabuli, zároveň na svojej [internetovej stránke](#) a v [informačnom systéme](#) integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania IPKZ.

Práva verejnosti v tomto konaní

V konaní IPKZ má verejnosť tieto práva:

- právo, aby mu Slovenská inšpekcia životného prostredia doručila **stručné zhrnutie údajov a informácií** o obsahu žiadosti,
- právo, aby Slovenská inšpekcia životného prostredia zverejnila žiadosť o integrované povolenie na svojej internetovej stránke a najmenej na 15 dní zverejnila na svojej úradnej tabuli **podstatné údaje o podanej žiadosti, o prevádzkovateľovi a o prevádzke**,
- právo, aby Slovenská inšpekcia životného prostredia zverejnila na svojej internetovej stránke najmenej na 30 dní a najmenej na 15 dní na svojej úradnej tabuli **výzvu členom verejnosti a osobám, ktoré majú právo byť zúčastnenou osobou, dokedy môžu podať prihlášky**, a tiež výzvu členom verejnosti, dokedy sa môžu k žiadosti vyjadriť,
- právo, aby Slovenská inšpekcia životného prostredia spolu s výzvou, uvedenou v predchádzajúcom bode, **zverejnila nasledovné informácie**:
 - - kde možno nahliadnuť do žiadosti spolu s prílohami,
 - - či sa pre prevádzku vyžadovalo posudzovanie jej vplyvu na životné prostredie
 - - kto sú dotknuté orgány v konaní,
 - - podrobnosti týkajúce sa konania pri aktualizácii podmienok pri podstatnej zmene povolenia,
 - - poučenie o možnosti účastníka konania požiadať o nariadenie ústneho pojednávania a o skutočnosti, že ak o nariadenie ústneho pojednávania účastník konania nepožiada, inšpekcia ústne pojednávanie nemusí nariadiť,
- právo, aby Slovenská inšpekcia životného prostredia určila na vyjadrenie účastníkov konania a dotknutých orgánov **primeranú lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako 30 dní**. Táto lehota môže byť na žiadosť účastníka konania predĺžená,
- právo **podávať pripomienky** a vyjadriť sa ku zhromaždeným materiálom a dôkazom (podkladom rozhodnutia), pričom však pripomienky musia byť uplatnené najneskôr na ústnom pojednávaní. Na neskôr uplatnené pripomienky sa neprihliadne. Na to musí Slovenská inšpekcia životného prostredia prizvané osoby písomne upozorniť,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia je povinná **zverejniť písomné vyhotovenie rozhodnutia** na [webovom sídle](#) inšpekcie a ministerstva a na úradnej tabuli inšpekcie po dobu najmenej 60 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Po uplynutí 60 dní sa rozhodnutie zverejní v [informačnom systéme](#) integrovanej prevencie a kontroly znečisťovania,
- Slovenská inšpekcia životného prostredia je povinná požiadať dotknutú **obec**, aby najneskôr v lehote do troch pracovných dní odo dňa požiadania inšpekciou **zverejnila rozhodnutie na svojej úradnej tabuli** alebo aj iným v mieste obvyklým spôsobom. Rozhodnutie musí byť tiež prístupné na nahliadnutie na inšpekciu, v obci, ktorá bola účastníkom konania, a u prevádzkovateľa,
- Po celý čas platnosti **rozhodnutia** musí byť jeho písomné **vyhotovenie prístupné na nahliadnutie** na Slovenskej inšpekciu životného prostredia, v obci, ktorá bola účastníkom konania, a u prevádzkovateľa,

• V prípade, ak je voči navrhovanej prevádzke spísaná **petícia, ktorú podpíše aspoň 25% obyvateľov obce** oprávnených voliť, je dotknutý orgán povinný pred ústnym pojednávaním **zvolať zhromaždenie obyvateľov**, na ktorom sa musí zúčastniť aj prevádzkovateľ a kde by mali byť zodpovedané a vysvetlené vecné požiadavky petície a pripomienky obyvateľov obce. O priebehu zhromaždenia občanov musí byť spísaná zápisnica, ktorá rovnako slúži ako podklad pre rozhodovanie o integrovanom povolení.

Vyššie uvedené práva sa týkajú len postupu podľa zákona o IPKZ. Vo všeobecnosti vyplývajú práva a povinnosti účastníka konania zo správneho poriadku, ktorý je všeobecným procesným právnym predpisom na základe ktorého musia postupovať všetky správne orgány.

Účastníkom sa môžu osoby stať aj podľa ustanovení správneho poriadku. Ich stručné zhrnutie, vrátane možnosti ako napadnúť zákonnosť procesu integrovaného povoľovania je možné nájsť v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#). Ako správne konanie prebieha, aké sú povinnosti správneho orgánu, aké sú povinnosti účastníka správneho konania, ako má vyzeráť rozhodnutie, ako prebieha odvolacie konanie a ďalšie ustanovenia správneho poriadku rozoberáme vo vyššie uvedenej príručke v časti Správne konanie z pohľadu účastníka konania.

Súdna ochrana životného prostredia

Všeobecne k zapájaniu sa do ochrany životného prostredia

Táto časť príručky popisuje, ako môže verejnosť chrániť práva životného prostredia na súde v prípadoch, ak boli tieto práva porušené nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu. Široké oprávnenia verejnosti na prístup k súdu vo veciach životného prostredia (najmä právo podať žalobu na ochranu životného prostredia) bolo v slovenskom právnom poriadku zakotvené zákonom č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok. Tento manuál sa venuje najmä popisu práv verejnosti, ktoré vyplývajú z tohto zákona.

Všeobecne k zapájaniu sa do ochrany životného prostredia

Pravidlá ochrany životného prostredia v Slovenskej republike nastavuje i vykonáva štát. Štát schvaľuje legislatívne normy, ktoré majú za cieľ ochranu prírodných zdrojov (napr. zákon o ochrane prírody, zákon o lesoch, zákon o vodách). Štát je tiež ten, kto tieto normy následne vykonáva a vynucuje ich dodržiavanie a to prostredníctvom na to určených orgánov verejnej správy.

Výkon niektorých (mnohých) činností, ktoré by mohli ohroziť, resp. poškodiť životné prostredie je podmienený vydaním rozhodnutia, ktorým orgán verejnej správy danú činnosť povolí, čím umožní jej vykonávanie. Prostredníctvom rozhodnutia orgánu verejnej správy tak štát deklaruje, že povolená činnosť buď nepoškodzuje životné prostredie, alebo ho poškodzuje len v takej miere, ktorá je prípustná. Tiež môžu nastať prípady, že orgán verejnej správy povolí činnosť, ktorá poškodzuje životné prostredie, avšak zároveň ide o činnosť, ktorá prináša iné benefity, ktoré vyvážia škodu spôsobenú na životnom prostredí.

Systém ochrany životného prostredia, ako ho nastavil štát, by teda mal fungovať tak, že záujemca o výkon činnosti (nazvime ho investor), ktorá podlieha povoleniu orgánu verejnej správy, pretože môže ohroziť alebo poškodiť životné prostredie, požiada príslušný orgán verejnej správy o vydanie konkrétneho povolenia. Vzhľadom k tomu, že investor má záujem

o výkon svojej činnosti, nepochybne pritom bude uvádzať všetky dôvody, ktoré budú v prospech povolenia činnosti – teda uvádzať, že činnosť neohrozí ani nepoškodí životné prostredie, alebo ho poškodí len v znesiteľnej miere, pričom však benefity, ktoré činnosť spoločnosti prinesú, budú mnohokrát väčšie, než škoda na životnom prostredí.

Orgán verejnej správy má zákonnú úlohu zabezpečiť ochranu životného prostredia v súlade so zákonom. Je pritom presvedčaný investorom, že povolením činnosti sa nič zlé nestane, životné prostredie neutrpí vôbec, alebo len málo a aj v tom prípade prinesie povolenie činnosti veľké výhody. Ak sa v konaní neobjavia argumenty, ktoré by oponovali tvrdeniam investora, bude mať orgán verejnej správy k dispozícii len tvrdenia investora o neškodnosti, resp. prospešnosti povoľovanej činnosti. Je tak pravdepodobné, že sa orgán verejnej správy, často v dobrej viere, nechá presvedčiť a činnosť povolí.

Je zjavné, že takýto systém nie je vyvážený. Orgán verejnej správy síce má v popise práce ochranu životného prostredia, na druhej strane ale nemôže ignorovať tvrdenia investora. „Životné prostredie“ však z logiky veci nemá v konaní svoje zastúpenie a tak tu musí byť niekto, kto jeho záujmy háji. Vzhľadom k tomu, že ochrana životného prostredia je záujmom verejným, je tým, kto háji záujmy životného prostredia v konkrétnom konaní verejnosť, ktorá má na ochrane životného prostredia záujem. Verejnosť prednesie dôvody, ktoré svedčia v prospech ochrany životného prostredia a vyvažuje tak dôvody, ktoré svedčia v prospech záujmu (často súkromného) investora. Orgán verejnej správy tak môže vidieť problém z oboch strán a má tak podklady na to, aby objektívne rozhodol. Zapojenie verejnosti do administratívnych konaní týkajúcich sa ochrany životného prostredia popisujeme v tejto príručke v časti Účasť v konaniach, v ktorých sa rozhoduje o zásahoch do prírody (viď vyššie).

V niektorých prípadoch sa však môže stať, že orgány verejnej správy vo svojom konaní postupovali v rozpore so zákonom. V takom prípade môže nápravu zjednať len súd. V prípade, ak orgán verejnej správy nezákonným spôsobom poškodil práva investora, ten sa môže obrátiť na súd, aby ochránil jeho práva pred nezákonným konaním úradu.

Ak však dôjde k tomu, že orgán verejnej správy vydal nezákonné rozhodnutie, ktorým poškodil „práva životného prostredia“, je tým, kto môže chrániť práva životného prostredia na súde, práve verejnosť, ktorá o ochranu týchto práv záujem má. **A práve o týchto právach verejnosti sa dočítate v nasledujúcich kapitolách – akým spôsobom môže verejnosť chrániť práva životného prostredia na súde v prípadoch, ak boli tieto práva porušené nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu.**

Právny základ

Široké oprávnenia verejnosti na prístup k súdu vo veciach životného prostredia (najmä právo podať žalobu na ochranu životného prostredia) bolo v slovenskom právnom poriadku zakotvené **zákonom č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „Správny súdny poriadok“)**. Tento manuál sa venuje najmä popisu práv verejnosti, ktoré vyplývajú z tohto zákona.

Práva verejnosti, ktoré vyplývajú zo Správneho súdneho poriadku, sú však len zákonným prevedením základného **ústavného práva na priaznivé životné prostredie**, ktoré náleží všetkým občanom Slovenskej republiky. Toto právo je zakotvené v čl. 44 Ústavy SR a okrem práva na priaznivé životné prostredie, zahŕňa aj povinnosť každého (teda aj verejnosti)

chrániť a zveľaďovať životné prostredie Slovenskej republiky. Povinnosť chrániť životné prostredie môže byť naplnená aj jeho ochranou na súde prostredníctvom podanej žaloby.

Práva verejnosti na prístup k súdu vo veciach životného prostredia vyplývajú aj z medzinárodného **Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (tzv. Aarhuský dohovor)**, ktorý bol v Zbierke zákonov publikovaný pod číslom 43/2006 Z. z. a ktorý má ako medzinárodná zmluva o ľudských právach prednosť pred zákonmi. Aarhuský dohovor upravuje práva verejnosti na prístup k súdu vo veciach životného prostredia ako jeden zo svojich troch pilierov (ďalšími sú práva verejnosti na prístup k informáciám a práva verejnosti na účasť v administratívnych konaniach, v ktorých sa rozhoduje vo veciach životného prostredia). Aarhuský dohovor je tiež základom pre úpravu uvedenú v Správnom súdnom poriadku.

Právny základ je možné vidieť aj v **zákone č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí**, ktorý, okrem iného, ustanovuje aj právo verejnosti určeným spôsobom sa domáhať na príslušnom orgáne svojich práv vyplývajúcich z predpisov upravujúcich veci životného prostredia. Nepochybne sa medzi tieto možnosti dá priradiť aj právo verejnosti podať žalobu na príslušnom súde za účelom ochrany životného prostredia.

Kto môže podať žalobu na ochranu životného prostredia

Oprávnenou na podanie žaloby na ochranu životného prostredia v zmysle Správneho súdneho poriadku je tzv. **zainteresovaná verejnosť**.

Označenie „zainteresovaná verejnosť“ znamená, že ide o verejnosť, ktorá sa zaujíma o ochranu životného prostredia všeobecne alebo v konkrétnej veci, ktorá je predmetom daného administratívneho konania. Označenie zainteresovaná (dotknutá) verejnosť vychádza zo znenia zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie (bližšie k postaveniu zainteresovanej verejnosti nájdete v tejto príručke (viď vyššie) v časti Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie), ako aj z Aarhuského dohovoru.

Ako zainteresovaná (alebo dotknutá) verejnosť je Správnym súdnym poriadkom označená tá **verejnosť, ktorá má právo na účasť v administratívnom konaní vo veciach životného prostredia podľa osobitných predpisov**.

Pojem administratívne konanie je širším pojmom než je pojem „správne konanie“ (bližšie informácie k účasti na správnom konaní nájdete v Občianskom kompase v samostatnej príručke [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#)). Nejde len o konanie, ktoré je ukončené správnym rozhodnutím orgánu verejnej správy (napr. stavebné povolenie), ale ako administratívne konanie je označené aj konanie, ktoré je ukončené normatívnym správnym aktom (napr. všeobecne záväzná nariadenie obce), alebo aj iným administratívnym aktom správneho orgánu (tzv. opatrenie orgánu verejnej správy), ktorým môžu byť práva, povinnosti, alebo právom chránené záujmy priamo dotknuté. Niektoré administratívne konania, ktoré sa týkajú ochrany životného prostredia sú opísané v tejto príručke (viď vyššie) alebo v Občianskom kompase v samostatnej príručke – [Ako ovplyvniť investičné zámery okolo nás](#).

To, o aké **konkrétne administratívne konania** môže ísť, je definované v osobitných predpisoch týkajúcich sa ochrany životného prostredia. Ide o osobitné predpisy definované

napr. v zákone o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v zákone o ochrane prírody a krajiny, v stavebnom zákone, v zákone o lesoch, v zákone o vodách, v zákone o ovzduší atď.

Ak je v konkrétnom osobitnom predpise ustanovené **právo verejnosti na účasť v administratívnom konaní** podľa daného osobitného predpisu, má táto verejnosť právo na podanie žaloby na ochranu životného prostredia proti administratívne mu aktu, ktorý je na základe tohto predpisu vydaný. Pojem „účasť v konaní“ je potrebné vnímať široko, pretože ide o odlišný pojem než „účastník konania“. Účasťou v konaní sa bezpochyby môže rozumieť účastník konania, zúčastnená osoba, alebo iný spôsob účasti verejnosti v konaní, napr. účasť verejnosti na schvaľovaní všeobecne záväzného nariadenia obce.

Právo verejnosti byť **účastníkom konania** je ustanovené napr. v zákone o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, v zákone o ochrane prírody a krajiny, či v zákone o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia.

Právo verejnosti byť **zúčastnenou osobou** je ustanovené napr. v zákone o lesoch, či v zákone o používaní geneticky modifikovaných technológií a geneticky modifikovaných organizmoch. **Iné právo účasti** verejnosti je upravené napr. v stavebnom zákone vo vzťahu k obstarávaniu a schvaľovaní územných plánov, v zákone o ovzduší pri schvaľovaní programu na zlepšenie kvality ovzdušia, či v zákone o vodách pri vypracovaní a schvaľovaní plánu manažmentu povodia.

Osobitným predpisom sa nepochybne dá chápať aj samotný Aarhuský dohovor. V prípade, ak existuje nejaký slovenský právny predpis, ktorý neobsahuje úpravu práva na účasť verejnosti v administratívnom konaní, ktorý sa týka životného prostredia, je možné právo zainteresovanej verejnosti na prístup k súdu v takýchto prípadoch odvodiť priamo z práv verejnosti uvedených v Aarhuskom dohovore.

Vo všetkých týchto prípadoch ide o zainteresovanú verejnosť, ktorá je oprávnená podať žalobu na ochranu životného prostredia v zmysle Správneho súdneho poriadku.

Pre možnosť podať žalobu je určujúce, či existuje osobitný predpis, ktorý upravuje právo zainteresovanej verejnosti na účasť v administratívnom konaní. **Na podanie žaloby však nie je nevyhnutné, aby sa zainteresovaná verejnosť predchádzajúceho administratívneho konania aj skutočne zúčastnila.** Správny súdny poriadok počíta aj so situáciou, ak sa zainteresovaná verejnosť o možnosti zúčastniť sa administratívneho konania, týkajúceho sa životného prostredia, z objektívnych príčin nedozvie, avšak aj v tomto prípade jej vzniká právo podať v stanovenej lehote žalobu na ochranu životného prostredia proti právoplatnému výsledku (rozhodnutie, opatrenie alebo všeobecne záväzné nariadenia) takého administratívneho konania.

Proti čomu môže byť podaná žaloba na ochranu životného prostredia

Správny súdny poriadok uvádza, že zainteresovaná verejnosť môže podať žalobu (tzv. správnu žalobu) **proti:**

- rozhodnutiu správneho orgánu,
- opatreniu správneho orgánu,
- všeobecne záväznému nariadeniu obce,
- všeobecne záväznému nariadeniu vyššieho územného celku,

- proti nečinnosti správneho orgánu, ak ide o nečinnosť vo veci, kde správny orgán nekoná z úradnej povinnosti.

Musí ísť pritom o **konanie, ktoré sa týka životného prostredia**.

Rozhodnutím orgánu verejnej správy, ktoré môže byť na súde napadnuté, môže byť akékoľvek rozhodnutie, ktoré sa dotýka životného prostredia.

Môže ním byť napr.:

- rozhodnutie o udelení výnimky na výkon zakázanej činnosti podľa zákona o ochrane prírody,
- rozhodnutie o vydaní povolenia na vodnú stavbu podľa zákona o vodách,
- rozhodnutie o vyňatí pozemku z lesného pozemku podľa zákona o lesoch,
- rozhodnutie o určení dobývacieho priestoru podľa banského zákona.

Obdobné je to aj pri opatreniach orgánu verejnej správy (správny akt orgánu verejnej správy, ktorý sa priamo dotýka práv, povinností, alebo právom chránených záujmov a je odlišný od rozhodnutia). V prípade, ak sa opatrenie dotýka životného prostredia, môže byť predmetom súdneho prieskumu na základe žaloby podanej zainteresovanou verejnosťou.

Opatrením môže byť napr.:

- program na zlepšenie kvality ovzdušia podľa zákona o ovzduší,
- plán manažmentu povodia podľa zákona o vodách,
- dokumentácia ochrany prírody podľa zákona o ochrane prírody,
- zákaz alebo obmedzenie využívania lesa verejnosťou podľa zákona o lesoch.

Správny súdny poriadok umožňuje, aby na základe žaloby zainteresovanej verejnosti, podliehali súdnemu prieskumu aj **všeobecne záväzné nariadenia samospráv**. Samozrejme, aj v tomto prípade musí byť splnená podmienka, aby išlo o všeobecne záväzné nariadenia, ktoré sa dotýkajú ochrany životného prostredia.

Môže ísť napr. o nasledovné všeobecne záväzné nariadenia:

- všeobecne záväzné nariadenie, ktorým sa vyhlasuje územný plán obce, alebo vyššieho územného celku podľa stavebného zákona,
- všeobecne záväzné nariadenie, ktorý sa vyhlasuje obecné chránené územie podľa zákona o ochrane prírody,
- všeobecne záväzné nariadenie, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o ochrane drevín, ako súčasť verejnej zelene podľa zákona o ochrane prírody.

V praxi sa často stáva, že poškodenie či ohrozenie životného prostredia nenastane na základe nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej správy, ale na základe jeho pasivity v prípadoch, v ktorých bol povinný konať z úradnej povinnosti alebo na návrh oprávnenej osoby. Ide napr. o situácie, ak je orgán verejnej správy povinný rozhodnutím zastaviť činnosť poškodzujúcu životné prostredie, tento je však, v rozpore so zákonom, pasívny a vďaka jeho pasivite dôjde k poškodeniu životného prostredia. Aj takáto **nečinnosť úradu** je preskúmateľná súdom. Zainteresovaná verejnosť je oprávnená takúto žalobu podať, ak sa nečinnosť úradu týka životného prostredia a zároveň tých konaní, ktoré začínajú na návrh (podnet) účastníka konania. Zainteresovaná verejnosť nie je oprávnená podať žalobu na súd v prípadoch, ak má úrad konať z úradnej povinnosti – takúto úradnú nečinnosť je oprávnený na súde namietať len prokurátor (napr. na základe podnetu zainteresovanej verejnosti).

Čo sa môže v žalobe namietať

Zainteresovaná verejnosť má pri podávaní žaloby pomerne výnimočné postavenie. Správny súdny poriadok stanovuje, že popri prokuratúre, ide o žalobcu, ktorý sa môže domáhať ochrany iných ako svojich subjektívnych práv. **Zainteresovaná verejnosť podáva žalobu preto, aby chránila životné prostredie.** Nekona tak primárne vo svoj osobný prospech (nechráni svoje subjektívne práva), ale v prospech ochrany životného prostredia.

Zainteresovaná verejnosť musí v žalobe tvrdiť a svoje tvrdenia preukázať, že konaním orgánu verejnej správy bol porušený **verejný záujem v oblasti životného prostredia**. To môže byť spôsobené nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy, nezákonným opatrením, nezákonným všeobecne záväzným nariadením, alebo jeho nezákonnou nečinnosťou.

Jedna zo základných zásad súdneho konania podľa správneho súdneho poriadku je, že súd je povinný v súdnom konaní chrániť verejný záujem. Primárne na jeho ochranu sú určené aj žaloby na ochranu životného prostredia, ako verejného záujmu.

Podstatné teda je, aby žaloba obsahovala **žalobné dôvody**, ktoré poukazujú na to, že v administratívnom konaní pred orgánom verejnej správy došlo k takým nezákonným pochybeniam, **ktoré mali za následok ohrozenie, alebo poškodenie životného prostredia.**

Žalobné dôvody môžu mať charakter porušenia procesných práv zainteresovanej verejnosti (napr. ak zainteresovaná verejnosť nebola v rozpore so zákonom informovaná o prebiehajúcom konaní týkajúcom sa životného prostredia a teda v administratívnom konaní jej bolo znemožnené uplatniť námietky či predložiť dôkazy, svedčiacie v prospech ochrany životného prostredia), ale aj porušenia hmotných práv (napr. ak orgán verejnej správy ignoroval v konaní dôkaz, ktorým bolo preukázané, že povolením činnosti dôjde k takému poškodeniu životného prostredia, ktoré zákon neumožňuje).

Môže sa stať, že zainteresovaná verejnosť bude aj v pozícii žalobcu, ktorý chráni aj svoje **subjektívne práva**; napr. v prípade, ak pôjde o zásah do životného prostredia na pozemku, ktorý je zároveň vo vlastníctve zainteresovanej verejnosti. V takomto prípade by malo dôjsť k dôslednému odlišeniu jednotlivých žalobných bodov, aby bolo jasné, ktoré žalobné dôvody smerujú k ochrane verejného záujmu na ochrane životného prostredia (a žalobca ich je oprávnený podať v pozícii zainteresovanej verejnosti), a ktoré žalobné dôvody smerujú k ochrane subjektívneho vlastníckeho práva (a žalobca je oprávnený ich podať v pozícii vlastníka pozemku (účastníka konania), ktorého vlastnícke právo bolo porušené).

Podmienky pre podanie žaloby na ochranu životného prostredia

V prípade správnej žaloby proti rozhodnutiu alebo opatreniu orgánu verejnej správy platí, že žaloba musí byť podaná **v lehote dvoch mesiacov** od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

Lehota na podanie žaloby sa v prípade zainteresovanej verejnosti odlišuje od lehoty na podanie žaloby iných osôb v tom, že jej plynutie **sa počíta odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, resp. opatrenia**, a nie odo dňa oznámenia o vydaní rozhodnutia alebo opatrenia. Správny súdny poriadok tu počíta s možnosťou, že sa zainteresovaná verejnosť z objektívnych príčin nemôže zúčastniť konania, ktorého výsledkom je napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie a v tom prípade by nebolo logické, aby sa lehota počítala od oznámenia takéhoto rozhodnutia alebo opatrenia, keďže k ich oznámeniu zainteresovanej verejnosti dôjsť nemohlo.

Žaloba zainteresovanej verejnosti **proti rozhodnutiu alebo opatreniu** orgánu verejnej správy (§ 177 a nasl. Správneho súdneho poriadku) musí smerovať **proti tomu orgánu verejnej správy, ktorý rozhodnutie alebo opatrenie vydal v poslednom stupni**. Môže tak ísť aj o prvostupňový alebo druhostupňový orgán.

Žaloba musí smerovať vždy proti druhostupňovému orgánu, ak bola zainteresovaná verejnosť v administratívnom konaní v postavení účastníka konania. V takomto prípade je na podanie žaloby nutné splniť podmienku podania odvolania voči prvostupňovému rozhodnutiu. V prípade, že je konanie právoplatne ukončené prvostupňovým rozhodnutím, proti ktorému zainteresovaná verejnosť nemohla podať odvolanie (napr. preto, lebo bola v pozícii zúčastnenej osoby, ktorá nemá právo podať odvolanie), žaloba bude smerovať proti prvostupňovému orgánu verejnej správy.

Žaloba zainteresovanej verejnosti **proti všeobecne záväznému nariadeniu samosprávy** (§ 357 a nasl. Správneho súdneho poriadku) **sa podáva v lehote dvoch mesiacov od nadobudnutia jeho právoplatnosti** a smeruje proti orgánu, ktorý všeobecne záväzné nariadenie vydal (obec alebo vyšší územný celok).

V prípade **žaloby** zainteresovanej verejnosti **proti nečinnosti** orgánu verejnej správy (§ 242 a nasl. Správneho súdneho poriadku) je na podanie žaloby nevyhnutné vyčerpať aspoň jednu z iných možností nápravy, a to buď podaním podnetu na prokuratúru alebo podaním sťažnosti nadriadenému orgánu. Na podanie žaloby nie je nevyhnutné vyčerpať obe možnosti. Až v prípade, ak sa ani takto nečinnosť orgánu verejnej správy neodstráni, je prípustné podať zo strany zainteresovanej verejnosti žalobu proti nečinnosti. Žaloba sa podáva v lehote dvoch mesiacov od oznámenia o výsledku sťažnosti alebo podnetu na prokuratúru, ktorý nečinnosť neodstránil. Žalovaným je ten orgán verejnej správy, ktorý je v konaní nečinný a nečinnosť sa musí týkať konania, ktoré sa začína na návrh (a nie z úradnej povinnosti orgánu verejnej správy). Bližšie informácie k podmienkam podania žaloby na nečinnosť nájdete v Občianskom kompase v samostatnej príručke – [Ako na nekonajúce úrady](#).

Vo všetkých prípadoch, kedy je zainteresovaná verejnosť oprávnená byť žalobcom, sa žaloba **podáva na krajský súd** v tom kraji, v ktorého obvode má sídlo orgán verejnej správy, ktorý rozhodol **v prvom stupni**.

Vo všetkých prípadoch musí byť zainteresovaná verejnosť **zastúpená advokátom**. Výnimku predstavuje iba prípad, ak niektorý z členov alebo zamestnancov subjektu, ktorý je zainteresovanou verejnosťou (napr. člen občianskeho združenia) má právnické vzdelanie druhého stupňa.

Odkladný účinok žaloby

Často sa stáva, že kým správny súd rozhodne o podanej žalobe proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy, ktorý nezákonne umožnil poškodenie životného prostredia, dôjde k vykonaniu takéhoto rozhodnutia a k nezvratnému poškodeniu životného prostredia. V takých prípadoch je už súdna ochrana zbytočná a v konkrétnej veci už nehrá v prospech životného prostredia žiadnu rolu. Ide napr. o prípady, ak je vydané nezákonné rozhodnutie na odstrel chráneného druhu živočícha, ktoré je vykonané (napr. odstrel medveďa) v čase, kým ešte súd nerozhodol. Následné rozhodnutie súdu o tom, že ide o nezákonné rozhodnutie, už na stave vecí nič nezmení.

V prípade, ak hrozí, že v čase súdneho rozhodovania bude napadnuté administratívne rozhodnutie vykonané, je možné **požiadať o odklad vykonateľnosti napádaného rozhodnutia alebo opatrenia**. Súd totiž **na návrh žalobcu** môže priznať žalobe odkladný

účinnok, napr. vtedy ak napadnutým rozhodnutím hrozí „závažná ujma na životnom prostredí“; nesmie však pritom nastať rozpor s iným verejným záujmom.

V prípade, ak súd prizná žalobe odkladný účinok, tak napadnuté rozhodnutie alebo opatrenie **nemôže byť podkladom na vydanie naň nadväzujúcich rozhodnutí** orgánov verejnej správy alebo opatrení orgánov verejnej správy. Napr. v prípade, ak ide o napadnuté územné rozhodnutie vydané podľa stavebného zákona, nie je možné pokračovať v následnom stavebnom konaní, ale stavebný úrad musí stavebné konanie prerušiť (ak už bolo začaté) a počkať na výsledok súdneho prieskumu územného rozhodnutia. Priznaný odkladný účinok trvá až do nadobudnutia právoplatnosti súdneho rozhodnutia o podanej žalobe.

O návrhu na priznanie odkladného účinku žalobe **musí súd rozhodnúť v lehote 30 dní** odo dňa, kedy pozná vyjadrenie žalovaného k takémuto návrhu. Zároveň platí, že ak súd žalobe prizná odkladný účinok, je povinný **o celej žalobe rozhodnúť v lehote 6 mesiacov** od priznania odkladného účinku.

V prípade žaloby proti všeobecne záväznému nariadeniu platí uvedené s tým rozdielom, že žalobou napadnutému všeobecne záväznému nariadeniu môže súd na návrh žalobcu pozastaviť účinnosť.

Opravný prostriedok proti rozhodnutiu o žalobe na ochranu životného prostredia

Správny súdny poriadok stanovuje zásadu, že o žalobách (nielen tých, ktoré sú podané **zainteresovanou verejnosťou**) sa rozhoduje v **jednoinštančnom** konaní pred krajským súdom.

Z tohto pravidla je vyňatá možnosť podať **opravný prostriedok** proti rozhodnutiu krajského súdu o žalobe, ak je **naplnený niektorý zo zákonných dôvodov** na podanie opravného prostriedku. Opravný prostriedok proti rozhodnutiam krajského súdu sa nazýva **kasačná sťažnosť** (§ 438 a nasl. Správneho súdneho poriadku) a rozhoduje o nej Najvyšší správny súd SR.

Kasačná sťažnosť však **nemá vplyv na právoplatnosť** rozhodnutia krajského súdu, ak Najvyšší správny súd (na návrh toho, kto kasačnú sťažnosť podal) **nerozhodne o priznaní odkladného účinku** kasačnej sťažnosti. Najvyšší správny súd tak môže rozhodnúť, ak by právnymi následkami napadnutého rozhodnutia krajského súdu hrozila závažná ujma a priznanie odkladného účinku zároveň nie je v rozpore s verejným záujmom.

Kasačnú sťažnosť je možné podať **v lehote 30 dní od doručenia rozsudku krajského súdu**. Podáva sa na tom súde, ktorý vydal prvostupňové rozhodnutie. V prípade, ak sa sťažovateľ pomýli a podá kasačnú sťažnosť priamo na Najvyššom správnom súde SR, nemalo by mu to byť na ujmu v tom zmysle, že by mu uplynula lehota na podanie kasačnej sťažnosti (Správny súdny poriadok výslovne stanovuje, že v takom prípade ostáva lehota na podanie kasačnej sťažnosti zachovaná).

Kasačnú sťažnosť je možné podať **z dôvodov (§ 440)**, ak prvostupňový krajský súd porušil zákon tým, že:

- vôbec nemal vo veci rozhodovať,
- účastník konania nemohol konať pred súdom, alebo nebol zastúpený v súlade so zákonom,
- v tej istej veci sa už skôr právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už skôr začalo konanie,
- vo veci rozhodol vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený krajský súd,

- nesprávnym procesným postupom porušil procesné práva účastníka konania,
- rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci,
- odklonil sa od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR,
- nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu SR, vyslovený v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí o kasačnej sťažnosti v tej istej veci,
- nezákonne odmietol podanie.

Rovnako ako v prípade žaloby, aj v prípade podania kasačnej sťažnosti musí byť zainteresovaná verejnosť **zastúpená advokátom**. Výnimku predstavuje iba prípad, ak niektorý z členov alebo zamestnancov subjektu, ktorý je zainteresovanou verejnosťou (napr. člen občianskeho združenia) má právnické vzdelanie druhého stupňa.

Účasť zainteresovanej verejnosti v konaní pred súdom, ak nie je žalobcom

Správny súdny poriadok počíta aj s účasťou zainteresovanej verejnosti v konaní pred súdom v prípadoch, ak zainteresovaná verejnosť nie je tým, kto podal žalobu. Väčšinou pôjde o prípady, ak žalobu podá investor, ktorému nebolo v administratívnom konaní vyhovené.

Ak bola zainteresovaná verejnosť účastníkom administratívneho konania, ktoré bolo ukončené rozhodnutím, ktoré bolo na súde napadnuté iným účastníkom konania ako žalobcom, je zainteresovaná verejnosť **d ďalším účastníkom súdneho konania**. Všetci účastníci konania majú v konaní pred súdom rovnaké práva. Ďalší účastník konania však **nemusi byť povinne zastúpený advokátom**.

Zainteresovaná verejnosť sa môže stať aj tzv. **osobou zúčastnenou na konaní**, čo je o niečo slabšie postavenie, ako má žalobca alebo ďalší účastník súdneho konania. Osobou zúčastnenou na konaní sa zainteresovaná verejnosť stane vtedy, ak v pôvodnom administratívnom konaní vystupovala v pozícii zúčastnenej osoby (a nie je v pozícii žalobcu), alebo vtedy, ak súd prizná zainteresovanej verejnosti (ak nebola ani účastníkom, ani zúčastnenou osobou administratívneho konania) postavenie osoby zúčastnenej na konaní.

Súd **prizná takého postavenie** vtedy, ak bola zainteresovaná verejnosť priamo dotknutá na svojich právach alebo právom chránených záujmoch:

- vydaním alebo nevydaním napadnutého rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo opatrenia orgánu verejnej správy,
- zrušením napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy,
- vydaním nového rozhodnutia alebo opatrenia orgánu verejnej správy na základe rozhodnutia súdu.

Osoba zúčastnená na konaní má v konaní pred súdom nasledovné práva:

- právo predkladať písomné vyjadrenia,
- právo nahliadať do súdneho spisu,
- právo byť upovedomená o nariadenom pojednávaní,
- právo žiadať, aby jej bolo na pojednávaní udelené slovo.

Osobe zúčastnenej na konaní **sa doručuje** žaloba, zmena žaloby, uznesenie o priznaní odkladného účinku a rozhodnutie, ktorým sa konanie na správnom súde končí.

Ďalšie informácie

Vzory, odkazy, predpisy

Nižšie nájdete praktické vzory podaní, súvisiace právne predpisy a užitočné odkazy k téme Ako sa zúčastniť na ochrane životného prostredia. Vzory podaní vám môžu pomôcť v komunikácii so štátnymi orgánmi. Môžete si ich upraviť podľa vlastných potrieb, sú k dispozícii na stiahnutie zdarma.

Vzory podaní

[Predbežná žiadosť o účasť v začatých konaniach](#)

[Potvrdenie záujmu o účasť v správnom konaní](#)

[Podnet na vydanie protestu prokurátora \(výrub stromov\)](#)

[Prihlásenie sa do konania](#)

Súvisiace právne predpisy

[Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie](#)

[Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku \(stavebný zákon\)](#)

[Oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky 43/2006 Z. z., Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia \(Aarhuský dohovor\)](#)

[Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny](#)

[Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní \(správny poriadok\)](#)

[Zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)

[Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov \(zákon o slobode informácií\)](#)

[Zákon č. 165/2015 Z.z. Správny súdny poriadok](#)

Užitočné odkazy

[Film VIA IURIS o účasti občanov v konaniach zo série Právo pre ľudí](#)

[Informačný portál o životnom prostredí – Enviroportál](#)

[Webstránka Ministerstva životného prostredia SR](#)

[Zoznam Okresných úradov životného prostredia v sídle Kraja](#)

Poradenstvo v oblasti odpadov poskytuje občianske združenie [Priatel'ia Zeme – SPZ](#)

Poradenstvo v oblasti ochrany lesov a zelene nájdete na webstránke občianskeho združenia [VLK](#), [WWF](#)

Riešenie niektorých problémov v oblasti životného prostredia sa nachádza aj na webstránke občianskeho združenia [Slatinka](#)

Odpovede na otázky v určitých oblastiach životného prostredia ako je napr. ochrana ovzdušia či vôd môžete nájsť na webstránke [Greenpeace Slovensko](#)

Právnu pomoc v oblasti ochrany vtáctva zabezpečuje mimovládna nezisková organizácia [Spoločnosť na ochranu vtáctva/BirdLife Slovensko](#)

Otázkami energetiky a udržateľného rozvoja sa zaoberá občianske združenie [Priatel'ia Zeme-CEPA](#)

Otázky a odpovede

OTÁZKY a ODPOVEDE, ktoré sa týkajú KONANIA PRED SPRÁVNÝM ORGÁNOM vo veciach životného prostredia:

OTÁZKA: Kto sa môže stať účastníkom územného konania?

ODPOVEĎ: Účastníkom územného konania je zo zákona navrhovateľ, obec (ak nie je stavebným úradom príslušným na územné konanie) a ten, komu toto postavenie vyplýva z osobitného predpisu. Takýmto predpisom je napr. zákon o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, ktorý určuje podmienky, za ktorých sa účastníkmi územného konania pre umiestnenie vybraných stavieb môžu stať aj členovia verejnosti. Viac sa o tomto procese dozviete v tejto príručke v časti Účasť v konaní o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. V územnom konaní o umiestnení stavby, o využívaní územia, o stavebnej uzávere a o ochrannom pásme sú účastníkmi konania aj právnické osoby a fyzické osoby, ktorých vlastnícke alebo iné práva k pozemkom alebo stavbám, ako aj k susedným pozemkom a stavbám vrátane bytov môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté. Nejedná sa pritom len o vlastníkov bezprostredne susediacich pozemkov, ale aj takých, kde je zjavné, že územné konanie bude mať na pozemok vplyv. Inými, ako vlastníckymi právami, sa majú na mysli napr. práva týkajúce sa ochrany zdravia. V prípade, ak umiestňovaná prevádzka bude mať na zdravie dotknutých obyvateľov dopad, mali by mať títo obyvatelia právo na účasť v územnom konaní.

OTÁZKA: Musí ma úrad informovať o tom, že začalo konanie v ktorom som účastníkom?

ODPOVEĎ: Úrad by mal informovať všetkých, jemu známych účastníkov konania o tom, že konanie bolo zahájené. V opačnom prípade, by účastníctvo v konaniach strácalo zmysel, keďže potenciálni účastníci by sa o ňom nedozvedeli a nemohli by svoje práva využiť. V prípade, ak však úrad z nejakého dôvodu opomenie účastníka konania informovať, je potrebné sa účastníckych práv aktívne domáhať a do konania vstúpiť.

OTÁZKA: Čo mám robiť, ak so mnou úrad nejednal ako s účastníkom konania a konanie sa ukončilo bez toho, aby som sa ho zúčastnil?

ODPOVEĎ: V prípade, že sa s účastníkom nejedná, napriek tomu, že by sa s ním jednáť malo, je to dôvod na obnovu konania a zrušenie takto vydaného rozhodnutia. Návrh na obnovu konania sa podáva na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal a musí byť podaný v lehote do troch rokov od vydania rozhodnutia.

OTÁZKA: Úrad sa domnieva, že moje práva v konaní nie sú dotknuté a nechce so mnou jednáť ako s účastníkom. Ako mám postupovať?

ODPOVEĎ: Podľa definície účastníka konania v správnom poriadku je účastníkom konania je aj ten, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak. V prípade, že ste presvedčený o tom, že Vaše práva, alebo právom chránené záujmy budú rozhodnutím dotknuté a na základe tohto tvrdenia sa domáhate účastníctva v konaní, úrad s Vami musí jednáť ako s účastníkom konania. V prípade, ak s Vaším tvrdením nesúhlasí, musí vás z konania vylúčiť a to rozhodnutím, voči ktorému sa môžete odvolať. V rozhodnutí musí

úrad uviesť, prečo Vás nepovažuje za účastníka konania a toto tvrdenie odôvodniť. Vaše účastnícke práva zanikajú až prípadným rozhodnutím o odvolaní, ktorým sa Vaše odvolanie zamietne.

OTÁZKA: Aké sú moje práva v správnom konaní?

ODPOVEĎ: Vo všeobecnosti má účastník akéhokoľvek správneho konania práva, ktoré mu zaručuje správny poriadok. Jedná sa o nasledovné práva:

- právo podávať námietky a pripomienky a vyjadriť sa ku zhromaždeným materiálom a dôkazom (podkladom rozhodnutia),
- právo zúčastniť sa ústneho pojednávania a miestnej ohliadky,
- právo navrhnúť vykonanie dôkazov (napr. navrhnúť vypracovanie znaleckého posudku alebo uskutočnenie ohliadky miesta, na ktorom bude stavba umiestnená),
- právo, aby sa správny orgán vysporiadal so záverečným stanoviskom z procesu EIA a presvedčivo zdôvodnil, prečo sa pri rozhodovaní od záverečného stanoviska odchyľil, v prípade, ak konaniu predchádza proces EIA,
- právo nazerať do úradného spisu a dostať kópie zo spisu,
- právo, aby správny orgán, ktorý rozhoduje, uviedol, ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia,
- právo, aby mu bolo doručené rozhodnutie,
- právo podať odvolanie proti rozhodnutiu,
- právo podať žalobu na súd proti rozhodnutiu, ak bolo odvolanie zamietnuté.

OTÁZKA: Aká je lehota na podanie odvolania voči nezákonnému rozhodnutiu?

ODPOVEĎ: Vo všeobecnosti je lehota na podanie odvolania 15 dní od doručenia rozhodnutia do rúk účastníka. Avšak v prípade, ak Vás úrad o tejto lehote zabudne v rozhodnutí poučiť, alebo Vás poučí nesprávne (poučenie sa nachádza na konci rozhodnutia), platí, že na odvolanie má účastník konania lehotu 3 mesiacov od oznámenia rozhodnutia.

V prípadoch, ak o odvolaní voči rozhodnutiu správneho orgánu rozhoduje súd, má účastník konania na podanie odvolania lehotu 30 dní.

OTÁZKA: Som presvedčený o tom, že vydané povolenie je nezákonné, avšak nemal som právo byť účastníkom tohto konania. Mám nejaké možnosti, ako poukázať na nezákonnosť uvedeného povolenia?

ODPOVEĎ: Ten, kto nemá právo byť účastníkom konania, avšak z nejakých dôvodov sa domnieva, že vydané rozhodnutie je nezákonné, má v zásade nasledovné možnosti, ako sa pokúsiť o preskúmanie rozhodnutia:

Podnet na zrušenie v tzv. mimoodvolacom konaní:

Rozhodnutie, ktoré bolo vydané v rozpore so zákonom a proti ktorému sa už nemožno odvolať (je právoplatné) možno napadnúť podnetom na zrušenie alebo zmenu rozhodnutia mimo odvolacieho konania. Podnet na zahájenie mimoodvolacieho konania môže dať každý, nie len účastník konania (ale napr. aj zúčastnená osoba, alebo osoba, ktorá sa na konaní nijak formálne nezúčastnila).

Dôležité podmienky pre podnet na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania:

- môže ho podať ktokoľvek (čiže nie len účastník konania) ak sa domnieva, že rozhodnutie bolo vydané v rozpore so zákonom, všeobecne záväzným právnym predpisom alebo všeobecne záväzným nariadením.
- lehota na podanie podnetu nie je stanovená, ale orgán nemôže svoje rozhodnutie zrušiť alebo

zmeniť po uplynutí 3 rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia

- je potrebné zaplatiť poplatok – fyzické osoby 16,50 eur a právnické osoby 165,50 eur.

Podnet na prokuratúru:

Porušenie práv je možné namietať prostredníctvom podnetu na prokuratúru. Prokuratúra, ako štátny orgán, ktorý je povinný vykonávať dozor nad zachovávaním zákonnosti orgánov verejnej správy, je povinná podnet vybaviť a preveriť, či postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu ochrany prírody nedošlo k nezákonnosti. Podnet na prokuratúru môže dať každý, nie len účastník konania (ale napr. aj zúčastnená osoba, alebo osoba, ktorá sa na konaní nijak formálne nezúčastnila).

Dôležité podmienky pre podnet na prokuratúru:

- môže ho podať ktokoľvek (čiže nie len účastník konania) ak sa domnieva, že rozhodnutím alebo postupom orgánu bol porušený zákon.
- v podnete je potrebné opísať spôsob, ktorým došlo k porušeniu zákona, dôvody, z ktorých porušenie zákona vyplýva a priložiť prípadné dôkazy, svedčiace v prospech podnetu.
- lehota na podanie podnetu nie je stanovená, ale orgán nemôže svoje rozhodnutie zrušiť alebo zmeniť po uplynutí 3 rokov od právoplatnosti napadnutého rozhodnutia
- môže byť podaný na ktorejkoľvek prokuratúre, vybavenie sa však urýchli, ak je podaný na príslušnej prokuratúre. Príslušnosť prokuratúry sa riadi pôsobnosťou príslušného orgánu. V prípade, ak je príslušným orgánom Ministerstvo životného prostredia SR, je príslušnou prokuratúrou generálna prokuratúra. V prípade, ak je príslušným orgánom krajský, resp. obvodný úrad životného prostredia, tak príslušnou prokuratúrou je krajská, resp. okresná prokuratúra podľa sídla príslušného orgánu).
- ak ste podnet podávali poštou, prokurátor vám do 10 dní potvrdí doručenie podnetu
- prokurátor je povinný podnet vybaviť v lehote 2 mesiacov od doručenia podnetu.

Na základe podnetu môže prokurátor vydať buď Protest prokurátora proti nezákonnému rozhodnutiu alebo Upozornenie prokurátora na nesprávny úradný postup. Orgán, proti ktorému protest alebo upozornenie smeruje, ho musí vybaviť do 30 dní. V opačnom prípade musí predložiť vec nadriadenému orgánu. Za vybavenie možno považovať zrušenie nezákonného rozhodnutia a jeho nahradenie novým rozhodnutím alebo prijatie opatrení na nápravu nesprávneho úradného postupu.

Prokurátor môže podať proti nezákonnému rozhodnutiu žalobu na súd, ak jeho protestu nevyhoví ani nadriadený orgán.

V časti Vzory podaní nájdete aj vzor podnetu na prokuratúru.

OTÁZKY a ODPOVEDE, ktoré sa týkajú SÚDNEJ OCHRANY životného prostredia:

OTÁZKA: Podali sme ako zainteresovaná verejnosť žalobu na súd. Musíme za podanie žaloby platiť súdny poplatok ?

ODPOVEĎ: Ukladanie súdnych poplatkov upravuje zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch. Ten od platenia súdnych poplatkov oslobodzuje „ekologické organizácie“, ktorou môže byť napr. občianske združenie, ktorého predmetom činnosti je ochrana životného prostredia. Takéto občianske združenie, ktoré je zainteresovanou verejnosťou, je od súdneho poplatku oslobodené. Iné subjekty (napr. fyzické osoby), ktoré sú zainteresovanou verejnosťou, však od platenia súdneho poplatku za podanie žaloby oslobodené nie sú.

OTÁZKA: V našom meste bol schválený územný plán, v ktorom je plánované významné zvýšenie plôch určených na zástavbu, čo bude znamenať významné zníženie rozlohy plôch s verejnou zeleňou. Napriek protestným pripomienkam obyvateľov mesta v procese obstarávania územného plánu, bol tento územný plán schválený. Môžeme túto situáciu ešte zvrátiť ?

ODPOVEĎ: Obyvatelia mesta, ktorí sa zúčastnili na procese obstarávania územného plánu majú postavenie zainteresovanej verejnosti, ktorá môže namietat' nezákonnosť územného plánu na súde. Musí pritom tvrdiť, že všeobecne záväzným nariadením, ktorým bol schválený územný plán mesta bol porušený verejný záujem v oblasti životného prostredia. Zníženie plôch zelene vo Vašom meste z dôvodu novej zástavby sa bezpochyby týka oblasti životného prostredia.

Viac informácií k podmienkam podania žaloby na preskúmanie súladu všeobecne záväzného nariadenia obce so zákonom sa dozviete v tejto príručke v časti Podmienky pre podanie žaloby na ochranu životného prostredia.

OTÁZKA: Aká je lehota na podanie žaloby?

ODPOVEĎ: Pre zainteresovanú verejnosť platí, že táto musí správnu žalobu podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo vydania opatrenia orgánu verejnej správy.

Viac k lehotám na podanie žaloby nájdete v tejto príručke v časti Podmienky pre podanie žaloby na ochranu životného prostredia.

OTÁZKA: Podal som žalobu na súd, ako zainteresovaná verejnosť. Mám však obavu, že kým súd o mojej žalobe rozhodne, dôjde k vykonaniu napadnutého rozhodnutia a poškodeniu životného prostredia. Čo mám robiť ?

ODPOVEĎ: Správny súdny poriadok umožňuje požiadať súd o priznanie tzv. odkladného účinku žaloby a to napr. v prípade, ak vykonaním napadnutého rozhodnutia hrozí závažná škoda na životnom prostredí. Súd môže priznať odkladný účinok žaloby na návrh žalobcu, alebo iného účastníka súdneho konania; v návrhu musia byť uvedené dôvody hrozby poškodenia životného prostredia. O návrhu musí súd rozhodnúť v lehote 30 dní od jeho doručenia. Ak odkladný účinok prizná, musí o celej žalobe rozhodnúť v lehote 6 mesiacov od priznania odkladného účinku žalobe.

OTÁZKA: Dopočul som sa, že v neďaleko našej obce sa plánuje výstavba skládky nebezpečného odpadu. Ako sa môžem zapojiť do rozhodovacieho procesu?

ODPOVEĎ: Proces povolenia skládky nebezpečného odpadu v zásade musí prejsť tromi samostatnými administratívnymi konaniami. V prvom rade ide o proces posudzovania vplyvov na životné prostredie tzv. proces EIA. Ďalším konaním, ktoré musí prebehnúť je územné konanie a v konečnom rade pôjde o proces integrovaného povoľovania. Čo sa týka možnosti zapojenia dotknutej verejnosti, podrobnejší manuál participácie verejnosti môžete nájsť v tejto kapitole u jednotlivých konaní pod nadpisom „Ako sa zapojiť“ a „Práva verejnosti v tomto konaní“.

OTÁZKA: Do konania o výrub dreviny rastúcej v záhradkárskej osade vo vnútornom území mesta v 1. stupni ochrany sa prihlásil aj občan na základe čl. 9 Aarhulského dohovoru. Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny pripúšťa, aby občianske

zdruzenie bolo účastníkom konania ak splní požadované podmienky účasti. Ako je to pre jednotlivca? Môže občan len tak vstúpiť do konania na základe tohto dohovoru?

ODPOVEĎ: Vo všeobecnosti máme za to, že fyzická osoba v pozícii verejnosti nemá právo byť účastníkom konania podľa zákona o ochrane prírody, nakoľko účasť verejnosti v zmysle Aarhuského dohovoru je zabezpečená prostredníctvom ustanovenia § 82 ods. 3 zákona o ochrane prírody, ktoré toto právo priznáva len občianskym združeniam za splnenia tam uvedených podmienok.

V zmysle rozhodovacej praxe Súdneho dvora EÚ Aarhuský dohovor nie je priamo vykonateľný, ale na jeho vykonanie je potrebná vnútroštátna právna úprava. V tomto ohľade teda priama aplikácia Aarhuského dohovoru nie je možná a je nutné postupovať podľa vnútroštátnej úpravy. Viazanosť štátnych orgánov zákonom vyplýva tiež priamo z Ústavy SR (čl. 2 ods. 2).

Odlíšna situácia je v tomto ohľade v prípade úpravy konaní na ktoré sa vzťahuje zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, kde zákonná úprava výslovne umožňuje účastníctvo v konaní aj fyzickým osobám. Konanie podľa tohto zákona vo vybraných prípadoch (vymedzené v prílohe č. 8 časť A zákona č. 24/2006 Z. z.) predchádza konaniu podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody.

OTÁZKA: V našom meste sa chystá výstavba prekládkovej stanice na komunálny odpad, ktorá má stáť len pár metrov od miestnej rieky. Ročný obrat odpadu sa predpokladá v rozsahu 4000t - 7000t.. Stavebné povolenie už bolo vydané, avšak ešte nenadobudlo právoplatnosť. Prevádzkovateľom má byť samotné mesto cez príspevkovú organizáciu. Ako občianske združenie, zamerané na ochranu životného prostredia, sa domnievame, že vydaniu stavebného povolenia malo predchádzať konanie o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Je možné túto skutočnosť ešte nejak zvrátiť?

ODPOVEĎ: Podľa popisu činnosti máme za to, že uvedený zámer spadá pod položku č. 9. 6. Prílohy 8 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o EIA“): Zhodnocovanie ostatných odpadov okrem zhodnocovania odpadov uvedeného v položkách 5 a 11, zariadenia na opravu a spracovanie ostatných odpadov od 5 000 t/rok. Na túto činnosť sa vyžaduje zisťovacie konanie v zmysle § 29 zákona o EIA, ktoré predchádza stavebnému konaniu. Príslušný orgán je v tomto prípade Ministerstvo životného prostredia (je to uvedené na začiatku bodu 9 Prílohy č. 8). Stavebník bol teda povinný ešte pred konaniami o umiestnení a povolení stavby (územné konanie a stavebné konanie) ministerstvu doručiť informácie o zámere v štruktúre podľa Príloh 9 a 10 zákona o EIA.

Vaše OZ sa teda môže obrátiť na ministerstvo s informáciou, že prebieha povoľovanie zámeru, ktorý podlieha zisťovaciemu konaniu podľa zákona o EIA, ak takéto zisťovacie konanie neprebehlo.

Ak ide o inú činnosť, prílohy zákona EIA Vám dajú odpoveď, či bolo povinné zisťovacie konanie alebo konanie o posudzovaní vplyvov.

Nepíšete v akej fáze sa nachádza stavebné konanie, ale pokiaľ bolo stavebné povolenie vydané a beží lehota na odvolanie účastníkom konania, je treba sa proti nemu odvolať.

Odvolať proti rozhodnutiu sa môžu iba účastníci konania. Z Vášho podnetu nie je zrejmé, či Vaše OZ bolo účastníkom stavebného konania. V prípade, že nebolo, môžete na stavebný úrad poslať podnet, v ktorom uvediete, že stavba by nemala byť povolená, z dôvodu absencie zisťovacieho konania podľa zákona o EIA. Ide o vadu, ktorú by mal stavebný úrad skúmať z úradnej povinnosti (mali by ho na to upozorniť orgány, ktoré sa vyjadrujú k vplyvom stavby na jednotlivé zložky životného prostredia). Zároveň v tomto podnete môžete uviesť, že Vaše OZ sa považuje za účastníka stavebného konania, pretože sú v ňom dotknuté záujmy ochrany životného prostredia, ktoré Vaše OZ háji. Postavenie účastníka konania by Vaše OZ malo zo zákona o EIA v tom prípade, pokiaľ by sa zúčastnilo zisťovacieho konania. Vaše OZ by sa tohto zisťovacieho konania zúčastnilo (pokiaľ by sa v zmysle zákona konalo) v dôsledku čohoby malo postavenie účastníka konania aj v nadväzujúcich povoľovacích konaniach (presnejšie vid' § 24 zákona o EIA).

Predpokladáme, že stavba už má právoplatné územné rozhodnutie. Pripomíname, že práve v územnom konaní mali byť posúdené vplyvy stavby na okolie z hľadiska jej umiestnenia a stavebný úrad mal dospieť k záveru, že stavba neprešla zisťovacím konaním hoci podľa zákona je pre takýto typ stavby povinné.

Právoplatné územné rozhodnutie je možné zrušiť, pričom zrušenia sa môže domáhať aj osoba, ktorá nebola účastníkom tohto územného konania, a to dvomi spôsobmi:

- a) Bud' môžete využiť mimoriadne opravné prostriedky podľa správneho poriadku (obnovu konania podľa § 62 a nasl. alebo preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 65 a nasl.) alebo
- b) Môžete podať podnet na prokuratúru podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z .z. o prokuratúre.

Viac sa o správnom konaní a náležitostiach podnetu na prokuratúru dozviete v našom Občianskom kompase, kapitole [Aké sú základné pravidlá postupu štátnych orgánov a obcí](#).

OTÁZKA: Dozvedel som sa, že investor chce vyrúbať stromy v menšom parčíku neďaleko našej bytovky, aby neprekážali vo výhl'ade novostavbe, ktorá bola nedávno skolaudovaná. Ako môžem takémuto výrubu zabrániť?

ODPOVEĎ: Ochrana drevín je upravená v § 46 a nasl. zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny (za predpokladu, že nejde o chránené dreviny – v tom prípade a uplatnia ustanovenia §§ 32 až 34). Na výrub dreviny sa v prvom rade vyžaduje právoplatný súhlas orgánu ochrany prírody, ktorým je v tomto prípade obec, ak si túto pôsobnosť nevyhradil okresný úrad. Ak je obec žiadateľom o vydanie súhlasu na výrub dreviny, nemôže rozhodovať o výrube predmetných drevín. V takýchto prípadoch je okresný úrad povinný určiť inú obec, ktorá bude rozhodovať o výrube predmetných drevín (§ 69 ods. 3). § 47 ods. 4 vymedzuje prípady, kedy sa súhlas nevyžaduje. Informáciou o tom, či súhlas už bol udelený, si viete vyžiadať v zmysle § 14 zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) (ďalej len „infozákon“). V prípade, že rozhodnutie už bolo vydané, taktiež si ho viete vyžiadať infožiadosťou v zmysle infozákonu. V rozhodnutí sú uvedené dôvody na povolenie výrubu. Toto rozhodnutie je preskúmateľné v odvolacom konaní podľa §§ 53-61 zákona č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) (ďalej len „správny poriadok“).

Ak súhlas udelený nebol, môžete písomne upozorniť na uvedenú skutočnosť orgán na ochranu prírody, v nevyhnutných prípadoch (napr. ak už dochádza k výrubu) môžete zavolať políciu. Realizátor výrubu je povinný mať pri sebe súhlas na výrub, ktorým sa po vyzvaní políciou musí preukázať.

Čo sa týka Vašej účasti na konaní o udelení povolenia, jednotlivец, ktorý nie je priamo dotknutý na svojich právach a právom chránených záujmoch, má v konaní podľa zákona o ochrane prírody ťažšiu pozíciu, nakoľko účasť dotknutej verejnosti je zabezpečená prostredníctvom § 82 ods. 3 len občianskym združeniam za splnenia tam uvedených podmienok. Do konaní o udelenie súhlasu sa však môžete zapojiť ako účastník konania z titulu § 14 ods. 1 správneho poriadku. S poukazom na toto ustanovenie a teda s tvrdením, že sa považujete za účastníka konania môžete napríklad podať odvolanie proti súhlasu na výrub. Ak by Vás správny orgán za účastníka konania nepovažoval, musel by o tom vydať rozhodnutie.

Ak k výrubu už došlo, ale máte dôvodné pochybnosti o jeho zákonnosti, môžete adresovať podnet [Slovenskej inšpekcii životného prostredia](#) (Karloveská 2, 844 22 Bratislava). V podnete špecifikujte všetky relevantné informácie a pripojte k nim aj dôkazy, ak ich máte k dispozícii.

Nezákonné poškodenie alebo zničenie stromu, kru alebo ich vyrúb je v zmysle § 306 ods.1 Trestného zákona trestným činom. Ak preto máte podozrenie z naplnenia skutkovej podstaty trestného činu, ste povinný podať trestné oznámenie na políciu.

OTÁZKA: Sme skupina aktívnych občanov a členovia petičného výboru proti istému stavebnému zámeru. Stavebný úrad nás však nepovažuje za účastníkov konania o umiestnení stavby, keďže ešte nebolo vydané záverečné stanovisko o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Účastníkmi konania o EIA sme však boli od začiatku – teda od zisťovacieho konania - okruh účastníkov v konaní o EIA bol teda v čase začatia konania o umiestnení stavby už známy. Referent stavebného úradu má však za to, že účastníkmi konania sa staneme až po zverejnení záverečného stanoviska. Ako ďalej postupovať?

ODPOVEĎ: Účastníkom územného konania ste bez ohľadu na to, či už bolo konanie EIA ukončené vydaním záverečného stanoviska alebo nie. § 24 ods. 2 a 3 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákona o EIA“) upravuje podmienky, kedy verejnosti vzniká právo stať sa účastníkom konania. Z ich znenia je nepochybné, že v nich nie je uvedená podmienka skončenia procesu EIA (vydanie záverečného stanoviska); pre vznik tohto práva naopak postačuje, ak verejnosť podá svoje stanovisko k niektorej z fáz procesu EIA (v uvedenom prípade došlo k splneniu podmienky už v úvode, podaním stanoviska k zámeru v rámci zisťovacieho konania). Z uvedeného vyplýva, že v zmysle zákona o EIA máte právo byť účastníkom územného konania a referent stavebného úradu svojim konaním zasahuje do Vašich procesných práv, čo samo o sebe môže spôsobiť nezákonnosť následne vydaného územného rozhodnutia. A v priebehu konania nedôjde na základe uvedenej argumentácie k náprave zo strany referenta, odporúčame podať sťažnosť v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach alebo podnet prokurátorovi podľa § 31 a nasl. zákona č. 153/2001 Z. z. . prokuratúre. V prípade vydania rozhodnutia je uvedená nezákonnosť dôvodom zrušenia rozhodnutia v odvolacom konaní.

OTÁZKA: Pri prechádzke lesom som narazil na skládku odpadu, o ktorej som presvedčený, že tam nepatrí. Kde ju môžem ohlásiť?

ODPOVEĎ: Zákon 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zakazuje ukladanie alebo ponechanie odpad na inom mieste ako na mieste na to určenom, pričom les pri najvyššej pravdepodobnosti týmto miestom nie je. Zoznam povolených skládok môžete nájsť napr. aj [tu](#).

O existencii čiernej skládky môžete poslať písomný podnet (podnet o porušení zákona o odpadoch) a to okresnému úradu, odboru starostlivosti o životné prostredie príslušnému podľa miesta skládky. Tento zároveň zašlite na vedomie aj obci, ak sa skládka nachádza v jej katastrálnom území. Podnet môže byť zaslaný doporučeným listom alebo podaný prostredníctvom podateľne.

V podnete uved'te:

- Dátum, kedy ste nelegálnu skládku objavili.
- Detailný popis miesta, kde sa skládka nachádza (je dobré priložiť kópiu mapy s vyznačením miesta alebo náčrtok lokality, využiť môžete i napr. mapy na internete (<http://mapy.google.sk>) a skládku zaznačiť priamo na mape). Ak máte možnosť, tak nelegálnu skládku aj odfotografujte a fotografiu zašlite v prílohe podnetu. Ak sa tam nachádzajú nejaké obálky, faktúry, bločky, podľa ktorých by sa dal identifikovať pôvodca, odfoťte ich tiež a priložte k podnetu.
- Jej veľkosť (napr. 2 x 3 metre, alebo 3 m³) a druh odpadu (komunálny odpad, nebezpečný odpad, napr. batérie z automobilov, obrazovky z počítačov, obaly z pesticídov, lieky a pod.).

Ak chcete byť o výsledku šetrenia informovaní, požiadajte o to v podnete. V takom prípade uved'te aj vaše meno a adresu. Ak nechcete, aby bolo vaše meno pri šetrení podnetu zverejnené, uved'te to tiež v podnete. Aj keď na okresný úrad podáte podnet anonymne, je povinný sa ním tiež zaoberať.

Obec je povinná po prijatí oznámenia začať správne konanie a urobiť v spolupráci s okresným úradom, odborom starostlivosti o životné prostredie, všetky opatrenia pre nápravu skutkového stavu – to znamená odstrániť skládku.

V prípade, že tieto orgány vo veci nekonajú, alebo nie ste spokojný s tým ako vyriešili váš podnet, pošlite svoje zistenia na:

- Slovenskú inšpekciu životného prostredia – Odbor inšpekcie odpadového hospodárstva,
- miestne príslušné oddelenie Policajného zboru,
- Prezídium policajného zboru (Prezídium Policajného zboru, Úrad kriminálnej polície, Odbor odhaľovania nebezpečných materiálov a environmentálnej kriminality, Račianska 45, 812 72 Bratislava).

Všetky záznamy zašlite ako podnet na prešetrenie, buď príslušnej obci podľa katastra – len ak je to komunálny odpad, alebo miestne príslušnému Obvodnému úradu životného prostredia (OÚŽP) vo všetkých prípadoch.

Praktické príklady prípadov

Zoznam káuz:

Stavebná uzávera Ďubákovo

Stavebná uzávera Slatinka

Nezákonné vyvlastňovanie

Nadmerný hluk z cesty

Obmedzovanie hlukom v obytnej zóne

Precedentný rozsudok: Obyvatelia obce mali byť účastníkmi povoľovania zapáchajúcej gumárenskej továrne

Účasť v konaní týkajúcom sa skládky v Pezinku

Stavebná uzávera Ďubákovo

V obci Ďubákovo sme dosiahli zrušenie stavebnej uzávery, ktorá desiatky rokov likvidovala obec v záujme výstavby priehrady. Z vydaných rozhodnutí o stavebnej uzávere nebolo zrejmé, kedy sa priehrada začne stavať, investor však na likvidačných obmedzeniach trval a obec desaťročia upadala. Obyvatelia sa nemohli zapojiť ani do rozhodovania o stavebnej uzávere, pretože účastníkom konania bol podľa stavebného zákona platného v tom čase len navrhovateľ výstavby priehrady. Sudca Ústavného súdu SR v médiách povedal, že právny stav pri stavebnej uzávere by sa dal prirovnať k teroru štátu voči malým obciam. Vo veci bol prijatý nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 60/96, ktorý vyhovel ústavnej sťažnosti obce a obyvateľov a ktorý konštatoval, že rozhodnutím o stavebnej uzávere došlo k porušeniu základných práv občanov upravených v čl. 20 ods. 1 Ústavy a na záver zrušil rozhodnutie o stavebnej uzávere. Po tejto a nasledovnej kauze v Slatinke nasledovali legislatívne zmeny, ktoré výrazne obmedzili možnosť vyhlásovania stavebnej uzávery a dotknutým obciam priznali pozíciu účastníka konania.

„Základné právo upravené v čl. 20 ods. 1 v prvej vete Ústavy Slovenskej republiky nie je iba formálnym právom, ale práve naopak, zaručuje možnosti reálneho výkonu vlastníckeho práva so všetkými jeho atribútmi...“

Samotné rozhodnutie o stavebnej uzávere, teda aj jeho formulácia, nepochybne predstavuje porušenie základného práva upraveného v čl. 20 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky, lebo pripúšťa len obmedzenú stavebnú činnosť na existujúcich stavbách, bez možnosti výstavby nových stavieb, okrem základnej technickej a občianskej vybavenosti, a to bez právne relevantného dôvodu...“

Rozhodnutie o vyhlásení stavebnej uzávery, ktoré sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol zrušiť, nemožno považovať za legitímne, pretože podkladom na jeho vydanie neboli zákonom požadované náležitosti, a súčasne neboli splnené zákonné podmienky. Stavebná uzávera, ako výsledok územného konania, môže byť právne relevantným spôsobom vyhlásená len vtedy, ak sú splnené všetky náležitosti ustanovené zákonom č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom konaní (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov. Preto ani právne následky, ktoré svojimi účinkami pre sťažovateľa vyvoláva (zasahovanie do vlastníckych práv obce a jej obyvateľov) nemožno hodnotiť inak, ako porušenie základného práva upraveného v čl. 20 ods. 1 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky...“

(z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 60/96)

Stavebná uzávera Slatinka

V obci Slatinka bola situácia rovnako neutešená ako v mnohých iných obciach, v ktorých bola vyhlásená stavebná uzávera. Rozhodnutie o vyhlásení stavebnej uzávery vydal ešte v roku 1984 vtedajší okresný národný výbor. Na základe podnetu obyvateľov dotknutej obce začal okresný úrad vo Zvolene konanie, ktorého výsledkom bolo rozhodnutie o ukončení platnosti rozhodnutia o stavebnej uzávere. Vec sa však týmto neskončila, pretože do veci vstúpil banskobystriický krajský úrad a ako nadriadený úrad zrušil pozitívne rozhodnutie okresného úradu, čo fakticky v tej chvíli znamenalo ponechanie stavebnej uzávery v platnosti. Konečnú úľavu obci a jej obyvateľom prinieslo až rozhodnutie Ministerstva životného prostredia SR. Ministerstvo totiž po preskúmaní skutkového a právneho stavu dospelo k záveru, že Krajský úrad v Banskej Bystrici porušil zákon a preto bolo potrebné jeho rozhodnutie zrušiť. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa MŽP SR oprela aj o nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 60/96 z prípadu stavebnej uzávery v obci Ďubákovo. Dňom právoplatnosti rozhodnutia MŽP SR prestala existovať stavebná uzávera vyhlásená kvôli vodnému dielu Slatinka.

„Vydáním rozhodnutia o umiestnení tejto stavby predmetná stavebná uzávera v rozsahu, v akom bola platná, stratila opodstatnenie, nakoľko rozhodnutím o umiestnení stavby vodného diela sa vymedzilo územie pre túto stavbu. Účel, pre ktorý bola vydaná, zanikol už vydaním rozhodnutia o jeho umiestnení, čo bolo dôvodom pre skončenie platnosti stavebnej uzávery... Napriek tomu stavebný úrad platnosť rozhodnutia o stavebnej uzávere v tom čase neukončil a ponechal ho v platnosti. Pritom rozsah stavebnej uzávery určený rozhodnutím z 28. 11. 1984 znemožňuje akúkoľvek stavebnú činnosť, t. zn. aj samotnú stavbu vodného diela...“

Z uvedeného vyplýva, od vydania predmetného územného rozhodnutia o stavebnej uzávere sa podstatne zmenili právne aj skutkové okolnosti, za akých bolo vydané...

Z vyššie uvedeného vyplýva, že KÚ vo svojom konaní nezistil presne a úplne skutočný stav veci a nevysporiadal sa dostatočným spôsobom ani so závažnými námietkami podateľa. Nesprávne vyhodnotil postup OÚ v predmetnej veci a svojím rozhodnutím obnovil stavebnú uzáveru v území v rovnakom rozsahu, ako bola vymedzená v r. 1984, bez ohľadu na zmenu vyššie uvedených podmienok. Vzhľadom na porušenie zákona, a to najmä §§ 32, 46 a 47 správneho poriadku nebolo možné právoplatné rozhodnutie KÚ...ponechať v platnosti a bolo potrebné rozhodnúť tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia. MŽP SR pritom prihliadalo aj na právny názor Ústavného súdu SR vyjadrený v jeho rozhodnutí (náleze) č. I. ÚS 60/96 zo dňa 2. 12. 1997 v obdobnej veci týkajúcej sa stavebnej uzávery pre „Prečerpávaciu vodnú elektrárňu“ Ipeľ...“

Nezákonné vyvlastňovanie

V Prešove pri výstavbe cesty, tzv. Nábřežnej komunikácie, bolo potrebné asanovať niekoľko rodinných domov a zabráť pozemky individuálnych vlastníkov na dvoch uliciach. Medzi dotknutých patrila aj rodina D, ktorá žila v rodinnom dome, pozostávajúcom z dvoch samostatných bytov, garáže, podkrovných priestorov a príslušných nebytových priestorov.

Začiatkom roka 1999 im zástupcovia Slovenskej správy ciest, investor tejto cesty, oznámili, že ich dom a časť pozemku musí ustúpiť výstavbe cesty a dom bude asanovaný. Cenu za dom určil znalec znaleckým posudkom vypracovaným na základe súm podľa vyhlášky č. 465/1991 Zb. a vlastníkom „ponúkol“ sumu 677.000,00 Sk. Už v tom čase to bola suma, ktorá nijako nezodpovedala realnej hodnote domu (nehovoriac o pozemku). Slovenská správa ciest

odporúčala rodine, aby si za tieto peniaze kúpila byt (odporučila im firmu, ktorá v tom čase predávala ešte neexistujúce byty za cca 2 milióny korún).

Nasledovalo obdobie, kedy sa rodina D. pokúšala vyjednávať (chceli náhradný „dom za dom“, alebo podstatne vyššiu náhradu, ktorá by zodpovedala reálnej hodnote ich domu), na druhej strane SSC sumu nezvyšovali, v lete 2000 im ponuku v podstate zopakovali, pričom v kúpnej zmluve okrem sumy 677.00,00 Sk bola podmienka, že sa rodina D. vzdáva akéhokoľvek nároku na náhradné bývanie. Ak by podpísali takúto zmluvu, nielenže by prišli o majetok za zlomkovú cenu, ale zrejme by zostali bez strechy nad hlavou.

V septembri 2000 iniciovala SSC vyvlastňovacie konanie voči rodine D.

Vo vyvlastňovacom konaní navrhovali celkovú náhradu za vyvlastnené nehnuteľnosti (dom + pozemok, hospodárske stavby a trvalé porasty) vo výške 909.070,00 Sk, teda sume stále niekoľkonásobne nižšej ako suma obvyklá v danom mieste pri predaji obdobných nehnuteľností. Napriek tomu Okresný úrad v Prešove rodine D. vyvlastnil dom aj časť pozemku.

O odvolaní proti vyvlastňovaciemu rozhodnutiu rozhodoval Krajský úrad v Prešove tak, že odvolanie zamietol a vyvlastňovacie rozhodnutie potvrdil.

S pomocou právnikov z VIA IURIS sa rodina obrátila na Krajský súd v Prešove so žalobou. V konaní namietala predovšetkým výšku náhrady za vyvlastnené nehnuteľnosti, ktorú považovala za nespravodlivú, neadekvátnu a nezodpovedajúcu skutočnej hodnote vyvlastňovaných nehnuteľností. Poukazovali pri tom na znenie ústavy, ktorá predpokladá „primeranú náhradu“ pri nútenom obmedzení vlastníckeho práva, ako aj na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Podľa Európskeho súdu sa vyžaduje, aby náhrada za obmedzenie vlastníckych práv k majetku bola v takej výške, aby bolo možné hovoriť o „spravodlivej rovnováhe medzi rôznymi záujmami“. Táto rovnováha je však narušená, ak sa osobe zbavenej jej majetku uloží „neprimerané bremeno“ spočívajúce v nedostatočnej náhrade. Nedostatočná náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva sa preto považuje za neprimeraný zásah do vlastníckeho práva garantovaného Dodatkovým protokolom k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Súd v konaní najskôr odložil vykonateľnosť vyvlastňovacieho rozhodnutia a neskôr konanie prerušil a postúpil vec na Ústavný súd. Ten mal preskúmať ústavnosť vyhlášky č. 465/1991 Zb. (ktorá bola podkladom pre určenie ceny domu v znaleckom posudku). Ústavný súd síce konanie zastavil (a teda návrhu nevyhovel), ale v odôvodnení konštatoval niekoľko dôležitých skutočností:

- V čase rozhodovania ústavného súdu už bola sporná vyhláška zrušená novelou zákona o cenách (č. 18/1996 Z. z.),
- Avšak hoci bola vyhláška v čase vyvlastňovacieho konania ešte platná a účinná, aj tak ju nebolo možné použiť na vyvlastňovanie nehnuteľností, a to vzhľadom na výslovné splnomocňujúce ustanovenie v zákone č. 127/1991 Zb., ktorý bol zrušený zákonom o cenách č. 18/1996 Z. z. ku dňu 01.04.1996. Od tohto dátumu bolo možné vyhlášku č. 465/1991 Zb. použiť len na oceňovanie pozemkov pre účely pozemkových úprav, nie však na určovanie náhrad za vyvlastňované nehnuteľnosti.
- Rozhodnutie ústavného súdu teda vyjadruje zásadu, v zmysle ktorej na vydanie vyhlášky musí existovať výslovné zákonné splnomocnenie. Ak je neskôr takýto zákon zrušený, zrušuje sa aj splnomocňujúce ustanovenie. Ak teda zanikne účinnosť zákona, zaniká aj vykonávacia

funkcia vyhlášky. Táto totiž už nemôže vykonávať zákon, keďže tento bol zrušený a neplatí. Hoci teda vyhláška v čase vyvlastňovacieho konania nebola zrušená výslovne, zrušením zákona došlo k jej zrušeniu mlčky.

Rozhodnutie Ústavného súdu malo prelomový význam nielen v kauze rodiny D., ale aj vo všetkých ostatných vyvlastňovacích konaniach. Nielenže bolo určenie ceny za vyvlastnené nehnuteľnosti rodiny D. v rozpore so zákonom, ale ukázalo sa, že dlhé roky sa vyvlastňovalo nezákonne a vlastníkom vyvlastňovaných nehnuteľností úrady priznávali smiešne náhrady. Krajský súd teda napokon zrušil vyvlastňovacie rozhodnutie vo veci nehnuteľností rodiny D. a všetko sa vrátilo na začiatok. Trvalo ešte niekoľko rokov, kým SSC v spolupráci s mestom Prešov zabezpečila pre rodinu D. spravodlivú náhradu – dom za dom.

Ďalšiu skupinu nehnuteľností, cez ktoré mala viesť cesta, tvorili nezastavané pozemky. SSC prostredníctvom súkromnej spoločnosti zaslala vlastníkom návrh Zmluvy o budúcej zmluve, podľa ktorej mali vlastníci predať svoje pozemky za „vyhláškovoú“ cenu, teda cenu, ktorá nezohľadňovala reálnu, trhovú hodnotu pozemkov. SSC nereagovala na požiadavky vlastníkov navýšiť sumu za tieto pozemky a iniciovala vyvlastňovacie konanie, pričom Okresný úrad tieto pozemky vyvlastnil hromadným rozhodnutím. Hoci takýto postup zákon neumožňuje a je teda nezákonný, Krajský úrad rozhodnutie potvrdil. Zrušené bolo až na základe podnetu prokurátora, Okresný úrad však neskôr tieto pozemky opäť úspešne vyvlastnil.

Nadmerný hluk z cesty

Pán L. býva v obci v rodinnom dome, ktorý je umiestnený hneď vedľa cesty, ktorá je veľmi vyťažovaná dopravou, a to hlavne nákladnou. Jeho dom je tak vystavený pôsobeniu vibrácií, prašnosti a hluku z dopravy, že sa mu dokonca objavili praskliny v múroch.

Keďže v tejto lokalite je doprava veľmi intenzívna, požiadal Regionálny úrad verejného zdravotníctva, aby vykonal objektivizáciu hluku meraním na fasáde jeho domu, pričom merania dokázali, že úroveň hlučnosti je naozaj veľmi vysoká a výrazne prevyšuje najvyššie povolené hladiny.

VIA IURIS iniciovalo vykonanie právneho rozboru situácie, získanie ďalších potrebných podkladov a napokon podanie špeciálnemu stavebnému úradu pre pozemné komunikácie (krajský úrad pre dopravu a pozemné komunikácie). Predmetom podnetu bolo, aby ako špeciálny stavebný úrad vykonal stavebný dohľad a nariadil vlastníkovi stavby vykonať zabezpečovacie a udržiavacie práce na stavbe (ceste) tak, aby stavba neohrozovala hlukom, prachom a vibráciami okolie.

Krajský úrad odpísal, že stav cesty je v poriadku, že všetko je vlastne v poriadku a že to, že je hluk, je spôsobené blízkosťou domovej zástavby a že sa to dá riešiť len presmerovaním tranzitu alebo vybudovaním iného dopravného koridoru. Následne bola proti tejto reakcii podaná sťažnosť na postup krajského úradu ministerstvu dopravy, pričom sme žiadali, aby rozhodovali vo veci .

Ministerstvo dopravy odpovedalo ešte viac v neprospech klienta a tvrdilo, že hlučnosť ide ruka v ruku s nárastom dopravy, že sa to nedá riešiť zo dňa na deň, že citácie zákonov sú im dobre známe, že nevyhnutné stavebné úpravy sa týkajú skôr stavby ako cesty. Uviedlo tiež, že hlučnosť je spôsobená blízkosťou zástavby a nedá sa technicky riešiť.

Klient však v tomto štádiu sporu odmietol podnikat' ďalšie právne kroky. Do úvahy by prichádzalo podanie žaloby na súd, ktorý by mohol preskúmať zákonnosť vydaných rozhodnutí a tiež sledovať prípravu a spracovanie hlukového mapovania, následne sa zúčastniť na jeho prerokovaní a navrhovať doplnenia resp. návrhy do akčného plánu v zmysle zákona č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí.

Obmedzovanie hlukom v obytnej zóne

Občan býval v dome spolu s manželkou a jedným synom a jeho rodinou. Dom, v ktorom býval žalobca sa nachádzal neďaleko (cca. 80 metrov) od hospodárskeho areálu nemocnice. V tomto areáli bola umiestnená aj budova kotolne, ktorá zabezpečovala teplú vodu a vykurovanie pre nemocničné zariadenia a iné budovy. Súčasťou technologického vybavenia kotolne boli parné kotly a s nimi spojené odťahové ventilátory. Práve spomínané odťahové ventilátory boli zdrojom vysokej hlučnosti, ktorá obťažovala nielen občana a jeho rodinu, ale aj mnohých ďalších obyvateľov.

Problém nadmernej hlučnosti prevádzky kotolne, ktorú spôsobovali odťahové ventilátory vysokotlakových parných kotlov v kotolni, sa začal riešiť už v roku 1990, pričom intenzívnejšie sa ním zaoberali aj štátne orgány zhruba od roku 2002. Napriek skutočne dlhej dobe, ktorá predstavovala bežne 20 rokov, sa nepodarilo problém hlučnosti prekračujúcej prípustné limity odstrániť. Počas uvedeného dlhého obdobia bolo orgánmi ochrany zdravia, patriacim do rezortu zdravotníctva, mnohokrát zistené a konštatované, že hlučnosť je škodlivá, prekračuje povolené limity a je potrebné bezodkladne vykonať účinné a efektívne opatrenia na nápravu.

Už v roku 1992 bola spracovaná hluková štúdia, ktorá preukázala, že hlavným zdrojom hluku v obytnej zástavbe je hluk z kotolne nemocnice a že tento hluk prekračuje najvyššiu prípustnú ekvivalentnú hladinu hluku.

Občan sa so svojou manželkou a viacerými obyvateľmi dotknutej obytnej zástavby mnohokrát spoločne alebo individuálne obrátil ústne, písomne alebo telefonicky na nemocnicu a jej zástupcov so žiadosťou, aby odstránili protiprávny stav neprípustného obťažovania hlukom. Žiadne z uvedených žiadostí a neskôr urgencií však počas celej doterajšej dlhej doby trvania problému nepriniesli očakávaný výsledok, teda zníženie imisií hlučnosti na úroveň maximálne prípustných limitných hodnôt určených príslušným právnym predpisom.

Po dlhom snažení sa nakoniec podarilo prinútiť stavebný úrad, aby v rámci štátneho stavebného dohľadu uložil rozhodnutím vykonať vlastníčkovi opravy formou zakrytia ventilátorov protihlukovými kabínami. Toto rozhodnutia potvrdil po odvolaní aj krajský stavebný úrad. Stavebný úrad konal v zmysle § 94 ods. 1 stavebného zákona a § 26 vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 453/2000 Zb., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona.

Hoci sa opatrenia ukázali ako nie veľmi efektívne a hlučnosť bola prekračovaná stále, pozitívom bolo, že po dlhoročnom boji sa nakoniec ukázalo, že je to spôsob ako nariadiť pôvodcovi hluku jeho zníženie alebo odstránenie.

Ďalšou možnosťou, čo sa ponúkala, bolo podanie susedskej žaloby v zmysle § 127 Občianskeho zákonníka, ale klient bol už tak unavený dlhoročným bojom, že už nevládal a nechcel ďalej pokračovať v kauze. Mohol požadovať, aby súd svojím autoritatívnym

rozhodnutím zaviazal nemocnicu k tomu, aby sa zdržala obťažovania hlukom, ktorý je spôsobovaný prevádzkou technologických zariadení v budove kotolne.

Precedentný rozsudok: Obyvatelia obce mali byť účastníkmi povoľovania zapáchajúcej gumárenskej továrne

Krajský súd v Trnave rozhodol, že stavebný úrad hrubo porušil ústavné práva obyvateľov obce Pata v okrese Galanta. Stavebný úrad neochránil práva obyvateľov a znemožnil im vyjadriť sa k postaveniu továrne na lisovanie gummy umiestnenej v obci. Továrňou vypúšťala silný zápach a škodlivé exhaláty. Ľudia sa o továrni dozvedeli až keď už bola postavená a teda sa pri jej povoľovaní nemohli zúčastniť, a tak si chrániť svoje zdravie, životné prostredie a obydlie. Právnu pomoc obyvateľom obce sprostredkovala VIA IURIS.

V znaleckom posudku, ktorý bol súčasťou projektu továrne, sa výslovne uvádza, že továrňou vypúšťajú oxidy síry, dusíka, metán, prchavé organické látky a pevné častice znečisťujúcich látok, že v okolí môže prísť k nárastu zápachu, že emisie obsahujú nebezpečné látky, a že vulkanizačné výpary majú rakovinotvorné účinky. Továrňou bola postavená v časti obce, kde bývali aj rodiny s malými deťmi. Viacerí obyvatelia sa sťažovali na dusivý zápach, ktorý im znemožňoval normálny život a mnohokrát sa obrátili na úrady so žiadosťou o nápravu. Obyvateľom však úrady nepomohli. Obyvateľke obce, ktorá sa na zápach najviac sťažovala, dokonca niekto v noci pred jej domom podpálil auto.

Dve obyvateľky obce, ktorých rodinné domy sú asi 70 metrov od továrne (ich príľahlé záhrady sú asi 15 metrov od továrne) podali ešte začiatkom roka 2008 žiadosť o zopakovanie povoľovania stavby továrne. Išlo im o to, aby sa ľudia v obci mohli k postaveniu továrne vyjadriť. Starosta obce Pata aj Krajský stavebný úrad v Trnave však rozhodli, že obyvateľky nemôžu byť továrňou zasiahnuté. Úrady tvrdili, že preto ani nemajú právo sa k postaveniu továrne vyjadriť a nemajú právo, aby sa jej povoľovanie zopakovalo. Obyvateľky sa následne obrátili na súd.

V rozsudku súd vyslovil, že Krajský stavebný úrad v Trnave sa dopustil „zásadného zásahu do ústavou garantovaných práv“ obyvateľiek bývajúcich v okolí továrne a konštatoval, že úrad „hrubo porušil základné zásady správneho konania“. Z rozsudku tiež vyplýva, že aj keď dajú štátne orgány (napr. hygienik alebo okresný úrad životného prostredia) k nejakému projektu kladné stanovisko, neznamená to, že obyvatelia nebudú jeho prevádzkou zasiahnutí. Aj pri kladných stanoviskách orgánov majú byť obyvatelia účastníkmi povoľovania a majú mať samostatné právo sa k takému projektu vyjadriť.

Krajský stavebný úrad v Trnave sa v súčasnosti bude musieť vecou znovu zaoberať a umožniť obyvateľom obce zapojiť sa do povoľovania továrne. Hoci továrňou na lisovanie gummy v súčasnosti prerušila prevádzku (pravdepodobne z ekonomických dôvodov), je rozhodnutie precedensom, podľa ktorého by sa stavebné úrady mali riadiť v podobných prípadoch.

Účastníkom konania je aj vlastník stavby a pozemku, ktorý nemá priamo spoločnú hranicu s pozemkom, na ktorom je stavba povoľovaná.

Navrhovateľ v konaní bol vlastníkom stavby a pozemku, ktoré priamo nesusedili s parcelou, ktorá bola predmetom napadnutého rozhodnutia odporcu. Navrhovateľ ale býval priamo pri komunikácii, ktorej výstavba bolo povoľovaná v konaní a preto všetky dopady výstavby

novej komunikácii sa priamo týkali navrhovateľa, ako aj všetkých ostatných obyvateľov obce, ktorí sú odkázaní na užívanie predmetnej komunikácie.

Odporca však vylúčil navrhovateľa z konania, keďže podľa jeho názoru zákonom chránené záujmy a práva navrhovateľa, najmä vlastnícke právo k susednému pozemku a susednej stavbe **nebudú a ani nijako nemôžu byť navrhovanou stavbou dotknuté**. Okruh účastníkov konania podľa zákona č. 50/1976 Zb. Stavebný zákon, v znení neskorších predpisov, je definovaný v ustanovení § 59. Toto ustanovenie definuje niekoľko kategórií účastníkov stavebného konania. Odsek 1 písm. b) určuje, že účastníkom stavebného konania je i ten, ktorého vlastnícke alebo iné práva **k susedným pozemkom alebo stavbám môžu byť stavebným povolením dotknuté**.

Navrhovateľ podal proti rozhodnutiu odporcu žalobu, v ktorej argumentoval, že v zmysle ustanovení § 59 a § 139 stavebného zákona napĺňa znaky účastníka v stavebnom konaní. Navrhovateľ je vlastníkom susednej stavby a susedného pozemku k parcele, ktorá bola predmetom rozhodnutia odporcu. Vlastnícke práva navrhovateľa k susednej stavbe a pozemku sú priamo dotknuté vydaným rozhodnutím o stavebnom povolení prvostupňových orgánov, ako aj rozhodnutím odporcu.

Na základe žaloby Krajský súd v Bratislave sa k okruhu účastníkov konania vyjadril v rozsudku sp. zn. 19 S 269/02-33 zo dňa 28.4.2003, ktorým súd zrušil rozhodnutie Krajského úradu v Bratislave o povolení stavby.

V rozsudku súd uvádza: „Žalovaný taktiež nevenoval dostatočnú pozornosť ust. § 59 stavebného zákona, ktorý upravuje účastníkov stavebného konania a taktiež ust. § 139 stavebného zákona, ktorý vymedzuje niektoré pojmy použité v stavebnom zákone. ... V tejto súvislosti súd upozorňuje na § 139 ods. 2 písm. d) stavebného zákona, podľa ktorého sa pod pojmom susedná stavba rozumie aj stavba na takom pozemku, ktorý síce nemá spoločnú hranicu s pozemkom, o ktorý v konaní podľa tohto zákona ide, **ale jej užívanie môže byť navrhovanou stavbou dotknuté**. Žalovaný si nesprávne vyložil pojem susedné pozemky a stavby tak, že ide len o pozemky, ktoré majú spoločnú hranicu s pozemkom, ktorý je predmetom správneho konania podľa tohto zákona a stavby na týchto pozemkoch (§ 139 ods. 2 písm. c) stavebného zákona), pričom **sa vôbec nezaoberal pojmom susedná stavba definovaným v písm. d) citovaného zákonného ustanovenia. ... Žalobca však nepochybne osvedčil vlastnícke právo k susednej stavbe**, ktorú ako pojem treba vykladať v súlade s § 139 ods. 2 písm. d) stavebného zákona ako stavba na takom pozemku, ktorý síce nemá spoločnú hranicu s pozemkom, o ktorý v konaní podľa tohto zákona ide, ale jej užívanie môže byť navrhovanou stavbou dotknuté. Účastníctvom žalobcu v stavebnom konaní z pohľadu, že tento je vlastníkom susednej stavby, sa však žalovaný správny orgán vôbec nezaoberal, a preto je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.“

Krajský súd v Bratislave v rozsudku sp. zn. 19 S 269/02-33 nakoniec uvádza: „V tejto súvislosti súd dáva do pozornosti správny orgán, že pre účastníctvo v stavebnom konaní v zmysle vyššie uvedených zákonných ustanovení postačuje len možnosť zásahu do niektorého z vlastníckych oprávnení, čo znamená, že pre účasť v konaní nie je podstatné to, či skutočne príde k zásahu do jeho vlastníckeho práva, ale postačuje len možnosť zásahu do niektorého z vlastníckych oprávnení, čo znamená, že **pre účasť v konaní nie je podstatné to, či skutočne príde k zásahu do jeho vlastníckeho práva, ale postačuje i len možnosť, že k takémuto zásahu môže prísť**. Medzi práva žalobcu nesporne patrí i právo na nerušené užívanie nehnuteľnosti a právo na ochranu proti akýmkoľvek neoprávneným zásahom do vlastníckeho

práva. Stavebný zákon vo svojich ustanoveniach upravujúcich účasť v konaní chráni občanov pred neoprávnenými zásahmi do ich vlastníckeho práva tým, že **im umožňuje uplatniť námietky a chrániť svoje práva a záujmy v stavebnom konaní v postavení účastníkov konania, ak ich práva môžu byť stavebným konaním dotknuté.**“

Účasť v konaní týkajúcom sa skládky v Pezinku

Kauza Pezinskej skládky by bola lokálnou záležitosťou, keby v nej nedochádzalo k hrubému porušovaniu a znásilňovaniu zákonov už mnoho rokov, ktoré obyvatelia Pezinka tvrdohlavo odmietajú ignorovať. Príbeh má mnoho aspektov, čiastkových prípadov a sporov, ktoré však všetky smerujú k jedinému cieľu: zabrániť prevádzkovaniu skládky, ktorú mesto nepotrebuje, jeho obyvatelia ju nechcú a pri povoľovaní ktorej sa porušujú všetky zásady demokratického, spravodlivého a zákonného rozhodovania.

Samostatným príbehom v kauze Pezinská skládka je účasť verejnosti na rozhodovaniach týkajúcich sa skládky.

1. STARÁ SKLÁDKA: dvaja Pezinčania, dva príbehy

V Pezinku už jedna skládka existuje, ktorá je v súčasnosti už uzavretá, avšak je ešte kontroverznejšia, ako „nová“ skládka. Vznikla totiž v jame po vyťaženej tehliarskej hline a bez toho, aby vôbec bolo vybudované teleso skládky, sa táto jama niekoľko desaťročí zavážala odpadom, vrátane nebezpečného. Po prijatí zákona o odpadoch č. 223/2001 bolo potrebné preskúmať staré povolenia na prevádzkovanie skládok. Dvaja obyvatelia mesta Pezinok sa chceli do týchto konaní zapojiť ako účastníci, keďže to zákon nezakazoval. Krajský úrad v Bratislave a následne Ministerstvo životného prostredia rozhodli, že obyvatelia mesta nie sú účastníkmi konania, a to aj z toho dôvodu, že v konaní ich záujmy reprezentuje Mesto Pezinok. Obaja sa s podporou VIA IURIS obrátili na Najvyšší súd, aby tento preskúmal sporné rozhodnutia. Keďže išlo o dvoch obyvateľov, súdy následne konali o každom z nich osobitne.

Obyvateľ JP najskôr v konaní uspel. Súd konštatoval, že je zrejmé, že **„existujú prinajmenšom pochybnosti o tom, či prevádzkovanie zariadenia na zneškodňovanie odpadov v Pezinku sa realizuje v súlade s právnymi predpismi a či skládka spĺňa stanovené technické požiadavky. Za daných okolností je teda pravdepodobnosť jej negatívneho vplyvu na životné prostredie, v ktorom žalobca žije, vysoká...“**. Ďalej súd konštatoval, že v záujme zabezpečenia práva na priaznivé životné prostredie „štát tejto povinnosti podriaďuje svoju činnosť okrem iného aj vytváraním bariér pred zásahmi do tohto práva, na čo používa kontrolné a sankčné nástroje. Bezpochyby k nim patrí aj právna regulácia správania sa subjektov vo sfére tvorby, udržiavania a ochrany priaznivého životného prostredia. Takáto kontrolná funkcia slúžiaca napĺňaniu účelu čl. 44 Ústavy SR sa realizuje aj prostredníctvom právnej úpravy inštitútu účasť v správnom konaní aj v prospech tých, o právach ktorých sa bezprostredne nerozhoduje, ale ktorých práva môžu byť rozhodnutím správneho orgánu priamo dotknuté.“ (7 SŽ 103/03 zo dňa 19.02.2004)

Odvolaací senát Najvyššieho súdu tento rozsudok však zmenil tak, že žalobu JP zamietol. Podľa tohto rozhodnutia síce všeobecné správne predpisy umožňujú širokú účasť verejnosti, ale až predpisy hmotného práva presne špecifikujú okruh účastníkov konania. A keďže zákon o odpadoch medzi účastníkmi nevymenoval aj obyvateľov mesta, nemôže byť ani JP účastníkom sporného konania. „Eventuálne možným jednostranným výkladom zákona /podľa

ducha zákona/ postavenie účastníka správneho konania je možné priznať aj vtedy, ak sa konanie a rozhodovanie bezprostredne dotýka práv a oprávnených záujmov príslušného subjektu. Posledne spomenutú skutočnosť v prípade žalobcu odvolací súd však nezistil.“ Súd napokon odporučil JP, aby využil iné prostriedky priamej účasti občanov na správe verejných vecí, a to napr. petíciu alebo miestne referendum. (1 SŽ-o-NS 67/2004 zo dňa 19.04.2005)

JP podal vo veci ústavnú sťažnosť, tú však ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pretože v posudzovanom prípade podľa jeho názoru nedošlo zo strany najvyššieho súdu k odmietnutiu spravodlivosti. Najvyšší súd „rozhodol o sťažovateľovom statu“, a teda právo na spravodlivý proces sťažovateľa neporušil. K rozhodnutiu pripojil jeden z členov senátu odlišné stanovisko, pretože „skutkové a právne otázky nastolené touto sťažnosťou sú totiž podľa môjho názoru takej povahy, že ich riešenie presahuje rámec predbežného prerokovania v zmysle § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a sťažnosť mala byť preto prijatá na ďalšie konanie“. (III. ÚS 359/05)

Inak sa vyvinul príbeh druhého obyvateľa Pezinka, MK. Aj v jeho prípade rozhodoval Najvyšší súd a tento jeho žalobe vyhovel a zrušil rozhodnutie o jeho vylúčení z konania. Súd konštatoval, že „v prípade sporného výkladu okruhu účastníkov konania je úlohou správneho orgánu vychádzať z obsahu zákona, podľa ktorého koná, z obsahu jeho filozofie a posúdenia možného dosahu na subjekty, ktoré o sebe tvrdia, že jeho rozhodnutím môžu byť dotknuté ich práva alebo právom chránené záujmy“, pričom „Ústava Slovenskej republiky dáva základnú filozofiu právnych predpisov a pri výklade právnych predpisov je vždy potrebné veci posudzovať aj z hľadiska uvedenej filozofie“. Podľa súdu mali správne orgány skúmať, či existuje príčinná súvislosť medzi rozhodnutím o preskúmaní súhlasov na prevádzkovanie skládky (spojená s ďalšou možnosťou jej prevádzkovania) a rizikom poškodzovania životného prostredia v lokalite žalobcu. (7 SŽ 104/03 zo dňa 18.06.2004).

Odvolací senát Najvyššieho súdu toto rozhodnutie zmenil tak, že žalobu zamietol. (1 SŽ-o-NS 134/2004 zo dňa 18.06.2004)

Na rozdiel od prípadu JP, v konaní týkajúcom sa MK ústavný súd sťažnosť nielenže prijal na ďalšie konanie, ale vo veci vydal nález, ktorým zrušil odvolacie rozhodnutie Najvyššieho súdu ako neústavné a porušujúce právo na spravodlivý proces. Ústavný súd konštatoval, že „najvyšší súd na jednej strane zdôvodnil, prečo vyplýva okruh účastníkov konania popri navrhovateľovi z osobitného zákona, teda z ustanovenia § 74 ods. 4 zákona o odpadoch, na druhej strane však bez akéhokoľvek vysvetlenia, resp. zdôvodnenia dospel aj k protichodnému záveru, že „eventuálne možným jednostranným výkladom zákona ... postavenie účastníka správneho konania je možné priznať aj vtedy, ak sa konanie a rozhodovanie bezprostredne dotýka práv a oprávnených záujmov príslušného subjektu“. Takýto postup najvyššieho súdu je neprípustný a je porušením tak práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie.“

Ďalej ústavný súd uviedol, že „za situácie, keď najvyšší súd pripustil, aby bol za účastníka správneho konania popri navrhovateľovi a popri subjekte vyplývajúcom z osobitného zákona eventuálne považovaný aj jeden zo subjektov definovaných v druhej a tretej definícii podľa § 14 ods. 1 správneho poriadku, bolo treba presvedčivým spôsobom zdôvodniť, prečo sa má táto možnosť vzťahovať iba na toho, koho práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím priamo dotknuté, a nie aj na toho, kto tvrdí, že môže byť rozhodnutím vo svojich právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach priamo dotknutý, a to až do času, kým sa preukáže opak. Ak má byť v danom prípade jedna z uvedených definícií

účastníka správneho konania prípustná a druhá nie, musí sa takýto záver opierať o kvalifikované zdôvodnenie, ktoré však absentuje.“ Napokon súd uviedol, že „keďže sťažovateľ predložil v správnom konaní viaceré odborné stanoviská, ktoré podľa neho dokazujú priamy zásah do jeho práv či oprávnených záujmov, bolo potrebné sa s týmito stanoviskami vyčerpávajúcim spôsobom vysporiadať, čo sa však nestalo.“ (I. ÚS 154/05 zo dňa 28.02.2006)

MK sa napokon teda domohol svojho práva na účasť v konaní o preskúmanie súhlasov na prevádzkovanie skládky, avšak až v roku 2007, kedy už bolo toto konanie ukončené.

2. NOVÁ SKLÁDKA: starý príbeh

Príbeh účasti, resp. neúčasti verejnosti v konaniach týkajúcich sa skládky pokračoval aj ohľadom tzv. „novej jamy“, t.j. novej skládky. V tomto prípade bol spor o to, či verejnosť má právo byť účastníkom v územnom konaní (t.j. v konaní o umiestnení stavby skládky).

Krajský stavebný úrad v Bratislave a neskôr aj Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR rozhodli, že Pezinčania JP a MK nemajú právo byť účastníkmi konania o umiestnení novej skládky v Pezinku. Tieto rozhodnutia preto navrhli preskúmať v konaní pred súdom, pričom namietali zásah do svojho vlastníckeho práva, do práva na priaznivé životné prostredie a do práva na účasť v konaní týkajúcom sa záležitostí životného prostredia, ako ho garantuje tzv. Aarhuský dohovor. Súd žalobe v oboch prípadoch vyhovel a rozhodnutie ministerstva zrušil. V oboch prípadoch zhodne konštatoval, že žalovaný (t.j. MVaRR SR) sa nezaoberal namietaným zásahom do práva žalobcu na účasť v konaní, „nemal súd možnosť posúdiť zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia z tohto pohľadu a posúdiť tak opodstatnenosť argumentácie žalobcu“. (2S 183/07 zo dňa 06.05.2009, 2S 176/07 zo dňa 09.06.2010)

Žalovaný a tiež spoločnosť Ekologická skládka, a.s. podali proti rozhodnutiu KS odvolanie, o ktorom rozhodoval Najvyšší súd.

V konaní týkajúcom sa MK sa súd musel najskôr vysporiadať s návrhmi na zmenu účastníka konania, ktorú zamietol a potom rozhodol tak, že potvrdil rozsudok Krajského súdu. Ten v rozhodnutí argumentoval predovšetkým Aarhuským dohovorom, ako medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, ktorá má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Rovnako ako krajský súd poukázal na to, že funkciou správneho súdnictva nie je nahrádzať činnosť a rozhodnutia správnych orgánov, a teda krajský súd rozhodol správne, keď rozhodnutie ministerstva zrušil, „keďže sa žalovaný ani prvostupňový správny orgán nevysporiadali s otázkou účasti žalobcu v konaní ako s verejnosťou resp. so zainteresovanou verejnosťou“. (3 Sžp 52/2009 zo dňa 17.06.2010). Podotýkam len, že rozhodnutie bolo vydané tri roky po tom, ako bola podaná žaloba.

Najvyšší súd nakoniec potvrdil rozsudok KS BA. Celá vec bola právoplatne rozhodnutá približne 4,5 roka od podania žaloby.

Uvedené rozhodnutia všeobecných súdov možno však zatiaľ zhrnúť tak, že súd neriešil otázku postavenia účastníka v konaní, zaoberal sa len tým, či sa s touto otázkou dostatočne vysporiadali príslušné správne orgány. Keďže tieto sa argumentáciou žalobcov v tomto smere nezaoberali, súd ich rozhodnutie zrušil ako nepreskúmateľné, pretože nie je dostatočne (resp. vôbec) vyargumentované.

Po podaní predbežnej otázky Najvyšším súdom SR na Súdny dvor Európskej únie, súdny dvor v januári 2013 konštatoval, že utajenie územného rozhodnutia v konaní o povolení skládky odpadov v Pezinku bolo protiprávne.

Súdny dvor EÚ zároveň konštatoval, že **dotknutá verejnosť musí mať k dispozícii všetky relevantné informácie už od štádia prvostupňového správneho konania, čiže predtým, ako sa prijme prvé rozhodnutie.** Podľa Súdneho dvora EÚ odmietnuť poskytnutie územného rozhodnutia verejnosti v priebehu prvostupňového správneho konania by sa mohlo napraviť v rámci druhostupňového správneho konania iba pod podmienkou, že v čase poskytnutia územného rozhodnutia sú ešte otvorené všetky možnosti a riešenia a že takáto náprava umožní verejnosti mať účinný vplyv na výsledok rozhodovacieho konania. Účastníci konania o povoľovaní pezińskiej skládky v takejto situácii neboli. Sprístupnenie utajeného územného rozhodnutia v marci 2008 bolo takmer dva mesiace potom, ako bola umožnená okamžitá výstavba skládky. „Bolo by absurdné tvrdiť, že Pezinčania mali v takejto situácii účinný vplyv na rozhodovanie,“ komentovala stanovisko Zuzana Čaputová, advokátka spolupracujúca s VIA IURIS, ktorá v spore zastupovala Pezinčanov. Zároveň zákon jednoznačne stanovuje, že pripomienky ku konaniu môžu účastníci vzniesť najneskôr na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo v prvom stupni, pričom na neskôr uplatnené námietky konajúci orgán nesmie prihliadnuť (tzv. koncentračná zásada). Zákon teda neumožňoval inšpekciu zaoberať sa pripomienkami účastníkov k územnému rozhodnutiu, podanými v druhostupňovom konaní. Vychádzajúc z jednoznačného znenia zákona a tiež po výslovných upozorneniach konajúceho správneho orgánu na uvedenú zásadu, žiaden z účastníkov nepodával v druhostupňovom konaní žiadne pripomienky ku konaniu. „Uvedené otázky Súdny dvor odkázal na posúdenie Najvyššiemu súdu SR, vzhľadom na to, že Súdny dvor EÚ rozhoduje o výklade práva Únie,“ vysvetľuje Zuzana Čaputová. Súdny dvor nerozhoduje vnútroštátny spor.

K ďalšej predbežnej otázke Súdny dvor EU konštatoval, že Najvyšší súd Slovenskej republiky je dokonca povinný obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania. A to aj v prípade, keď ho vnútroštátne pravidlo zaväzuje riadiť sa právnym názorom Ústavného súdu Slovenskej republiky – a nesmie prihliadnuť na posúdenie vyjadrené týmto ústavným súdom, ak sa zdá byť v rozpore s právom Únie.

K otázke týkajúcej sa posudzovania vplyvu na životné prostredie Súdny dvor EU nepovažoval za potrebné dať odpoveď, vzhľadom na to, že žiadosť o povolenia skládky predchádzala dátumu na prebratie smernice o posudzovaní vplyvov a teda povinnosti z nej nie sú uplatniteľné na tento projekt.

V odpovedi na predposlednú otázku, ktorá sa týkala odloženia vykonateľnosti rozhodnutia o povolení skládky, Súdny dvor EU konštatoval, že európske právo vyžaduje, aby členovia dotknutej verejnosti mali právo žiadať o prijatie predbežných opatrení takej povahy, aby sa predišlo znečisteniu, pričom medzi uvedené opatrenia patrí dočasný odklad vykonateľnosti napadnutého povolenia. Odklad vykonateľnosti v praxi spôsobil, že prevádzkovateľ skládky nemohol skládku prevádzkovať až do rozhodnutia Najvyššieho súdu SR o zákonnosti jej povolenia. Súdny dvor považoval uplatnenie tohto práva za súladné s právom EÚ.

V odpovedi na poslednú otázku Súdny dvor skonštatoval, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie vydané v rozpore s citovanou smernicou, nemôže samo osebe predstavovať nedôvodný zásah do vlastníckeho práva prevádzkovateľa.

Rýchlostná komunikácia R1 Žiar nad Hronom

VIA IURIS podporila občanov, ktorí sa bránili pred porušovaním zákonov pri výstavbe rýchlostnej komunikácie medzi Žarnovicou a Šášovským Podhradím. Navrhovaná trasa novej cesty má prechádzať južnými časťami mesta Žiar nad Hronom v blízkosti barokového parku a odseknúť mesto od Hrona. Občania proti takémuto návrhu namietali už viac ako päť rokov. Upozornili, že verejnosť bola počas procesu posudzovania vplyvov navrhovanej stavby na životné prostredie informovaná nedostatočne alebo vôbec, čím došlo k porušeniu zákona.

Nedostatky sa týkali aj problematiky posudzovania jednotlivých variantov trasy. Občianske združenie Svätokrížsky občiansky spolok preto na súde napadlo územné rozhodnutie vydané Krajským úradom v Banskej Bystrici. Najvyšší súd vyniesol rozsudok sp. zn. 1 SŽ-o-KS 194/2004 v prospech občanov, keď konštatoval, že pri vydaní rozhodnutia o umiestnení stavby úrady porušili zákon o posudzovaní vplyvov projektu na životné prostredie.

Aj keď úrady počas konania tvrdili, že zákon dodržali, v skutočnosti konali výrazne proti duchu zákona, ktorého cieľom je zapojiť verejnosť do rozhodovania o projektoch zásadne ovplyvňujúcich život v meste. Najvyšší súd rozhodol, že úrady musia konať v súlade s duchom zákona a nestačí ho dodržať formálne. V opakovanom povolení konaní bude potrebné, aby Krajský stavebný úrad v Banskej Bystrici nielen zopakoval celé konanie o umiestnení stavby, ale aj proces posudzovania jej vplyvov na životné prostredie, ktorý riadi [Ministerstvo životného prostredia SR](#).

Záverom možno so znepokojením dodať, že k podobným situáciám dochádza pri schvaľovaní stavieb typu diaľnice a rýchlostné cesty na viacerých miestach. Okrem Žiaru nad Hronom ide napríklad aj o Považskú Bystricu či Prešov. Úrady v týchto prípadoch nedodržali zákon a ignorovali požiadavky občanov na zabezpečenie spravodlivého a zákonného procesu rozhodovania.

„Najvyšší súd na tomto mieste zdôrazňuje, že predmetom súdnej ochrany v prejednávanej veci je tvrdený zásah do práva jednotlivca na priaznivé životné prostredie. Bez ohľadu na existenciu štruktúralno-technickej definície životného prostredia prezentovanej v § 2 zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí, Najvyšší súd pristupuje k životnému prostrediu ako ku komplexnej a právne nedeliteľnej veci verejne užívateľnej každým jednotlivcom bez možnosti vylúčenia z jeho benefitov, pričom na subjektívne právo jednotlivca na priaznivé životné prostredie nie je možné nazerať ináč, ako na snahu ľudstva zachovať priaznivý stav životného prostredia pre nasledujúce pokolenia.

Preto ako veľmi súvisiace a späté so životným prostredím treba hodnotiť právo verejnosti zapájať sa do procesu hľadania najrozumnejších variantov ľudských činností alebo produktov týchto činností, ktoré z tohto hľadiska nebudú zhoršovať dosiahnutý stav životného prostredia. Aby sa dosiahlo veľmi efektívne zapojenie verejnosti do tohto procesu, musí štát starostlivo zabezpečiť prenos informácií opisujúcich nielen navrhované varianty, ale aj ich dopad na stav životného prostredia zo štátu smerom k verejnosti a naopak. Na tomto mieste Najvyšší súd zdôrazňuje, že zámerne nevyzdvihuje iba úzku skupinu verejnosti, ktorá sa v mieste predpokladanej výstavby trvalo zdržiava, či už z dôvodu trvalého pobytu alebo výkonu povolania v dotknutej lokalite, a z uvedeného dôvodu je tu rozumné predpokladať, že ide o osoby, ktorých právo na priaznivé životné prostredie je reálne dotknuté, ale aj na zvyšok verejnosti, ktorý sa chce do tohto procesu zapojiť z iných dôvodov, lebo účelom zák. č. 127/1994 Z.z. je upraviť

postup pri komplexom odbornom a verejnom posudzovaní pripravovaných stavieb, zariadení a iných činností určených podľa uvedeného zákona pred vydaním rozhodnutia o jeho povolení.

Súčasne pri vyhodnocovaní podkladov potrebných na rozhodovanie o tejto veci treba prihliadnuť aj na niektoré existujúce medzinárodno-právne dokumenty... ako aj niektoré právne akty Európskych spoločenstiev vzhľadom na medzinárodno-právne záväzky Slovenskej republiky vyplývajúce z Európskej dohody o pridružení... ktoré okrem iného zdôrazňujú, že **pri procesoch posudzovania vplyvov zámerov stavieb (činností) na životné prostredie ľudskou spoločnosťou ide o konkrétnu realizáciu základného práva na informácie o životnom prostredí**, a preto treba zohľadniť aj to, že zmyslom tohto základného práva jednotlivca je znášať svoju spoluzodpovednosť za zachovanie priaznivého stupňa životného prostredia s vedomím spolupodieľania sa na kontrole krokov, ktoré tento stav životného prostredia nielen v súčasnosti, ale aj v budúcnosti môžu reálne ovplyvniť...

Zo všetkých týchto zistení vyplýva pre Najvyšší súd záver, že mesto Žiar nad Hronom, ktoré by bolo v budúcnosti priamo dotknuté výstavbou rýchlostnej komunikácie R1, sprostredkovalo informácie o dlhodobom prebiehajúcom procese posudzovania vplyvov na životné prostredie iba prostredníctvom verejnej vyhlášky a alternatívne spôsoby informovania verejnosti, ktoré ináč využívalo na informovanie obyvateľov mesta (mestské noviny, mestský rozhlas alebo mestská televízia), boli využívané náhodilým spôsobom a až po akciách spätne. **Tento jednostranný prístup mesta (obce), kedy v priestoroch verejnosti prístupných iba počas stránkových hodín (a ktoré sa veľakrát prekrývajú s pracovným časom občanov) sa prezentuje informácia so súčasným vedomím obce, že verejnosť uvedené priestory navštevuje zriedkavo, a preto na informovanie verejnosti o dôležitých záležitostiach v lokalite volí bežne a pravidelne iný spôsob informovania (mestské noviny, rozhlas a televíziu), nie je naplnením zákonného pojmu „informovať verejnosť v mieste obvyklým spôsobom“...**

Z hore uvedeného prehľadu, ako aj z vykonaných právnych analýz, jednoznačne vyplýva záver, že verejnosť v meste Žiar nad Hronom nebola dostatočne informovaná o procese spôsobom v mieste obvyklým, ako to zák. č. 127/1994 Z.z. ustanovuje normatívne... a tak nebol naplnený účel sledovaný zák. č. 127/1994 Z.z....

Najvyšší súd ako odvolací súd vzhľadom na hore uvedené skutkové zistenia a právne závery konštatuje, že došlo k viacnásobnému porušeniu zák. č. 127/1994 Z.z. s nepriaznivým dopadom na zapojenie verejnosti do procesu hodnotenia vplyvov zamýšľanej stavby rýchlostnej komunikácie R1, čo v konečnom dôsledku spôsobilo vznik situácie, kedy došlo ku skresleniu výsledkov posudzovania vplyvov na životné prostredie a súčasne nemohol byť komplexne a objektívne zhodnotený vplyv líniovej stavby na životné prostredie. Toto viacnásobné porušenie zák. č. 127/1994 Z.z. vzhľadom na účel, ktorý sleduje (dosiahnutie priaznivého životného prostredia v rámci procesu trvalo udržateľného rozvoja) a s ohľadom na závažnosť intenzity porušenia chráneného záujmu, Najvyšší súd vyhodnotil ako tak závažnú vadu podkladov napadnutého rozhodnutia, ktorú je možné odstrániť iba zrušením tohto rozhodnutia a vrátením správneho orgánu na ďalšie konanie...“

(z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 SŽ-o-KS 194/2004)

Parčík Belopotockého – súhlas na výrub drevín

Občianske združenie obyvateľov lokality okolo budovy Slovenského rozhlasu v Bratislave sa snažilo zachrániť a zachovať park na Belopotockého ulici v Bratislave pri budove Slovenského rozhlasu, a za účelom zabrániť ďalšiemu ničeniu zelene v tejto husto osídlenej lokalite.

Mestská časť Bratislava – Staré mesto však vydala rozhodnutie o umiestnení stavby polyfunkčného objektu, pričom stavba mala stáť na pozemku, na ktorom sa v súčasnosti nachádza park na Belopotockého ulici. V dôsledku toho by bolo treba vyrúbať celkovo 59 stromov a 310 m² kríkov, nachádzajúcich sa v súčasnosti v parku. To by znamenalo faktickú likvidáciu parku.

V konaní o umiestnení stavby a aj v následnom súdnom konaní občianske združenie namietalo, že rozhodnutie o umiestnení stavby je nezákonné z dôvodu, že toto rozhodnutie nebolo možné vydať, pretože podľa § 103 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je možné vydať rozhodnutie až po tom, ako dá orgán ochrany prírody a krajiny súhlas na výrub drevín.

Ustanovenie § 103 ods. 6 zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny znie nasledovne: „**Orgán štátnej správy, ktorý vedie konanie o veci, ktorou môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny, môže o veci rozhodnúť najskôr po tom, ako mu bolo doručené rozhodnutie orgánu ochrany prírody o vydaní alebo nevydaní súhlasu alebo povolení alebo nepovolení výnimky zo zákazu alebo vyjadrenie, ak sa podľa tohto zákona vyžadujú.**“

Občianske združenie argumentovalo, že na predmetnom pozemku v čase vydania územného rozhodnutia o umiestnení stavby ešte prebiehalo konanie o výrube drevín, ktoré nebolo právoplatne skončené.

Stavebný úrad aj prvostupňový súd (krajský súd) argumentáciu občianskeho združenia odmietli a vo svojich rozhodnutiach uviedli, že z ustanovenia zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny ani z ustanovení stavebného zákona nevyplýva, že vydanie územného rozhodnutia je podmienené vydaním súhlasu na výrub drevín. Stavebný úrad a prvostupňový súd konštatovali, že stačí, ak právoplatné rozhodnutie o súhlase na výrub drevín bude predložené najneskôr v stavebnom konaní.

Občianske združenie sa proti rozhodnutiu krajského súdu odvolalo na Najvyšší súd SR. Najvyšší súd SR odvolaniu vyhovel, odmietol argumenty stavebného úradu a krajského súdu a stotožnil sa s argumentmi občianskeho združenia. Podľa Najvyššieho súdu musí byť právoplatný súhlas na výrub drevín vydaný už pred vydaním rozhodnutia o umiestnení stavby (územného rozhodnutia).

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Sžp 10/2009 zo dňa 12. januára 2010:

„Nielen stavebné konanie samotné ale aj územné konanie predstavuje konanie o veci, ktorou môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny, a nie je možné vylúčiť, že aj výrazným spôsobom. Otázku, či záujmy ochrany prírody a krajiny sú v konkrétnej veci skutočne dotknuté, a to aj vzťahom do budúcnosti, a pokiaľ áno, potom v akom rozsahu a s akými následkami, o tom má právomoc rozhodnúť orgán ochrany prírody a krajiny vo forme vyjadrenia alebo iného stanoviska. Stavebný úrad nesmie nechať nepovšimnuté záujmy ochrany prírody a krajiny (§ 103 ods. 6 zák. č. 543/2002 Z.z.) a vyjadrenie alebo iné

stanovisko musí vyhodnotiť ako nevyhnutný podklad pre rozhodnutie. (...) Najvyšší súd nemôže akceptovať právnu situáciu, kedy s vedomím, že na dotknutom území, kde sa v čase rozhodovania nachádzajú rastúce stromy a kríky, stavebný úrad rozhodne o umiestnení stavby, tzn. že za tejto situácie nie je možné vylúčiť budúci stav, kedy určitá plocha bude zastavaná stavbou, v dôsledku čoho budú musieť byť logicky zlikvidované, resp. odstránené všetky prekážky dotknuté vrátane tam existujúcich porastov (a to aj v budúcnosti) touto stavbou. Z tohto dôvodu je potom irelevantné tvrdenie, že toto rozhodnutie ešte nezakladá právo na uskutočnenie stavby.“

Lom Ludrová

Investor plánuje rozšíriť existujúci lom na ťažbu štrkov pri obci Ludrová neďaleko Ružomberka. Ak by k tomuto rozšíreniu došlo, hrozilo by zničenie vzácnych chránených druhov rastlín a biotopov európskeho významu a aj obyvatelia obce by trpeli zvýšenou prašnosťou, hlukom a pohybom nákladných áut. Možný negatívny dopad na životné prostredie však Okresný úrad v Ružomberku nepovažoval za natolko podstatnú skutočnosť, aby v zisťovacom konaní nariadil posúdenie vplyvov rozšírenia lomu na životné prostredie. Práve rozhodnutie Okresného úradu o tom, že navrhnuté rozširovanie lomu nepodlieha procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie (EIA), Krajský súd v Žiline zrušil.

Úrady musia znova prehodnotiť, či je pre rozšírenie lomu pri Ludrovej potrebné posudzovať jeho vplyv na životné prostredie.

Inštitút pre ochranu prírody, ktorý bol zastupovaný právnikmi VIA IURIS, sa aktívne zúčastnil zisťovacieho konania, pričom v jeho priebehu poukazovali na negatíva týkajúce sa dopadu na životné prostredie, ktoré v súvislosti s rozširovaním lomu nastanú. Zároveň poukazovali na to, že v zámere na rozšírenie lomu sa nachádzajú zavádzajúce a nepravdivé skutočnosti, ktoré význam dopadov na životné prostredie skresľujú alebo opomínajú. Súd dal ich tvrdeniam za pravdu.

Aj v tomto prípade bolo nesmierne dôležité, že sa verejnosť aktívne zapojila do konaní, v ktorých hrozí poškodenie životného prostredia. Ak by Inštitút pre ochranu prírody s pomocou VIA IURIS nepoukázal na pochybenia úradu, došlo by k nezákonnému zásahu do životného prostredia.

Krajský súd uznal takmer všetky dôvody, ktoré ochranári v žalobe uviedli. Okresný úrad v Ružomberku podľa neho svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a nijakým spôsobom sa nevysporiadal so stanoviskom Inštitútu pre ochranu prírody, ako aj inými nesúhlasnými stanoviskami dotknutých orgánov. Krajský súd zároveň uviedol, že žalovaný úrad nedostatočne zistil skutkový stav a pri svojom rozhodovaní vychádzal z nepresných údajov.

Splyňovacia elektrárň v Pezinku

V roku 2015 sa Pezinčania a obyvatelia ďalších dotknutých obcí zapojili do procesu posudzovania vplyvov činnosti – splyňovacej elektrárne na životné prostredie (EIA). Viac ako 2000 občanov, združení a firiem sa vyjadrili proti splyňovni. Uskutočnilo sa verejné prerokovanie zámeru, ktoré sprevádzala búrlivá diskusia. Následne bolo zaslané na MŽP stanovisko k správe o hodnotení, ktorú predložil investor. Pezinčania a zástupcovia okolitých obcí odmietli tento experiment, ktorý nie je overený nikde na svete aj z dôvodu, že v Pezinku

sa už nachádza jedna stará environmentálna záťaž v podobe starej skládky odpadov. V nej sa nachádzajú milióny ton, vrátane nebezpečného odpadu.

Zámer investora v oblasti odpadového hospodárstva, vybudovať v Pezinku splyňovaciú elektrárňu na zhodnocovanie komunálneho odpadu, nakoniec nevyšiel. Investor – spoločnosť BRILANT SK, s.r.o., ktorá sa na verejnom prerokovaní zámeru stretla s masívnym odporom Pezinčanov, napokon od svojho zámeru ustúpila.

Ministerstvo životného prostredia SR (MŽP) následne oznámilo, že investor požiadal o ukončenie procesu posudzovania navrhovanej činnosti na životné prostredie. Prípád splyňovacej elektrárne je ďalším z pozitívnych príkladov toho, že kvalifikovaná a dobre zorganizovaná občianska angažovanosť nie je vopred prehratým bojom.

V stanovisku k správe o hodnotení, ktorú si nechal vypracovať investor, obyvatelia Pezinka zámeru najviac vytykali skutočnosť, že navrhovaná technológia splyňovania komunálneho odpadu nebola doposiaľ prevádzkovaná nikde vo svete, ďalej tiež rozpor so záväznými časťami územného plánu mesta a negatívny vplyv na zdravie obyvateľov Pezinka a okolitých obcí, ako aj skutočnosť, že vstupnou surovinou nemal byť len biologický odpad, ale aj odpad komunálny. Pokusy so splyňovaním odpadu sú zatiaľ realizované iba na akademickej pôde a nie je s ním žiadna priemyselná skúsenosť.

Pezinčania poukázali tiež na zdravotný stav obyvateľov Pezinského okresu. Podľa dlhodobého výskumu je v pezinskom okrese niekoľkonásobne zvýšený výskyt šestnástich druhov onkologických ochorení.